

**MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU
ČESKÉ REPUBLIKY**

**OPERAČNÍ PROGRAM
PRŮMYSL A PODNIKÁNÍ
NA LÉTA 2004 - 2006**

PRAHA – PROSINEC 2003

OBSAH

1 SOUHRN.....	4
1.1 VÝCHOZÍ DOKUMENTY A LEGISLATIVNÍ RÁMEC OPPP	6
1.2 PRINCIP PARTNERSTVÍ.....	7
2 POPIS SEKTORU PRŮMYSL – SOCIÁLNĚ EKONOMICKÁ ANALÝZA.....	9
2.1 RÁMCOVÉ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ V ČESKÉ REPUBLICE	9
2.1.1 Úvod do problematiky ekonomiky ČR	9
2.1.2 Současný hospodářský rozvoj.....	10
2.1.3 Perspektivy růstu.....	15
2.2 KONKURENCESCHOPNOST PRŮMYSLU A PODNIKÁNÍ	17
2.2.1 Struktura průmyslových podniků.....	18
2.2.2 Energetická náročnost průmyslové produkce České republiky	29
2.2.3 Rozvojový potenciál.....	32
2.2.4 Regionální struktura průmyslové produkce.....	38
2.2.5 Služby vztahující se k průmyslu a podnikání	40
2.3 SWOT ANALÝZA	47
2.4 POSKYTOVÁNÍ VEŘEJNÉ PODPORY SEKTORU PRŮMYSLU V PŘEDVSTUPNÍM OBDOBÍ.....	54
2.4.1 Programy podpory ze státního rozpočtu.....	54
2.4.2 Programy připravující sektor průmyslu na politiku hospodářské a sociální soudržnosti	57
2.4.3 Programy Phare.....	58
2.4.4 Výsledky hodnocení poskytování veřejné podpory sektoru průmyslu v předvstupním období	61
3 ROZVOJOVÉ CÍLE PRO OBDOBÍ 2004 – 2006, STRATEGICKÉ ZAMĚŘENÍ OPPP	62
3.1 FORMULACE GLOBÁLNÍCH, SPECIFICKÝCH A OPERAČNÍCH CÍLŮ PRO ROZVOJOVOU STRATEGII V SEKTORU PRŮMYSLU NA ZÁKLADĚ VÝSLEDKŮ ANALÝZY	62
3.1.1 Globální cíl.....	65
3.1.2 Specifické cíle.....	65
3.1.3 Operační cíle.....	69
3.2 KOHERENCE.....	71
3.2.1 Shoda s rámcem podpory Společenství a se zásadami regionálních politik na evropské, národní a regionální úrovni	71
3.2.2 Soulad s Evropskou strategií zaměstnanosti a s Národním akčním plánem zaměstnanosti ..	71
3.3 HORIZONTÁLNÍ CÍLE SPOLEČENSTVÍ	73
3.3.1 Rovnost příležitostí.....	73
3.3.2 Udržitelný rozvoj.....	73
3.3.3 Informační společnost	74
3.3.4 Rovnoměrný rozvoj regionů.....	75
4 PRIORITY A OPATŘENÍ OPPP.....	77
4.1 PRIORITY 1 – ROZVOJ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	77
4.1.1 Opatření 1.1 - Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace.....	79
4.1.2 Opatření 1.2 – Rozvoj podnikatelské infrastruktury.....	81
4.1.3 Opatření 1.3 – Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání	82
4.1.4 Opatření 1.4 – Rozvoj informačních a poradenských služeb.....	83
4.2 PRIORITY 2 – ROZVOJ KONKURENCESCHOPNOSTI PODNIKŮ	85
4.2.1 Opatření 2.1 – Zakládání a rozvoj malých a středních podniků.....	87
4.2.2 Opatření 2.2 – Podpora inovací výrobků, technologií a služeb	88
4.2.3 Opatření 2.3 – Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie	89
4.3 PRIORITY 3 – TECHNICKÁ POMOC	92
4.3.1 Opatření 3.1 – Technická pomoc při řízení a implementaci programu.....	92
4.3.2 Opatření 3.2 – Ostatní technická pomoc	92
4.4 SYNERGIE PROGRAMU S HORIZONTÁLNÍMI CÍLI RÁMCE PODPORY SPOLEČENSTVÍ	93
4.4.1 Informační společnost	93
4.4.2 Rovné příležitosti.....	94
4.4.3 Udržitelný rozvoj.....	94
4.4.4 Vyvážený rozvoj regionů.....	94

4.4.5	<i>Konzistence priorit OPMP s prioritami Rámce podpory Společenství</i>	95
5	INDIKATIVNÍ FINANČNÍ PLÁN	96
6	REALIZACE OPERAČNÍHO PROGRAMU	102
6.1	ŘÍZENÍ A IMPLEMENTACE	102
6.1.1	<i>Řídící orgán</i>	102
6.1.2	<i>Programový dodatek a implementace</i>	103
6.1.3	<i>Zprostředkující subjekty</i>	104
6.1.4	<i>Koneční příjemci a koneční uživatelé</i>	105
6.1.5	<i>Výběr projektů pro financování</i>	105
6.1.6	<i>Oprávněnost výdajů</i>	106
6.2	SLUČITELNOST OPATŘENÍ S POLITIKAMI SPOLEČENSTVÍ	106
6.2.1	<i>Soulad s pravidly veřejné podpory</i>	106
6.2.2	<i>Veřejné zakázky</i>	108
6.2.3	<i>Ochrana životního prostředí</i>	108
6.2.4	<i>Rovnost příležitostí</i>	109
6.3	MONITOROVÁNÍ	110
6.3.1	<i>Monitorovací výbor</i>	110
6.3.2	<i>Výroční a závěrečná zpráva o implementaci</i>	111
6.3.3	<i>Monitorovací indikátory</i>	112
6.3.4	<i>Informační systémy, přenos dat</i>	116
6.4	HODNOCENÍ	117
6.4.1	<i>Hodnocení ex-ante</i>	117
6.4.2	<i>Hodnocení mid-term</i>	118
6.4.3	<i>Hodnocení ex-post</i>	118
6.4.4	<i>Průběžné hodnocení realizace OPMP</i>	118
6.4.5	<i>Hodnocení strategických dopadů OPMP na životní prostředí</i>	118
6.5	FINANČNÍ ŘÍZENÍ A KONTROLA	122
6.5.1	<i>Platební orgán, platební jednotka</i>	122
6.5.2	<i>Úloha Řídícího orgánu</i>	124
6.5.3	<i>Finanční kontrola a správnost financování</i>	126
6.6	PROPAGACE A PUBLICITA	128
7	PŘÍLOHA – PRÁVNÍ RÁMEC OPMP	129
7.1.1	<i>Legislativní rámec - národní dokumenty</i>	130
7.1.2	<i>Legislativní rámec - dokumenty EU</i>	131
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	133
9	HODNOCENÍ EX-ANTE	135
9.1	KLÍČOVÉ OTÁZKY HODNOCENÍ EX-ANTE	135
9.2	STANOVISKO MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ K PROGRAMU	138

1 SOUHRN

Cílem politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie (EU) je snižování rozdílů mezi ekonomickou a sociální vyspělostí jednotlivých regionů, podpora jejich rozvoje a strukturálních změn, vedoucích k hospodářským a sociálním přeměnám, prostřednictvím podpory chudších nebo problémových regionů.

I když Česká republika dosáhla v posledních deseti letech výrazného pokroku při dosahování konkurenceschopnosti ve vztahu k vnějšímu prostředí, resp. ve vztahu k zemím EU, přesto nedosahuje 75 % průměru hrubého domácího produktu (HDP) Evropské unie (podle parity kupní síly). Znamená to tedy, že její regiony (nomenklaturní územní jednotky NUTS II), s výjimkou Prahy, budou zařazeny pod Cíl 1 a budou moci využívat podpory ze strukturálních fondů EU.

Operační program průmysl a podnikání 2004-2006 (OPPP) je základní programový dokument politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) sektoru průmyslu, vytvořený v návaznosti na cíle a strategii průmyslové politiky České republiky.

Operační program průmysl a podnikání rozpracovává příslušnou část **Národního rozvojového plánu (NRP) na léta 2004 až 2006**, zaměřenou na oblast hospodářského rozvoje.

Operační program průmysl a podnikání byl jedním z podkladů pro vyjednávání **Rámce podpory Společenství (RPS)** pro regiony NUTS II České republiky spadajících pod Cíl 1.

Vzhledem k tomu, že referenční datum přistoupení České republiky k EU je stanoveno na 1. 5. 2004, tj. v polovině běžného programovacího období, vypracovaný OPPP zahrnuje tzv. zkrácené programovací období.

Cílem podpory v rámci OPPP je zachovat a dále rozvíjet konkurenceschopný a efektivně vyrábějící průmyslový potenciál, účinně přispívat ke zvyšování hospodářské výkonnosti výrobní základny a podpořit potřebné strukturální změny průmyslu tak, aby ČR na konci následujícího programovacího období dosáhla významného pokroku při přibližování k ekonomické úrovni regionů v EU. Pro zajištění vytyčených cílů se pomoc soustředí na rozvoj malých a středních podniků, podporu inovačních aktivit v průmyslu a výrobní technickou, ekonomickou a organizační restrukturalizaci podniků, oborů a odvětví, včetně odstraňování starých zátěží tak, aby byly dosaženy pozitivní synergické efekty v oblasti životního prostředí, rovných příležitostí a informační společnosti. Nedílnou součástí pro dosažení vytyčených cílů je i trvalé snižování nákladů, v podmínkách ČR zejména cestou zvyšování efektivnosti využití energií.

Při realizaci cílů podpory je zásadní podmínkou její slučitelnost s pravidly jednotného trhu EU a zvláštní důraz je kladen na pozitivní dopady do oblasti zaměstnanosti a technologického rozvoje. Z regionálního hlediska pak budou opatření OPPP reflektovat existující disparity a budou přispívat k vyváženému průmyslovému rozvoji regionů.

Ve shodě s prioritními rozvojovými cíli Národního rozvojového plánu a na základě SWOT analýzy bude podpora ze strukturálních fondů (SF) EU v OPPP zaměřena na prioritní oblast, charakterizovanou 1. prioritní osou Národního rozvojového plánu: „**Posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb**“.

Ve zkráceném programovacím období 2004 až 2006 je OPPP založen na 3 prioritách:

Priorita 1: Rozvoj podnikatelského prostředí,

jejíž opatření jsou zaměřena na výstavbu, regeneraci a rozvoj podnikatelské infrastruktury, zlepšení prostředí pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání, rozvoj a zkvalitňování informačních a poradenských služeb a na podporu infrastruktury pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace.

Priorita 2: Rozvoj konkurenceschopnosti podniků,

jejíž opatření jsou zaměřena na pomoc začínajícím podnikatelům a malým a středním podnikům s rozvojovým potenciálem (MSP), podporu inovačních procesů vedoucích k vývoji nových výrobků, technologií a služeb, podpora efektivního a úsporného nakládání s energií v podnikatelském sektoru.

Priorita 3: Technická pomoc,

jejíž opatření jsou zaměřena na poskytování financování na řízení, realizaci, monitorování a kontrolu operací OPPP, na studie, pilotní projekty, na rozvoj informačního systému a publicitu.

Dosažení pozitivních efektů se předpokládá prostřednictvím koordinovaného využití finančních prostředků z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) a dalších finančních nástrojů ČR v rámci jednotlivých priorit a zajištěním souladu s Průmyslovou politikou ČR a Strategií regionálního rozvoje ČR. Opatření k realizaci jednotlivých priorit operačního programu jsou koncipována tak, aby byla v souladu s podmínkami hospodářské soutěže a se zásadami poskytování pomoci ze strany EU.

Účast hospodářských subjektů v programech podporovaných ze strukturálních fondů (SF) je podmíněna respektováním a dodržováním horizontálních politik EU jako jsou zajištění udržitelného rozvoje, resp. dodržování podmínek ochrany životního prostředí, podpora rozvoje rovných příležitostí mezi muži a ženami a podpora informační společnosti.

Následující tabulka uvádí veřejné náklady (zdroje z ERDF a ze státního rozpočtu ČR). Zdroje soukromého sektoru (nejsou uvedeny v následující tabulce) představují spoluúčast příjemců podpory ve výši cca 50%.

OPPP	zdroje Společenství		národní zdroje		veřejné náklady (zdroje Společenství + národní zdroje)	
	M€	mil. Kč	M€	mil. Kč	M€	mil. Kč
Priorita 1	130,4	4042,4	43,5	1348,5	173,9	5390,9
Priorita 2	120,0	3720,0	40,0	1240,0	160,0	4960,0
Priorita 3	10,4	322,4	3,5	108,5	13,9	430,9
OPPP celkem	260,8	8.084,8	87,0	2.697,0	347,8	10.781,8

Detailní návrh alokace prostředků na priority a opatření je uveden v kapitole 5.

1.1 Výchozí dokumenty a legislativní rámec OPPP

Při přípravě operačního programu se vycházelo z následujících východisek:

1. Gestorem zpracování Národního rozvojového plánu ČR je Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Na tvorbě Národního rozvojového plánu a vyjednávání o Rámci podpory Společenství participuje Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) jako spolupracující resort.
2. Ministerstvo průmyslu a obchodu je gestorem 1. prioritní osy NRP – Posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb. Na základě analýzy potřeb průmyslu byly definovány priority, které jsou v předkládaném operačním programu rozpracovány.
3. Na základě doporučení EK bylo rozhodnuto, že pro zbývající část programovacího období EU na léta 2004 – 2006, budou operační programy podporovány pouze z jednoho fondu EU. Operační program průmysl a podnikání bude tudíž čerpat podporu pouze z **Evropského fondu regionálního rozvoje**.
4. Usnesením vlády č. 102/2002 je MPO pověřeno funkcí Řídicího orgánu operačního programu pro sektor průmyslu. Zpracování OPPP a na něj navazujícího programového dodatku plně spadá do kompetence MPO.
5. MPO při programování OPPP úzce spolupracuje s Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV) a regionálními autoritami ČR.
6. Text operačního programu průmysl a podnikání byl uveřejněn na internetových stránkách MPO tak, aby bylo umožněno rovněž vyjádření širokému spektru nevládních organizací a organizací zabývajících se ochranou životního prostředí. OPPP byl projednán na jednání Monitorovacího výboru operačního programu (MVOP) pro monitorování SOP Průmysl 2001 - 2003 a na seminářích a konferencích pořádaných Ministerstvem průmyslu a obchodu ke Strukturálním fondům.
7. Operační program byl v souladu s platnou legislativou veřejně projednán. Byl rovněž i předmětem strategického hodnocení dopadu na životní prostředí (SEA) a ex-ante hodnocení ze strany nezávislých organizací. V rámci připomínkového řízení je průběžně projednáván s ostatními resortními ministerstvy, zejména Ministerstvem pro místní rozvoj a MPSV, se zástupci

Hospodářské komory ČR, Svazem průmyslu a dopravy a Českomoravskou komorou odborových svazů.

1.2 Princip partnerství

Proces přípravy OPPP byl nepřímo zahájen součinností MPO při vypracování Národního rozvojového plánu, tj. vypracováním Konzultačního dokumentu „Průmysl“ a zpracováním příslušných kapitol NRP, vztahujících se k 1. prioritní ose.

Hlavním cílem hospodářské strategie MPO je, v rámci tržní ekonomiky, zachovat a rozvíjet fungující strukturu průmyslových podniků tak, aby byly konkurenceschopné i po vstupu ČR do EU.

Jedním z dokumentů programového charakteru, který byl zpracován s výhledem na léta 2001 – 2006 je Sektorový operační program „Průmysl“ (SOP). Tento programový dokument byl projednán vládou 8. 11. 2000 a část podprogramů na podporu podnikání byla schválena usnesením vlády č. 1092 k realizaci již v roce 2001.

Celý proces jejich realizace tj. vytvoření struktur pro jejich řízení, monitorování a vyhodnocování byl prováděn již v souladu s postupy, které jsou vyžadovány ze strany Evropské unie pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU. Výběr programů byl v rámci konzultací s regionálními autoritami cílen tak, aby vystihoval potřeby konkrétních regionů. I když tyto programy nepředstavovaly stěžejní formy podpory podnikatelských subjektů v sektoru průmyslu, byly pilotním projektem při testování implementačních postupů jakožto základů pro budoucí čerpání pomoci ze strukturálních fondů EU.

V roce 2002 byly obdobným způsobem vyhlášeny, z prostředků státního rozpočtu, kapitoly MPO, programy podpory podnikatelských subjektů na základě usnesení vlády č. 1314/2001 a navazovalo vyhlášení čtyř programů podpory, již tématicky orientovaných na aktualizovanou verzi SOP, pro rok 2003 bylo odsouhlaseno usnesením vlády č. 1234/2002.

Výběr programů podpory a následně i projektů byl prováděn na základě konzultačního procesu s hospodářskými a sociálními partnery, kteří jsou zastoupeni v jednotlivých komisích pro výběr projektů a rovněž i v souvislosti s řadou jednání s regionálními autoritami a dalšími partnery.

V rámci přípravy aktualizované verze operačního programu na léta 2004 – 2006 byla konstituována široká platforma umožňující účast hospodářských a sociálních partnerů. Jedná se o Podvýbor pro programování (PPROG), jako konzultační a koordinační orgán programovacího procesu v sektoru průmyslu. Členy podvýboru jsou vedle odborných pracovníků MPO, připravujících programové dokumenty, také zástupci všech krajů ČR včetně Prahy, delegovaní příslušnými Radami kraje a zástupce MPSV, v jehož působnosti vzniká operační program s nejužšími vazbami na OPPP.

Významnou konzultační platformou pro vyjednání obsahu OPPP byl i Monitorovací výbor SOP (MVOP), zřízený již zmíněným Opatřením ministra průmyslu a obchodu v lednu 2001 pro monitorování SOP Průmysl, realizovaného v letech 2001 až 2003 za národní prostředky, avšak přiměřeně podle pravidel platných pro strukturální fondy. Členy MVOP jsou vedle vedoucích pracovníků MPO zástupci

ostatních Řídicích orgánů (MMR, MPSV, MDS), Platebního orgánu (MF), sociálních partnerů (HK, ČMKOS) i zájmových a neziskových organizací (SPaD). Konzultační proces se odvíjel i na úrovni Řídicího výboru operačního programu (ŘVOP).

Třetí institucionalizovanou konzultační platformou jsou regionální aktéři za všech krajů ČR, kteří se jako „regionální asistenti“ (RAS) podílejí na realizaci Nařízení Komise (ES) č. 1159/2000 v daném kraji. Součástí regionální konzultační platformy jsou také Radami kraje nominovaní odborní hodnotitelé předkládaných projektů, tzv. „regionální autority“ (RA), kteří jsou jmenováni regionálními radami a jejichž úkolem je zhodnotit specifické regionální aspekty projektů financovaných z OPPT.

Kromě těchto institucionalizovaných konzultačních struktur se v roce 2002 a 2003 uskutečnily semináře a workshopy, aby bylo možné získat náměty od sociálních a regionálních partnerů pro přípravu OPPT.

2 POPIS SEKTORU PRUMYSL – SOCIÁLNĚ EKONOMICKÁ ANALÝZA

2.1 Rámcové podmínky pro hospodářský rozvoj v České republice

2.1.1 Úvod do problematiky ekonomiky ČR

Česká ekonomika je malá, otevřená a závislá na obchodu, což znamená, že perspektivy budoucího růstu jsou výrazně spojené s výkonností evropské ekonomiky. Mezi přístupujícími zeměmi je třetí po Kypru a Slovinsku, pokud jde o HDP na hlavu, vyjádřeno v paritě kupní síly (v roce 2002 dosáhla ČR 60 % průměru EU-15).

Na začátku procesu transformace měla Česká republika velmi dobré výchozí podmínky – finanční situace byla dobrá a zahraniční dluh a dluh veřejných financí byly malé. Navzdory tomu, že proces stabilizace probíhal rychle, restrukturalizace postupovala pomalu, což mělo za následek měnovou krizi v roce 1997.

Postupná privatizace státního majetku byla zahájena na počátku 90. let. Z historického hlediska se Česká republika řadí mezi průmyslové země s vysokým podílem průmyslové výroby na tvorbě HDP. Průmysl představuje pro tvorbu HDP důležitý zdroj a tvoří 32,9 % jeho zdrojů. Z celkového počtu zaměstnanců v České republice pracuje v průmyslu 26 %, podíl konkrétních průmyslových odvětví na tvorbě HDP odpovídá v zásadě průměru členů EU-15. Další vývoj dokumentuje následující **tabulka 2.1.1 – 1**.

Tabulka 2.1.1 - 1: Vývoj podílu průmyslových odvětví na tvorbě HDP

Ukazatel	Měr. j.	1997	1998	1999	2000	2001
Podíl průmyslu (OKEČ C+D+E) na HDP v b.c.	%	34,1	32,5	31,8	32,3	32,9
Podíl OKEČ D* na HDP v b.c.	%	28,2	26,8	26,3	26,9	27,5

Pramen: ČSÚ; OKEČ * D = OKEČ 15 – 37 (zpracovatelský průmysl); OKEČ C = dobývání nerostných surovin;
OKEČ E = elektřina, plyn, voda

Česká republika dosáhla významného přílivu **přímých zahraničních investic**, které v roce 2002 činily 9,9 mld. EUR, tj. 13 % HDP, což je o 3,4 bodu více než v roce 2001. Výrazný podnět představovala pokračující privatizace státního majetku a jeho akvizice zahraničními investory. Výnosy z prodeje státního majetku činí přibližně 41 % všech přímých zahraničních investic. Největší podíl na přímých zahraničních investicích (91,2 %) mají investoři z EU. Velký objem přímých zahraničních investic (84,3 %) směřoval do sektoru služeb.

Od roku 1995 se podíl nestátní sféry na tvorbě HDP zvýšil ze dvou třetin na 79,8 %. Soukromý sektor má v současné době převažující podíl na celkové průmyslové produkci. Podíl nestátní sféry na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) vzrostl od roku 1989, kdy činil pouze 12,3 % na 79,8 % v roce 2001. Na tržbách z průmyslové činnosti se v roce 2001 podílel dokonce 91,2 %. Nárůst podílu nestátní sféry na tvorbě HDP a tržbách dokumentuje **tabulka č. 2.1.1 - 2**.

Tabulka 2.1.1 - 2: Změna struktury vlastnických vztahů

Ukazatel - průmysl celkem	Měrná jednotka	1997	1998	1999	2000	2001
Podíl nestátní *) sféry na tvorbě HDP – z b.c.	%	74,7	77,0	76,4	77,3	79,8
Podíl nestátní *) sféry na tržbách z průmyslové činnosti kumulované	%	78,3	84,0	85,4	90,3	91,2

Pramen: ČSÚ; *) nestátní sféra = soukromá + družstevní + komunální + ostatní

Pokud jde o **fiskální politiku** v daňové oblasti, daňové zatížení se v posledních deseti letech jako podíl na HDP lehce zvýšilo – z 37,0 % v roce 1995 na 37,7 % v roce 2002. Česká republika je země s relativně vysokým daňovým zatížením. Vysoké daně zkreslují ekonomické volby, přinášejí riziko narušení podnikatelských a pracovních pobídek a brzdí tvorbu nových pracovních míst. Tak například zatímco v roce 2003 byla v České republice skutečná daň z příjmu právnických osob 31 % a její snížení na 24 % se plánuje na rok 2006, ostatní přístupující země jako Slovensko či Polsko usilují o její snížení v nejkratší možné době (na Slovensku na 19 % od roku 2004 a v Polsku na 24 % od roku 2004).

2.1.2 Současný hospodářský rozvoj

Hrubý domácí produkt

V roce 2002 došlo v České republice ke zpomalení ekonomického růstu. Tempo růstu HDP dosáhlo 2,0 procent. Tato výkonnost však byla uspokojivá, pokud vezmeme v úvahu zhodnocení domácí měny, nižší dynamiku zahraniční poptávky a negativní dopad srpnových povodní. V prvním pololetí roku 2003 došlo k mírnému zlepšení ekonomické výkonnosti, jelikož meziroční růst HDP dosáhl 2,3 %. Česká republika si oproti členským státům EU udržela kladný růstový rozdíl.

Ekonomický růst v České republice charakterizuje pokračující restrukturalizace. Některá tradiční odvětví, jako je například těžké strojírenství, prochází útlumem, na druhou stranu však vznikají nová odvětví, která většinou stimulují přímé zahraniční investice (např. výroba počítačů). Podle výpočtů potenciální produkce zaostával růst ekonomiky pod svým potenciálem a negativní deficit produkce se mírně zvětšil. Na jednu stranu to naznačuje, že byly vytvořeny předpoklady pro udržitelný vyšší ekonomický růst, který je nutný pro přechod české ekonomiky na úroveň EU. Na druhou stranu je tím zdůrazněna nutnost provést další strukturální reformy.

Hlavním zdrojem ekonomického růstu v roce 2002 byla domácí poptávka, která přispěla 3,4 procentního bodu k tempu růstu HDP. Spotřeba domácností přispěla k tempu růstu HDP 2,1 procentního bodu a spotřeba vlády 1 procentním bodem. Tvorba hrubého kapitálu přispěla pouze 0,5 procentního bodu, z větší části z důvodu ekonomického útlumu v zahraničí. Nicméně míra investic ve výši 26 % HDP zůstala na celkem vysoké úrovni.

Převahu spotřeby domácností jako hnací síly HDP lze vysvětlit růstem reálných mezd. Nominální mzdy se zvýšily o 7,2 %, zatímco roční růst indexu spotřebitelských cen činil pouze 1,4 %. Zároveň začaly domácnosti v důsledku klesajících nominálních úrokových sazeb a trvalých hrubých úspor domácností častěji využívat spotřebitelské úvěry.

Pokud jde o vnější sektor, zaznamenala česká ekonomika v roce 2002 relativně velký růst vývozu a dovozu (8,9 % a 5,7 % v běžných cenách v EUR). Navzdory pomalejšímu ekonomickému růstu v partnerských zemích se deficit obchodní bilance zlepšil z 5,1 % HDP v roce 2001 na 3,3 % v roce 2002. V porovnání s rokem 2001 se bilance služeb a bilance příjmů naopak zhoršila, většinou v důsledku poklesu turistiky po povodních a v důsledku zvýšení repatriovaných a znovu investovaných zisků ve společnostech v zahraničním vlastnictví. Podíl čistého vývozu zboží a služeb na celkovém ekonomickém růstu byl záporný (-1,7 procentního bodu). To bylo většinou způsobeno záporným podílem bilance služeb (-2,7 procentního bodu), jelikož podíl čistého vývozu zboží byl kladný (1,0 procentní bod).

Produktivita práce

Ekonomická výkonnost roste zejména díky rostoucí produktivitě práce. V roce 2002 vzrostla produktivita práce o 1,2 %. Napomohl tomu rovněž jednocentní nárůst zaměstnanosti v roce 2002. Pokud jde o průmysl, produktivita (měřená indexem prodejů při stálých cenách) vzrostla o 6,4 % a tento trend pokračoval i v roce 2003. **Produktivita práce** v České republice (definovaná jako HDP podle parity kupní síly na zaměstnanou osobu) se pohybuje kolem 56 % průměru zemí EU-15 (z 55,3 % v roce 1999 na 56,0 % v roce 2002, Eurostat), její růst je však značně pomalejší než v ostatních přístupujících zemích, jako jsou Polsko a Maďarsko. V absolutním vyjádření se produktivita práce v České republice pohybuje mírně nad průměrem deseti přístupujících zemí (deset přístupujících zemí: 50,0 % průměru zemí EU v roce 2002) – za Maďarskem (65,2 %), ale před Polskem (48,3 %). Jedním z cílů podpory v rámci OPMP je zachování a další rozvoj konkurenceschopného a efektivně produkujícího výrobního potenciálu, který bude účinně přispívat ke zvyšování ekonomické výkonnosti výrobní základny.

Porovnání a vývoj jednotlivých charakteristických veličin v číselných hodnotách zobrazuje následná **tabulka 2.1.2 – 1**.

Tabulka 2.1.2 - 1: Produktivita práce z přidané hodnoty výroby
(v běžných cenách; ECU - €'000/pracovník)

OKEČ/rok	1997	1998	1999	2000	2001*
DA – Průmysl potravinářský a tabákový	8,0	7,7	8,7	9,3	10,3
DB – Textilní a oděvní průmysl	4,1	4,7	4,6	5,3	5,4
DC – Kožedělný průmysl	3,4	3,5	3,7	4,2	4,6
DD – Dřevozpracující průmysl	4,3	4,5	4,5	4,7	4,6
DE – Papírenský a polygrafický průmysl	7,8	8,9	9,5	12,3	12,4
DF – Koksování a rafinérské zpracování ropy	29,8	35,0	31,7	53,3	28,4
DG – Chemický a farmaceutický průmysl	13,9	14,9	14,3	19,6	21,3
DH – Gumárenský a plastikařský průmysl	8,0	8,9	9,7	10,5	11,1
DI – Průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot	9,8	10,7	10,9	12,9	14,0
DJ – Výroba kovů a kovodělných výrobků	6,7	7,5	6,9	8,7	8,9
DK – Výroba strojů a zařízení	6,5	7,3	6,8	8,1	8,7
DL – Výroba elektrických a optických přístrojů	6,2	6,9	7,4	9,1	9,4

DM – Výroba dopravních prostředků	10,3	10,6	11,7	13,9	16,4
DN – Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	4,6	4,9	5,4	6,1	6,3
D – Zpracovatelský průmysl	7,0	7,6	7,8	9,3	9,9

Pramen: ČSÚ, vlastní dopočet MPO; * - předběžné hodnota

Zaměstnanost

Míra **registrované nezaměstnanosti** v České republice dosáhla v roce 2002¹ 9,8 % (v regionech spadajících pod Cíl 1 to bylo 9,9%). Navzdory celé řadě opatření, zejména v problematických severních regionech, se strukturální nezaměstnanost stala chronickým jevem s mnoha negativními důsledky (sociálními a ekonomickými) nejen pro nezaměstnané, nýbrž i pro systém sociálního zabezpečení. Stále rostoucí počet dlouhodobě nezaměstnaných je velmi negativním úkazem.

Vývoj míry **nezaměstnanosti** mužů a žen v produktivním věku (15 – 64 let) dokumentuje následující **tabulka 2.1.2 – 2**.

Tabulka 2.1.2 – 2: Nezaměstnanost mužů a žen v produktivním věku v ČR (%)

	Rok				
	1997	1998	1999	2000	2001
Muži	3,9	5,0	7,3	7,3	6,8
Ženy	5,9	8,2	10,5	10,6	9,9

Pramen: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

Míra zaměstnanosti (65,6 % v roce 2002) je v České republice v porovnání s ostatními přístupujícími zeměmi docela vysoká, a je dokonce vyšší než průměr zemí EU (64,2 %). Nicméně se očekává, že od roku 2004 dojde ve všech přístupujících zemích kromě České republiky, kde ekonomický růst zůstává jedním z nejnižších mezi přístupujícími zeměmi, ke zvýšení zaměstnanosti (průměrná zaměstnanost má vzrůst v roce 2004 o 0,6 % a v roce 2005 o 1,1 %).

Navzdory skutečnosti, že je míra zaměstnanosti vysoká a že míra nezaměstnanosti je na průměru EU-15, vykazuje český trh práce řadu strukturálních nedostatků. Zaprvé, existují velké **regionální rozdíly v nezaměstnanosti**. Míra nezaměstnanosti ve strukturálně slabých regionech je více než čtyřikrát vyšší než v Praze a v některých regionech překračuje 25 %. Zadruhé, podíl **dlouhodobě nezaměstnaných** (déle než jeden rok) je velmi vysoký, jelikož v roce 2002 dosáhl 37 %. Kromě toho se prodlužuje průměrná doba evidence na úřadech práce. Zatřetí, míra **nezaměstnanosti mládeže** (lidí mladších než 25 let) je velmi vysoká. V roce 2002 činil průměrný podíl nezaměstnané mládeže téměř 17 %, přičemž byly značné rozdíly mezi jednotlivými regiony. Strukturální nedostatky na českém trhu práce jsou odrazem nízké profesní pružnosti a územní mobility.

Předpokladem řešení nezaměstnanosti je příznivé **podnikatelské prostředí**. Ačkoli byla acquis EU přijata vcelku úspěšně, je stále nutné najít řešení pro celou řadu otázek. Patří sem konkurzní řízení, legislativa pro řízení firem a reforma soudnictví. Nedostatky v oblasti vzdělávání a zdrojů pro soudnictví způsobují značné problémy a nedostatek důvěry podnikatelů. Vymáhání práva je pomalé a někdy nedůsledné. **Transparentnost** při udělování státních zakázek a v procesu privatizace, potřebuje též

¹ Podle metodologie založené na šetření Mezinárodní organizace práce byla míra nezaměstnanosti v České republice na konci roku 2002 7,3 %.

zlepšení, v neposlední řadě proto, aby bylo možné efektivněji bojovat proti korupci. Malé a střední podniky a začínající podniky mají obtížný přístup k externím zdrojům financování. Růst důvěryhodnosti podnikatelského sektoru a rozšíření dostupných finančních nástrojů je v současné době pro bankovníctví největší výzvou. To bude mít významný vliv na perspektivy růstu české ekonomiky. Administrativní postupy při zakládání společností jsou i nadále zdlouhavé a komplikované.

Uvolněné pracovní síly se uplatnily převážně v terciárním sektoru. Počet pracovníků v průmyslu se podstatně snižoval, a to zejména v odvětvích, kde byl pokles výroby nejvyšší, tj. u výroby strojů a zařízení, výroby kovů a kovodělných výrobků, v textilním a oděvním průmyslu, v kožedělném průmyslu a do roku 1995 i v dopravním strojírenství.

Postupný rozvoj privátního sektoru a zejména malých a středních podniků (MSP) a pokračující růst průmyslové produkce v roce 2000 vytvořil podmínky pro zpomalování poklesu zaměstnanosti, a v některých odvětvích dokonce k jejich růstu. Celková zaměstnanost se zvýšila o 0,5 %, ve zpracovatelském průmyslu o 1,2 %. Vývoj zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu v letech 1997 – 2001 podle OKEČ ukazuje následující **tabulka 2.1.2 – 3**.

Tabulka 2.1.2 – 3: Vývoj počtů pracovníků zpracovatelského průmyslu podle jednotlivých OKEČ
(osoby^{**})

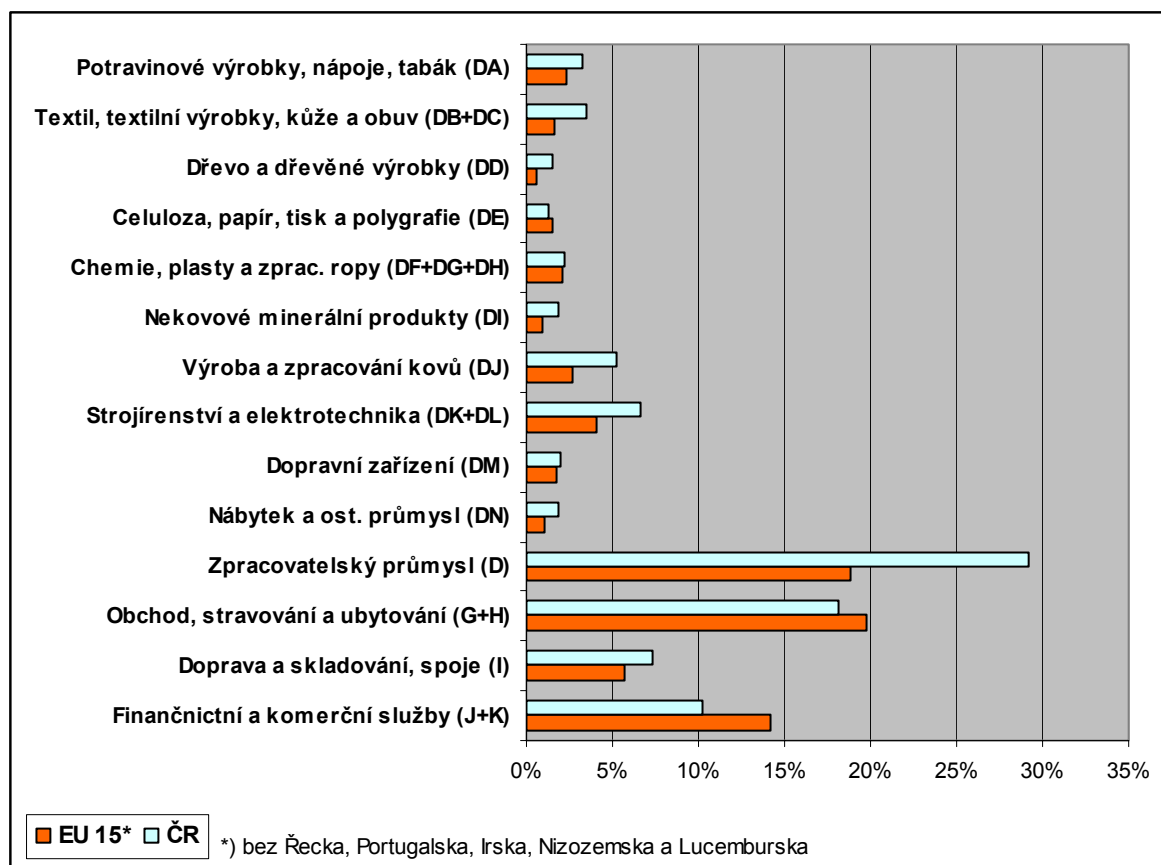
Počet pracovníků	1997	1998	1999	2000	2001
15 Výroba potravin, nápojů a pochutin	170 553	162 477	154 650	146 122	144 859
16 Tabákový průmysl	x	x	x	x	x
17 Textilní průmysl	84 629	80 114	74 298	68 859	69 917
18 Oděvní průmysl a zpracování kožešin	67 371	56 886	66 702	64 141	63 436
19 Kožedělný průmysl	29 242	26 936	22 992	19 907	19 558
20 Dřevozpracující průmysl	75 801	72 517	69 970	78 579	77 788
21 Papírenský průmysl	23 623	23 186	23 321	19 350	19 579
22 Vydavatelství a tisk	40 377	41 814	36 702	40 049	40 456
23 Koksování a zpracování ropy	x	x	x	x	x
24 Chemický a farmaceutický průmysl	49 067	48 562	47 502	43 535	41 401
25 Gumárenský a plastikařský průmysl	56 453	53 558	55 288	57 305	62 358
26 Průmysl skla, keramiky a stavebních hmot	91 738	87 538	86 606	87 374	87 283
27 Hutnictví železných a neželezných kovů	101 245	91 028	83 955	73 932	70 070
28 Kovodělný průmysl	165 755	167 972	163 045	156 068	164 345
29 Všeobecné strojírenství	188 798	169 908	162 204	155 296	152 073
30 Kancelářské stroje a výpočetní technika	1 997	2 263	2 609	3 612	60866
31 Elektrické stroje a zařízení	88 593	90 051	93 473	103 064	103 988
32 Radiová, televizní a spojovací technika	27 523	28 478	27 123	31 372	33 283
33 Zdravotnická technika, měřicí přístroje a optika	33 886	34 208	31 795	30 953	32 915
34 Dvoustopá motorová vozidla	62 284	67 901	69 131	78 216	84 775
35 Ostatní dopravní zařízení	35 716	28 099	25 869	23 366	22 950

36 Nábytek a ostatní zpracovatelský průmysl	86 247	83 231	80 637	81 269	84 965
37 Úprava druhotných surovin	7 753	6 769	6 363	5 731	5 533
Zpracovatelský průmysl *)	1 495 951	1 430 201	1 390 528	1 373 659	1 392 899

Pramen: vlastní dopočet MPO; x – citlivé (individuální) údaje; *) součet včetně údajů za citlivá odvětví; **) zaměstnaní (součet pracujících majitelů a přepočteného evidenčního počtu zaměstnanců)

Struktura nefinanční sféry českého národního hospodářství a průměru zemí EU je zřejmá nejen z národních účtů, ale rovněž při porovnání poměrné zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu a službách (viz graf 2.1.2 – 4).

Graf 2.1.2 – 4: Porovnání zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu a ve službách (rok 1999)

Pramen: ČSÚ

Současné trendy napovídají, že k řešení zaměstnanosti v České republice bude nadále přispívat budování celé řady nových výrobních kapacit na základě přímých zahraničních investic. Relativní počet nově vytvořených pracovních míst ukazuje na výsadní postavení výroby elektrických a optických přístrojů – 48,0 % - a výroby dopravních prostředků – 15,8 %.

S ohledem na restrukturalizační procesy v určitých podnicích a měnící se požadavky týkající se struktury kvalifikace pracovníků v průmyslu je možné identifikovat následující trendy:

- roste zájem o kvalifikované dělnické profese ve zpracovatelském průmyslu (strojný zámečnick, soustružník, frézař atd.);

- střední úroveň řídicích pracovníků netvoří v podnicích samostatnou kategorii odborníků; zkušenosti nezbytné k získání dovedností a kvalifikace těchto pracovníků chybí; v současnosti není možné takové zkušenosti ve zpracovatelském průmyslu získat; poptávka po této kategorii zaměstnanců trvale přesahuje nabídku;
- malé a střední podniky čelí nedostatku všestranně zaměřených řídicích pracovníků, tj. odborníků se znalostmi z oblasti práva, ekonomie, financí, bezpečnosti práce v průmyslu atd.;
- malé a střední podniky mají nedostatek odborníků z oblasti řízení lidských zdrojů, řízení výroby, technického rozvoje, technologického řízení včetně znalostí financí a marketingu, obchodního práva, jazyků a základů ekonomie;
- malá poptávka po technických profesích (konstruktér, technolog) ze strany zaměstnavatelů v předchozím období vedla k nižšímu zájmu o technické studijní obory, a tedy i ke snížení počtu absolventů technických vysokých škol;
- zavedení informačních technologií do všech procesů v průmyslu není pokryto nabídkou odborníků v tomto oboru, což vede k tomu, že požadavky na straně poptávky jsou trvale neuspokojené.

Inflace

Pokud jde o **inflaci**, čelila Česká republika v prvním pololetí roku 2003 novému jevu – klesajícím cenám. V období od ledna do května 2003 měl roční nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen stále mírně negativní tendenci, v červnu 2003 byl roční nárůst nulový a v červenci se opět vrátil do záporu. Měnová politika České národní banky se provádí v režimu zaměřeném na inflaci, který je formulovaný v její dlouhodobé měnové strategii. Inflační cíl je stanoven jako pásmo meziročních nárůstů indexu spotřebitelských cen pro roky 2002 až 2005. Cílové pásmo se rovnoměrně snižuje od úrovně 3 % až 5 % v lednu 2002 na 2 % až 4 % v prosinci 2005. Od poloviny roku 2002 peněžní instituce svůj inflační cíl neplní, což je způsobeno hlavně neočekávaným deflačním působením vnějšího prostředí, zejména nižším nárůstem cen potravin a regulovaných cen, než se očekávalo, a vyšším směnným kurzem koruny. Od 1. srpna 2003 snížila ČNB tři měnové sazby (sazbu repo 2T na 2 %, diskontní sazbu na 1 % a lombardní sazbu na 3 %). Všechny tyto sazby jsou od vzniku samostatné České republiky na nejnižší úrovni a jsou srovnatelné s obdobnými sazbami v eurozóně.

Hlavní znaky nejnovějšího makroekonomického vývoje v České republice jsou tedy:

- stabilní růst HDP v porovnání se zeměmi EU;
- zhoršující se veřejné finance, což se projevuje především nadměrným rozpočtovým deficitem a vysokou dynamikou státního dluhu;
- strukturální nedostatky na trhu práce;
- míra inflace blížící se nule;
- deficit běžného účtu krytý přebytky na finančním účtu.

2.1.3 Perspektivy růstu

Perspektivy růstu pro rok 2004 a rok 2005 závisí do značné míry na stupni ekonomického oživení v EU, zejména v Německu. Ovlivní je též nedávno přijatý balík opatření pro fiskální konsolidaci. Předpokládá se, že se **růst HDP** zrychlí a že v roce 2004 dosáhne výše 2,6 % a v roce 2005 3,3 %. V důsledku zvýšení nepřímých daní se

v roce 2004 očekává zpomalování růstu spotřeby domácností a v roce 2005 její mírné zvýšení v souladu s předpokládaným ekonomickým oživením. V důsledku krácení vládních výdajů se spotřeba vlády v roce 2004 sníží a v roce 2005 se jen mírně zvýší. Předpokládá se nárůst tvorby hrubého fixního kapitálu. Očekává se, že podíl čistého vývozu na růstu zůstane nadále záporný.

Předpokládá se, že se **deficit veřejných financí** v roce 2003 ještě prohloubí a dosáhne výše 8,0 % HDP a poté se v důsledku finanční reformy v roce 2004 sníží na 6,3 % HDP a v roce 2005 na 5,2 % HDP. Na základě toho se očekává zvýšení státního dluhu o více než 12 bodů, z 27,1 % HDP v roce 2002 na 39,4 % HDP v roce 2006. Simulace Ministerstva financí ukazují, že bez finanční reformy by deficit veřejných financí při pokračování současného vývoje dosáhl v letech 2004 - 2006 úrovně 8 – 9 % HDP (GFS 86, tj. metodologie založená na peněžních prostředcích). K těmto zvyšujícím se deficitům dochází v době, kdy je česká ekonomika ve vzestupné části ekonomického cyklu. To naznačuje strukturální charakter těchto deficitů.

Plánovaná finanční reforma sníží do roku 2006 deficit veřejných financí na zhruba 4 % HDP. Při zvyšování deficitu veřejných financí a výdajů zaměřených na osobní transfery představuje struktura veřejných financí a jejich tendence potenciální zdroje rizik pro růst. Vezmeme-li v úvahu výše uvedené skutečnosti, je **reforma veřejných financí** dlouhodobým nezbytným úkolem, kterým se má zabránit poškození perspektivy budoucího růstu a vytvořit prostor pro prorůstová opatření.

Kromě přímých nákladů na transformaci, nesou vládní instituce výdaje na přibližování úrovně infrastruktury a norem v oblasti ochrany životního prostředí úrovní a normám států EU, a náklady spojené se změnami politik a právního a institucionálního rámce. To vše ponechává úzký manévrovací prostor k provádění účinné finanční politiky a znemožňuje snížení poměru veřejných výdajů k HDP bez přijetí reformních opatření. Strukturální nedostatky jsou viditelné při sledování vývoje veřejných financí. Deficity veřejných financí nejsou cyklické povahy, doposud byly výdaje jen částečně přidělovány do oblastí, kde budou dlouhodobě vytvářet pozitivní multiplikační účinky.

Očekává se, že na konci roku 2003 zůstane **inflace** harmonizovaného indexu spotřebitelských cen na nule. V roce 2004 se inflace pravděpodobně zvýší průměrně na 3,3 %, a to především v důsledku vyšších nepřímých daní. Poté se za předpokladu, že druhé kolo účinků zvýšení nepřímých daní zůstane pod kontrolou, předpokládá snížení ročního harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v roce 2005 na 2,6 %. Na základě šetření Mezinárodní organizace práce se předpokládá, že se **míra nezaměstnanosti** na konci roku 2003 zvýší na 7,8 % a že v roce 2004 dosáhne 8,1 %. Poté se očekává, že v roce 2005 mírně klesne na 8,0 %. Podle předpokladů dojde v roce 2003 k mírnému zhoršení obchodní bilance. Deficit běžného účtu by měl v roce 2004 vzrůst na 6,9 % HDP a poté se snížit na 6,6 % HDP.

Tabulka 2.1.3: Perspektiva makroekonomické situace v České republice (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Růst HDP ve stálých cenách	3,3	3,1	2,0	2,2	2,6	3,3	3,6
Soukromá spotřeba	2,5	3,6	4,0	4,8	3,3	4,2	3,4
Veřejná spotřeba	-1,0	5,3	5,7	3,0	-0,8	0,5	0,0
Podíl domácí poptávky	2,9	4,8	3,4	3,1	2,6	3,6	3,3

Podíl tvorby zásob	1,3	0,7	0,3	-0,4	0,3	0,3	0,2
Podíl čistého vývozu	-1	-2,3	-1,7	-0,4	-0,3	-0,6	0,1
Zaměstnanost	-0,7	0,4	1,0	-0,5	0,0	0,1	0,1
Nezaměstnanost (dle šetření MOP)	8,7	8,0	7,3	7,8	8,1	8,0	7,5
Index spotřebitelských cen	3,9	4,5	1,4	0,0	3,3	2,6	2,5
Bilance vládních institucí	-4,0	-5,8	-7,1	-8,0	-6,3	-5,2	-4,0

Zdroje: Evropská komise: Prognóza, podzim 2003. Údaje pro rok 2006: Ministerstvo financí: Předvstupní hospodářský program, srpen 2003, tabulka 1.

2.2 Konkurenceschopnost průmyslu a podnikání

Historicky patří ČR k průmyslově vyspělým státům s vysokým podílem průmyslové výroby na tvorbě HDP. Na otevřenou českou ekonomiku působí všechny vnější vlivy spojené s globalizací světové ekonomiky. Českou ekonomiku lze označit za tržní s převážně liberalizovanými cenami. Průmysl, který dokázal svou produkci úspěšně realizovat na vyspělých trzích, se stal nositelem hospodářského oživení, ke kterému došlo v závěru roku 1999 a na nabídkové straně ekonomiky se průmysl rozvíjel dynamicky i v roce 2001, když jeho růst měřený indexem průmyslové produkce dosáhl 6,8 %. Podíl zpracovatelského průmyslu na celkových tržbách průmyslu dlouhodobě roste. V roce 2001 jeho podíl dosáhl hodnoty 88,1 % (organizace 20 a více pracovníků; v běžných cenách).

V průběhu let 1989 až 2001 se zásadně změnila struktura české ekonomiky. Zvýšil se podíl terciálního sektoru (služeb) na úkor primárního (zemědělství a dobývání surovin) i sekundárního sektoru (průmysl, energetika a stavebnictví) - viz **tabulka 2.2. - 1.**

Tabulka 2.2 - 1: Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HDP

(v % v s.c.)

Název sektoru	Podíl sektorů na tvorbě HDP	
	1989	2001
Primární sektor	15	6,9
Sekundární sektor	47	37,2
Terciální sektor	38	55,9

Pramen: ČSÚ

V období 1989 – 2001 došlo k významným přesunům zaměstnanců z průmyslové výroby do sektoru služeb. Schopnost sektoru služeb absorbovat stávající nabídku pracovních sil je zdánlivě vyčerpána, neboť i v tomto sektoru služeb (zejména v bankovním sektoru) dochází k pozvolnému snižování počtu zaměstnanců.

Průmysl je významným zdrojem tvorby HDP a tvoří 32,9 % jeho zdrojů. V odvětvové struktuře HDP (v běžných cenách) se v roce 2001 zvýšil podíl průmyslu oproti roku 2000 (32,3 %), a to zejména na úkor služeb. Pokles podílu služeb celkem meziročně o 0,5 procentního bodu na 55,8 % se projevil zejména ve finančním zprostředkování (ze 4,5 % na 3,6 %). Stagnoval podíl stavebnictví (na 7,1 %) a prakticky i podíl zemědělství (4,2 % proti 4,3 % v předchozím roce). Údaje o HDP v letech 1995 až 2001 a podíl průmyslu na jeho tvorbě - viz **tabulka 2.2 - 2.**

Tabulka 2.2 - 2: Vývoj HDP a podíl průmyslových odvětví na tvorbě HDP

Ukazatel	Měrná jednotka	1997	1998	1999	2000	2001
HDP (stálé ceny 1995)	mld. ECU - €	41,7	41,2	41,4	42,8	44,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu (stálé ceny)	mld. ECU - €	13,5	13,6	13,4	14,2	15,3
HDP (běžné ceny)	mld. ECU - €	46,9	50,9	51,6	55,7	63,3
Podíl průmyslu (OKEČ C+D+E) na HDP (běžné ceny)	%	34,1	32,5	31,8	32,3	32,9
Podíl OKEČ D* na HDP (běžné ceny)	%	28,2	26,8	26,3	26,9	27,5

Pramen: ČSÚ; OKEČ * D = OKEČ 15 – 37

2.2.1 Struktura průmyslových podniků

Struktura výrobní základny zpracovatelského průmyslu podle počtu zaměstnanců v organizacích charakterizovaná tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb, vytvořenou přidanou hodnotou z výroby a počtem zaměstnanců v roce 2000 je uvedena v **tabulce 2.2.1 – 1** a **grafu 2.2.1 – 2**.

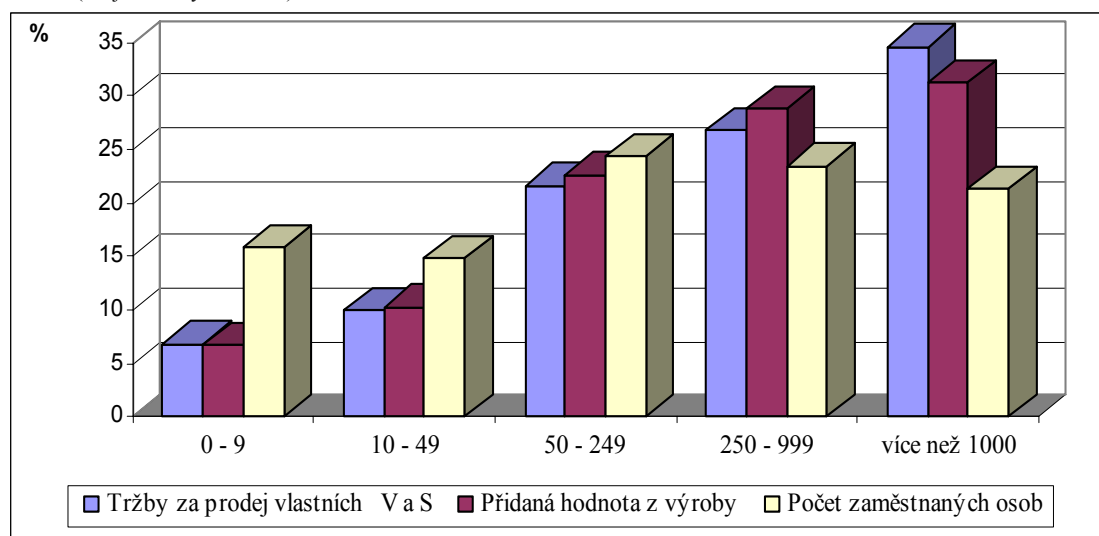
Tabulka 2.2.1 – 1: Produkční charakteristiky v roce 2000 podle velikostních skupin

(mil. €, osoby)	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	více než 1000
tržby za prodej výrobků a služeb (běžné ceny)	3 428,0	4 992,3	10 840,5	13 402,9	17 278,6
Přidaná hodnota z výroby	872,0	1 318,3	2 895,8	3 693,5	4 003,5
Počet zaměstnaných osob	218 967	203 697	336 055	322 740	292 201

Pramen: ČSÚ, vlastní dopočet MPO

Graf 2.2.1 – 2: Podíly velikostních skupin organizací na produkčních charakteristikách v roce 2000

(údaje v běžných cenách)

Pramen: ČSÚ, vlastní dopočet MPO

Největší podíl na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb a na tvorbě přidané hodnoty z výroby má velikostní skupina podniků s více než 1000 zaměstnanci. Tato skupina podniků se v roce 2000 podílela na celkových tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu 34,6 %, na vytvořené přidané hodnotě z výroby 31,3 % a na počtu pracovníků 21,3 %. Přidaná hodnota z výroby na pracovníka byla u této skupiny podniků 13 704 EUR a byla nejvyšší ze všech velikostních skupin. Naproti tomu nejnižší přidanou hodnotu na pracovníka měla velikostní skupina do devíti pracovníků a to 3 956,6 EUR. Největší počet zaměstnanců pracuje v podnicích od 50 do 249 zaměstnanců, což svědčí o významné roli středních podniků v českém průmyslu. Jejich podíl na celkové zaměstnanosti zpracovatelského průmyslu je 24,4 %. Vlivem pokračující restrukturalizace klesá počet pracovníků v podnicích s počtem zaměstnanců větším než 250. Naopak narůstá počet zaměstnanců v malých a středních podnicích. Tento trend lze očekávat i pro nejbližší období. Růst zaměstnanosti v malých a středních podnicích má příznivý vliv na udržení zaměstnanosti v ČR. Podíl malých a středních podniků je v jednotlivých odvětvích zpracovatelského průmyslu značně diferencovaný. Více než 50 % podíl na zaměstnanosti mají tyto podniky ve dřevozpracujícím průmyslu, oděvním průmyslu a výrobě kovových konstrukcí.

Postavení malých a středních podniků ve zpracovatelském průmyslu je méně významné než v jiných sektorech, např. službách a obchodu, ale jejich význam pro zpracovatelský průmysl jako subdodavatelské základny pro velké podniky a pro finální produkci náročnější na pracovní sílu je nezastupitelný. Jejich silnou stránkou je vysoká výrobní flexibilita a inovační iniciativa. Problémem stále zůstává jejich malá finanční síla a horší přístup k úvěrovým zdrojům.

Tabulka 2.2.1 - 3: Přidaná hodnota z výroby ve zpracovatelském průmyslu

(v mil. ECU - €, běžné ceny)

Přidaná hodnota z výroby ve zpracovatelském průmyslu	1997	1998	1999	2000	2001
15 - Výroba potravin, nápojů a pochutin	1 234,0	1 130,5	1 199,6	1 217,7	1 313,2
16 – Tabákový průmysl	x	x	x	x	x
17 – Textilní průmysl	421,8	435,8	425,0	457,0	487,6
18 Oděvní průmysl a zpracování kožešin	195,2	203,2	222,7	251,4	232,3
19 – Kožedělný průmysl	100,0	93,5	84,4	83,8	89,8
20 – Dřevozpracující průmysl	323,6	323,7	315,0	365,4	361,6
21 – Papírenský průmysl	212,8	209,7	234,8	325,0	382,3
22 – Vydavatelství a tisk	287,5	371,6	336,2	379,6	359,9
23 – Koksování a zpracování ropy	x	x	x	x	x
24 – Chemický a farmaceutický průmysl	683,6	721,8	677,2	854,3	882,1
25 – Gumárenský a plastikářský průmysl	452,0	478,9	538,0	602,6	693,8
26 – Průmysl skla, keramiky a stavebních hmot	895,3	934,9	947,0	1 123,8	1 222,7
27 – Hutnictví železných a neželezných kovů	844,6	874,2	617,7	810,3	845,4
28 – Kovodělný průmysl	957,3	1 081,3	1 093,4	1 195,5	1 308,9
29 – Všeobecné strojírenství	1 225,3	1 244,6	1 102,7	1 263,0	1 319,0
30 – Kancelářské stroje a výpočetní	12,0	12,6	18,3	26,2	63,3

technika					
31 – Elektrické stroje a zařízení	594,2	632,8	692,9	829,8	819,4
32 – Rádiová, televizní a spojovací technika	140,5	187,0	184,9	407,7	455,6
33 – Zdravotní technika, měřicí přístroje, optika	195,0	236,7	247,5	275,9	326,5
34 - Dvoustopá motorová vozidla	774,1	866,2	960,8	1 194,0	1 523,2
35 – Ostatní dopravní zařízení	240,0	151,6	153,1	216,7	248,4
36 – Nábytek a ostatní zpracovatelský průmysl	378,1	399,2	434,4	480,4	525,4
37 – Úprava druhotných surovin	49,8	42,0	36,9	50,8	45,0
Zpracovatelský průmysl *)	10 518,7	10 919,4	10 817,2	12 783,1	13 735,9

Source: vlastní přepočty MPO; x – citlivé (individuální) údaje; *) součet včetně výdajů za citlivá odvětví

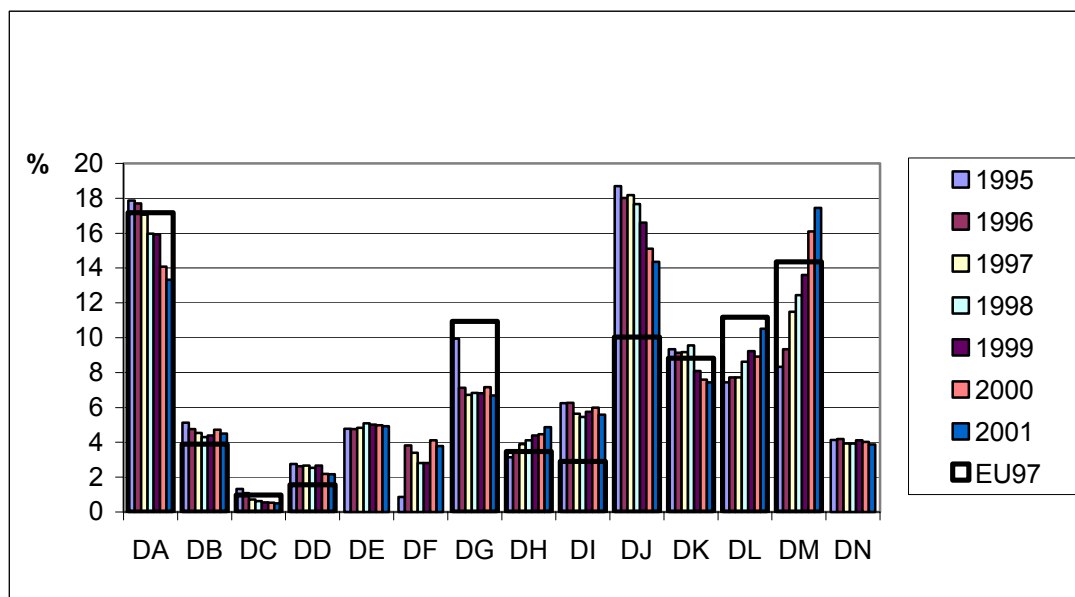
V průmyslu pracuje cca 26 % z celkového počtu pracovníků v ČR. Zaměstnanost, respektive počet pracovníků, je rozhodujícím kritériem při hodnocení významu průmyslu pro hospodářskou a sociální soudržnost v jednotlivých regionech.

2.2.1.1 Stav podnikání a konkurenceschopnost průmyslových odvětví

Na základě kvalifikovaných odhadů dosáhla výkonnost české ekonomiky v roce 2001 v paritě kupní síly cca 60 % průměru zemí EU.

Podíl jednotlivých průmyslových odvětví na tržbách v České republice odpovídá ve své podstatě průměru Evropské unie. Výrazně vyšší podíl je pouze v odvětví DJ - Kovodělný průmysl, hutnictví železných a neželezných kovů, kde se však zrychluje tempo omezení výroby cestou postupné restrukturalizace tohoto odvětví. Mírně nadprůměrný podíl tvorby HDP je v odvětvích nezávislých na dovozu surovin, jako jsou DI - Průmysl skla, keramiky a stavebních hmot, DD - Dřevozpracující průmysl a DN - Ostatní zpracovatelský průmysl. U odvětví DM - Dopravní strojírenství je nárůst tržeb způsoben zejména investičními aktivitami automobilky ŠKODA AUTO, a.s. Následný **graf 2.2.1.1 – 1** dokládá postupnou restrukturalizaci odvětví průmyslu ČR v průběhu transformačního období od roku 1995 do roku 2001. Graf porovnává dosažené procentuální zastoupení jednotlivých odvětví se stavem roku 1997 v EU.

Graf 2.2.1.1 - 1: Vývoj struktury jednotlivých odvětví průmyslu v letech 1995 až 2001 v porovnání s EU

Pramen: MPO, ČSÚ

Vysvětlivky k písmenkovým OKEČ obsaženým v grafu 2.2.1.1 - 1:

DA - Průmysl potravin, nápojů a pochutin	DH - Gumárenský a plastikařský průmysl
DB - Textilní a oděvní průmysl	DI - Průmysl skla, keramiky a stavebních hmot
DC - Kožedělný průmysl	DJ - Kovoděl. prům., hutnictví žel. a nežel. kovů
DD - Dřevozpracující průmysl	DK - Všeobecné strojírenství
DE - Papírenský a polygrafický průmysl	DL - Elektrotechnický průmysl
DF - Koksárství a zpracování ropy	DM - Dopravní strojírenství
DG - Chemický a farmaceutický průmysl	DN - Ostatní zpracovatelský průmysl

Stav podnikání a konkurenceschopnost odvětví **DM** (výroba dopravních prostředků) a **DL** (výroba elektrických a optických přístrojů) jsou na velmi dobré úrovni a neustále se zlepšují. Regionální nevyrovnanost odvětví DM bude dále prohloubena budováním nových kapacit ve Středočeském kraji. Prvořadým úkolem v tomto odvětví bude nutnost zajistit rozvoj subdodavatelských firem pro automobilový průmysl zejména v příhraničních oblastech, kde toto odvětví nemá významné zastoupení. V odvětví DL byl průběh restrukturalizace nejrychlejší. Nejdůležitější změny v organizační a výrobní struktuře byly provedeny v první polovině devadesátých let. Současně se zánikem části velkých podniků vznikaly nové, zejména malé a střední podniky, jejichž výrobní sortiment je konkurenceschopný jak na tuzemském, tak i na trzích zahraničních. Na vývoj odvětví má příznivý vliv i vstup zahraničního kapitálu. Podíl tohoto odvětví na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu od roku 1995 neustále roste a blíží se podílu, který toto odvětví zaujímá v EU.

Ke zvýšení konkurenceschopnosti některých výrobků v odvětví **DK** (výroba strojů a zařízení) je třeba dosáhnout zlepšení jejich kvality a snížení výrobních nákladů. Znamená to podporovat výzkum a vývoj, kontrolu jakosti, zavádění nových technologií. Výrobci musí optimalizovat výrobní procesy, dosáhnout snížení stavu zásob a snížení energetické náročnosti.

Značnou komparativní nevýhodou české chemie (odvětví DG, DH a část DF) je téměř úplná závislost na dovozu ropy, což se při každém výkyvu její ceny směrem nahoru negativně projeví v hospodaření podniků. Naopak pozitivně lze hodnotit, že v nejbližších letech (2002 – 2003) bude dokončeno několik klíčových investic, zejména v petrochemii, které zvýší naši konkurenceschopnost na evropském trhu. Také konkurenceschopnost v dřevozpracujícím (DD) a nábytkářském průmyslu (DN) je ve srovnání s EU nižší. V současnosti tato odvětví dosahují cca 30 až 36 % úrovně Rakouska nebo Německa v produktivitě práce při započítání upravené parity kupní síly. Rozhodující příčinou je nedostatečná vybavenost moderními zařízeními a technologiemi, zejména v dřevozpracujícím průmyslu, problémy v marketingu, nedostatek kapitálu k pořízení nových produktivních investic, nevyhovující infrastruktura v regionech a nekvalitní služby.

Konkurenceschopnost potravinářského a tabákového průmyslu DA má vzestupný trend. Export do EU vykazuje vyšší dynamiku než zpracovatelský průmysl jako celek. Ke zvýšení konkurenceschopnosti přispívají i výzkumná a vývojová pracoviště. Rozhodujícími faktory pro další vývoj odvětví bude modernizace výrobních technologií a zvyšování úrovně managementu a všeobecně kvalifikace pracovníků. Zásadní vliv na konkurenceschopnost odvětví bude mít i cenový vývoj vstupních surovin.

K posouzení rizik existující struktury zpracovatelského průmyslu provádí MPO od roku 1994 analýzy s cílem preventivně vytipovávat „odvětví s potenciálně rizikovou budoucností“. Jedná se o odvětví, jejichž ekonomické a výkonnostní charakteristiky mají velmi nízkou úroveň, případně trvale klesající trend a tudíž jsou možným zdrojem ekonomických a sociálních rizik jak pro průmysl celkem, tak pro regiony v nichž se tento trend nachází. Tato potenciaální rizika dokumentuje následující **tabulka 2.2.1.1 – 2**.

Tabulka 2.2.1.1 - 2: Riziková odvětví zpracovatelského průmyslu v období 1994 - 2000

Riziková odvětví	RATING*			Podíl na ukazatelích ZP v %					
				Výkony			Počet pracovníků		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Textilní průmysl	26	28	42	3,3	3,3	3,1	5,6	5,3	5,0
Oděvní průmysl	28	26	46	1,2	1,3	1,2	4,0	4,8	4,7
Kožedělný průmysl	12	16	36	0,7	0,6	0,5	1,9	1,7	1,4
Papírenský průmysl	26	46	70	2,4	2,5	2,6	1,6	1,7	1,4
Hutnictví	38	18	26	9,6	7,9	7,4	6,4	6,0	5,4
Všeobecné strojírenství	16	18	36	9,7	8,2	7,4	11,9	11,7	11,3
Výroba 2 stop. mot. vozidel	2	2	14	1,2	1,2	1,2	2,0	1,9	1,7
Úpravy druhotných surovin	24	30	68	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
ZP celkem.	44	42	58	28,7	25,6	24,0	33,9	33,6	31,3

*Hodnoty konvergující k 0 % signalizují bankrotující subjekt a naopak hodnoty konvergující ke 100 % subjekt, který by z hlediska finančních ukazatelů neměl mít problémy.

Pramen: ČSÚ, propočty MPO

2.2.1.2 Vývoj struktury průmyslu v ČR v evropském kontextu

Nutnost zvýšit výkonnost a konkurenceschopnost průmyslové výrobní základny je dána nadcházejícím rozvojem informační společnosti a ekonomiky opírající se o:

- inovace, kvalitu a lidské zdroje;
- podporu výzkumu a vývoje;
- udržitelný rozvoj, úspory surovin a energie a využívání obnovitelných zdrojů energií.

Zvýšení konkurenceschopnosti se týká zejména rozvoje malých a středních podniků a závisí na jejich schopnosti provádět inovace. Dynamika průmyslového rozvoje bude do značné míry záviset na schopnosti zvýšit objem produkce v podnicích s vysoce kvalifikovanou pracovní silou.

Analýza sektoru služeb v České republice ukazuje, že velká část tohoto sektoru je v porovnání s průměrem EU méně rozvinutá. Rozvoj služeb souvisejících s průmyslem a podnikáním by se tedy měl podporovat v rámci Operačního programu průmysl a podnikání.

Pro analýzu rozvoje struktury českého zpracovatelského průmyslu v porovnání s ostatními ekonomikami byl použit dokument Evropské komise (Konkurenceschopnost evropského průmyslu - zpráva 1999, zpráva 2000 a zpráva 2001).

Údaje o českém zpracovatelském průmyslu pro období od roku 1997 do roku 2001 se porovnávají s údaji ze zahraničních zdrojů o struktuře zpracovatelského průmyslu v EU, USA a Japonsku v roce 1997. Základním ukazatelem, který byl použit pro srovnávací analýzu, je přidaná hodnota z výroby, tj. zejména z prodeje vlastních výrobků a služeb.

K posouzení vývoje konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu České republiky na základě vývoje jeho oborové struktury a mezinárodního porovnání byla použita metodika, na jejímž základě EK posuzovala strukturu zpracovatelského průmyslu jednotlivých členských zemí a porovnávala ji s průměrem EU a také s daty za průmysl USA a Japonska. Metodika posuzuje strukturu průmyslu z několika hledisek, vycházejících z „klasifikace“ (zatřídění) jednotlivých výrobních oborů podle jejich charakteristického požadavku na:

1. vstup;
2. úroveň pracovní síly;

resp. dle požadavků na externí služby, úroveň kvality nebo úroveň technologie.

2.2.1.3 Třídění z hlediska nároků na vstup

Pro posuzování výrobních oborů podle charakteristických požadavků na **vstup** se doporučuje podle metodiky WIFO (Austrian Institute of Economic Research) rozlišovat:

- základní skupinu oborů (typ M-mainstream);
- obory s velkým podílem práce (typ L-labour);
- obory s hnací silou v marketingu (typ A-advertising (marketing drive));
- obory s velkým podílem kapitálu (typ C-capital);

- obory s hnací silou v technologii (typ R-research (technology drive)).

O vývoji konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu ČR v letech 1994 až 2001 lze usuzovat z analýzy vývoje jeho struktury podle výše uvedeného členění.

Tabulka 2.2.1.3: Porovnání meziročního vývoje struktury zpracovatelského průmyslu

typ odvětví (% z běžné ceny přidané hodnoty)	základní skupina	s velkým podílem práce	s velkým podílem kapitálu	s hnací silou v marketingu	s hnací silou v technologii
rok					
1994	25,47	19,62	21,06	24,07	9,78
1995	25,46	19,37	22,06	23,80	9,31
1996	26,08	19,54	18,98	25,45	9,95
1997	28,04	18,92	19,70	21,21	12,13
1998	26,94	20,02	20,02	20,59	12,43
1999	27,62	20,11	17,96	21,30	13,00
2000	26,60	20,00	20,91	18,40	14,09
2001*	27,03	19,68	19,42	18,22	15,64

Zdroj: dopočty Adviser-EURO, a.s.; 2001* předběžný odhad

2.2.1.4 Třídění z hlediska nároků na pracovní sílu

Pro posuzování výrobních oborů podle charakteristických požadavků na pracovní sílu se doporučuje podle metodiky WIFO rozlišovat:

- vysoká kvalifikace (H, High);
- střední kvalifikace technického zaměření (Wc, White collar);
- střední kvalifikace řemeslného zaměření (Bc, Blue collar);
- nízká kvalifikace (L, Low).

S vývojem informační společnosti a ekonomiky založené na kvalitě a na lidských zdrojích, závisí konkurenceschopnost stále více na schopnosti inovovat, vyrábět kvalitní a nové výrobky, využívat marketingových aktivit, nových technologií a organizačních forem. Je tedy evidentní, že kvalita lidských zdrojů jako výrobních vstupů je důležitým determinantem celkové konkurenceschopnosti odvětví, příp. průmyslu.

Vývoj konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu ČR v letech 1994 až 2001 lze posuzovat na základě analýzy vývoje jeho struktury podle výše uvedeného členění.

Tabulka 2.2.1.4 – 1: Porovnání meziročního vývoje struktury zpracovatelského průmyslu

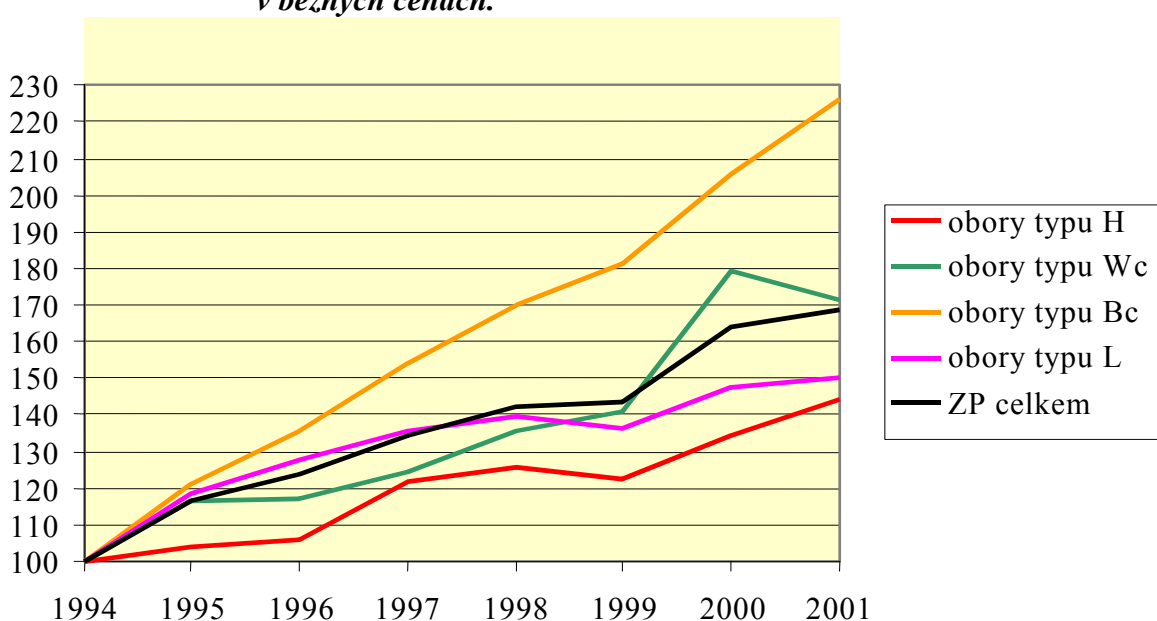
typ odvětví (% z b.c. přidané hodnoty)	vysoká kvalifikace	střední kvalifikace technického zaměření	střední kvalifikace řemeslného zaměření	nízká kvalifikace
rok				
1994	14,34	22,73	18,97	43,96
1995	12,80	22,74	19,74	44,72

1996	12,27	21,56	20,78	45,38
1997	12,96	21,04	21,73	44,27
1998	12,68	21,60	22,67	43,05
1999	12,25	22,23	23,84	41,68
2000	11,79	24,88	23,82	39,52
2001*	12,27	23,16	25,40	39,16

Zdroj: dopočty Adviser-EURO, a.s.; 2001* předběžný odhad

Názorně jsou trendy v daném období patrné na grafickém vyjádření indexu přidané hodnoty a to zejména v běžných cenách, jak vyplývá z následujícího grafu.

Graf 2.2.1.4 – 2: Porovnání dynamiky oborů pomocí indexu přidané hodnoty v běžných cenách.

2.2.1.5 Strategické směřování průmyslových odvětví

Z oblastí strategického významu v rámci zpracovatelského průmyslu mají v celostátním měřítku význam a dopad zejména tato odvětví:

- výroba dopravních prostředků (**DM**) - tvořená téměř výhradně výrobou dvoustupňových motorových vozidel, jejich dílů a příslušenství (OKEČ 34). Nejvýznamnějším zástupcem tohoto odvětví je ŠKODA AUTO, a.s. Mladá Boleslav. Dynamika rozvoje tohoto odvětví se sice zpomalila (odbytové potíže v zemích EU a zejména v Německu) i nadále však zůstává hnacím motorem české ekonomiky. V budoucnosti lze očekávat další posilování tohoto odvětví, a to jak v návaznosti na kapacitu nově budovaných automobilek, tak zvláště z důvodu intenzivního rozvoje výroby dílů a příslušenství pro automobily, určené převážně na export;
- výroba elektrických a optických přístrojů (**DL**) - je nejdynamičtější se rozvíjejícím odvětvím ve zpracovatelském průmyslu, zaujímá čtvrté nejvýznamnější místo posuzováno objemem tržeb. Dynamika meziročního nárůstu se blíží 10 % hranici. Toto odvětví je velmi významné i z hlediska exportních charakteristik;

- výroba strojů a zařízení (**DK**) – je na pátém místě z pohledu významnosti odvětví ve zpracovatelském průmyslu. Předchozí dvě odvětví (DM – označené navíc jako citlivé odvětví a DL) jsou poměrně značně podporovány vstupem zahraničního kapitálu, výroba strojů a zařízení tuto podporu postrádá. Ze strategického hlediska je vhodné uvažovat pro toto odvětví s cílenou podporou se strany státu, zejména v oblasti výzkumu, vývoje a inovací orientované pro potřeby tohoto odvětví;
- rafinérsko-petrochemický komplex (**DF**) - tento komplex patří v naší ekonomice ke klíčovým, neboť vytváří významnou část HDP, výrazně ovlivňuje obchodní bilanci státu, slouží jako surovinová základna pro řadu navazujících odvětví zpracovatelského průmyslu, zemědělství a stavebnictví, zajišťuje zásobování organizací a obyvatelstva kapalnými palivy, mazivy apod. Podniky tohoto komplexu jsou soustředěny převážně v Ústeckém a Středočeském kraji;
- výroba zboží z pryže a plastů (**DH**) - tento obor se v posledních letech rozvíjí velmi dynamicky a svými výrobky a polotovary zásobuje prakticky všechny hlavní oblasti naší ekonomiky, především však automobilový, elektronický, elektrotechnický a potravinářský průmysl, strojírenství, stavebnictví, zemědělství a podobně. Vedle toho dodává též široký sortiment zboží pro volný čas a spotřebu domácností. Obor významně přispívá k zajištění zaměstnanosti v jednotlivých regionech (v některých přímo řeší nezaměstnanost), k mezinárodní dělbě práce (řada gumárenských a plastikářských podniků má zahraniční vlastníky) a poptávka po jeho výrobcích má trvale vzestupný trend.

Z odvětví spotřebního průmyslu mají celostátní význam především odvětví textilního a oděvního průmyslu, celulózo-papírenského průmyslu, dřevozpracujícího a nábytkářského průmyslu a ze sklářského průmyslu zejména výroba plochého plaveného skla:

- textilní a oděvní průmysl (**DB**) - má vzhledem k proexportnímu zaměření značný podíl na vývozu zpracovatelského průmyslu (více jak 5,2 % v roce 2001 v členění podle OKEČ). Významným faktorem pro národní hospodářství je trvale výrazně aktivní saldo zahraničního obchodu a bezprostřední inkaso devizových prostředků. V roce 2001 činilo kladné saldo zahraničního obchodu s komoditami textilních a oděvních výrobků více jak 0,6 mld. EUR;
- celulózo-papírenský průmysl (**DE**) - Zásobuje výrobky celou českou ekonomiku, okolo 50 % produkce vyváží, na celém zpracovatelském průmyslu se výrobou podílí téměř 2,5 % a regionálně je soustředěn především do Moravskoslezského, Ústeckého a Jihočeského kraje;
- dřevozpracující a nábytkářský průmysl (**DD + 36**) - mají celostátní význam v zásobování obyvatelstva, stavebnictví a částečně i v dalších odvětvích. Jsou významnými pro zaměstnanost v regionech. Na zpracovatelském průmyslu se podílejí 7,5 % v zaměstnanosti, cca 6 % na výrobě zboží (tržby z V a S) a přinášejí aktivní saldo v bilanci zahraničního obchodu (dle OKEČ) ročně přes 0,8 mld. EUR.

2.2.1.6 Exportní výkonnost průmyslových odvětví

Ekonomika ČR se po roce 1989 musela vyrovnat s rozpadem svých tradičních (zejména východních) trhů, kam směřovalo cca 55 % exportu ČR. Export se musel přeorientovat na trhy EU a na ostatní země s vyspělou tržní ekonomikou. Přechodně se zvýšil podíl vývozu zboží s nízkou přidanou hodnotou. Tento trend se obrátil po roce 1995 a podíl zboží s vyšší přidanou hodnotou na celkovém exportu se postupně zvyšuje. V posledních osmi letech dosáhl zahraniční obchod se zbožím nejhoršího výsledku v roce 1996, kdy dynamika dovozu byla zhruba dvojnásobná proti vývozu. V letech 1997 až 1999 došlo k pozitivnímu obratu, dynamika vývozu předstihovala dynamiku dovozu a postupně docházelo ke snižování obchodního deficitu. V roce 2000 dynamika dovozu opět předstihla dynamiku vývozu, když se do obchodu promítly zejména tři hlavní faktory – růst dovozních cen paliv, oslabení kurzu Kč k USD a zvýšené dovozy strojů a zařízení v souvislosti s velkým přílivem přímých zahraničních investic.

Posílení koruny vůči dvěma základním měnám (EUR, o 4,3 % a USD o 1,5 %), které se více než třemi čtvrtinami podílely na platbách za vývoz zboží ČR, ovlivnilo zpomalení meziroční dynamiky vývozu v korunovém ekvivalentu o více než 4 body.

K největšímu zhoršení výsledků došlo v obchodě s rozvojovými zeměmi, se kterými došlo k nárůstu deficitu (o 0,5 mld. EUR) na 1,0 mld. EUR. Naproti tomu zlepšení bylo dosaženo s evropskými státy s tranzitivní ekonomikou vč. zemí SNS, kde pasivní bilance klesla z 0,7 mld. EUR na 0,2 mld. EUR, což bylo pozitivně ovlivněno zvýšením aktiva se zeměmi Středoevropské zóny volného obchodu (o 0,3 mld. EUR na 1,2 mld. EUR).

Klesající zahraniční poptávka byla reakcí vlády eliminována podporou domácí poptávky. Při současné nízké úrovni úrokových sazeb vytvářel přijatý mix hospodářských politik významný impuls pro podporu hospodářského růstu. Na druhé straně se s přísnějšími měnovými podmínkami musely vyrovnávat exportně orientované firmy, protože koruna postupně posilovala (zejména vlivem přílivu zahraničního kapitálu a realizací významných privatizačních projektů).

Dvanáct zemí eurozóny zaznamenalo v roce 2000 meziroční nárůst HDP pouze o 1,5 % a americká ekonomika rostla ještě nepatrně pomaleji. Současně však výsledky některých vyspělých zemí ze závěru roku přinesly určité signály brzkého zlepšení. Z hospodářské recese se však dosud nevzpamatovalo Německo, což komplikuje vyhlídky exportérů na tento, z hlediska tuzemské ekonomiky nejvýznamnější, trh (v Německu poklesl HDP ve 4. čtvrtletí ve srovnání se 3. čtvrtletím o 0,3 %).

Celkový objem našeho vývozu přitom trvale roste (v roce 2001 o 13,1 %) a zaměřuje se na trhy s výrazně konkurenčním prostředím. Vývoj teritoriální struktury zahraničního obchodu je patrný z následující **tabulky č. 2.2.1.6.**

Tabulka 2.2.1.6: Zahraniční obchod

Teritoriální struktura: vývoz						
Ukazatel	Měrná jednotka	1997	1998	1999	2000	2001
Vývoz zboží	mld. Kč	709,3	834,2	908,8	1121,1	1269,6
Meziroční index	%	117,9	117,6	108,9	123,4	113,2
Struktura vývozu celkem:		100%				

- státy s vyspělou tržní ekonomikou	%	65,4	69,3	74,6	74,8	75,2
- z toho EU	%	59,8	64,0	69,2	68,6	68,9
- země s tranzitivní ekonomikou, včetně SNS	%	29,7	26,4	21,8	21,1	21,2
- rozvojové země	%	4,5	3,9	3,3	3,8	3,3
Teritoriální struktura: dovoz						
Ukazatel	Měrná jednotka	1997	1998	1999	2000	2001
Dovoz zboží	mld. Kč	859,7	914,5	973,2	1241,9	1386,3
Meziroční index	%	113,9	106,4	106,4	127,6	111,6
Struktura dovozu celkem:		100%				
- státy s vyspělou tržní ekonomikou	%	70,8	72,5	73,7	71,8	71,5
- z toho EU	%	61,8	63,5	64,2	62,0	61,8
- země s tranzitivní ekonomikou, včetně SNS	%	22,9	20,8	19,4	21,0	19,9
- rozvojové země	%	4,7	4,7	4,5	4,7	5,3

Pramen: ČSÚ, údaje v metodice platné od 1. 7. 2000

2.2.1.7 Environmentální aspekty průmyslové politiky

Před rokem 1989 se Česká republika řadila mezi nejvíce znečištěné země v Evropě. Hlavní příčiny lze spatřovat v:

- nízké materiálové a energetické účinnosti;
- zastaralých technologiích (emise, odpady);
- relativně vysokém objemu zpracovávaných nebo vyráběných nebezpečných látek a přípravků;
- nízkém stupni recyklace;
- relativně vysoké produkci nebezpečných odpadů;
- nerovnoměrném rozložení průmyslové výroby (Severozápad, Ostravsko) a v nevhodné lokalizaci zejména chemických výrobních v blízkosti městských aglomerací (Ústí nad Labem, Neratovice, Pardubice, Ostrava).

V současné době lze zaznamenat výrazný pokrok, a to zejména v důsledku vynaložení značných investic na nové technologie na snížení a kontrolu znečišťování. Rovněž dochází k útlumu ekonomických činností v průmyslu a zemědělství a k restrukturalizaci ekonomiky.

Ke zlepšení stavu životního prostředí zásadně přispělo:

- snížení energetické náročnosti tvorby HDP; Energetická náročnost poklesla z 55,7 PJ na mld. EUR⁻¹ HDP v roce 1990 na 41,3 PJ na mld. EUR⁻¹ HDP v roce 2000, tj. na 72,5 % náročnosti roku 1990;
- snížení podílu pevných paliv na spotřebě primárních energetických zdrojů;
- podíl pevných paliv na spotřebě se snížil z 65 % v roce 1990 na 54,8 % v roce 2000;
- snížení průmyslového znečištění ovzduší a vod;
- výrazné snížení těžby nerostných surovin.

Pro ČR vyplývá též povinnost respektovat závěry vyplývající z ratifikace Kjótského protokolu, zavazující ČR ke snížení agregovaných emisí skleníkových

plynů o 8 % vzhledem k referenčnímu roku 1990, včetně využití flexibilních kjótských mechanismů.

Průmyslová politika podporuje princip udržitelného rozvoje a svými nástroji podporuje, vedle zavádění systémů řízení podniků a zpracování auditů z hlediska ochrany životního prostředí (např. EMAS II., a ISO 14001), také využívání odpadů jako druhotných surovin ve zpracovatelském průmyslu a zavádění energeticky úsporných výrobních postupů a dalších environmentálních aktivit s důrazem na zvyšování konkurenceschopnosti (hodnocení životního cyklu výrobku, čistší produkce, reporting, atd.).

Pro všechny iniciativy OPPP je závazný princip ochrany životního prostředí, které vzala vláda ČR svým usnesením č. 323/99 na vědomí.

V Operační programu průmysl a podnikání budou aplikovány principy trvale udržitelného rozvoje v souladu se Státní politikou ochrany životního prostředí v České republice a v EU.

Princip udržitelného rozvoje, v souladu se Státní politikou životního prostředí ČR a Akčním programem EU pro životní prostředí, je uplatněn v OPPP.

Uplatnění environmentálních přístupů ve vyhlášených programech by se mělo týkat řešení zejména následujících okruhů:

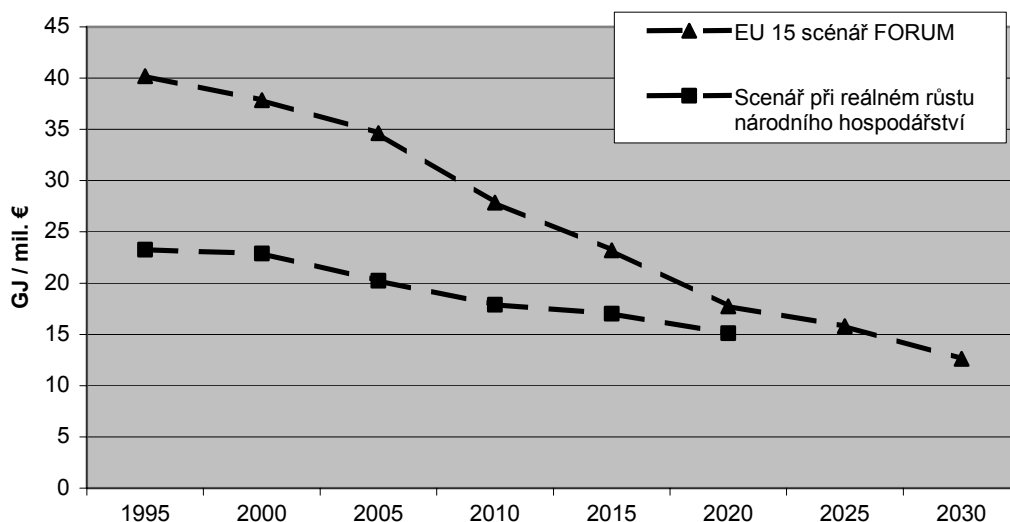
- snižování surovinové a energetické náročnosti výroby a tvorby HDP;
- rozvoje odpadového hospodářství vedoucí k vyššímu materiálovému a energetickému využití výrobních a spotřebních odpadů, včetně obalů a obalových odpadů;
- substituce nebezpečných látek;
- zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energií a surovin a moderních energetických technologií (kombinovaná výroba tepla, střední a malé kogenerační jednotky);
- aplikací nízkoemisních, nízkoodpadových a energeticky úsporných technologií a uzavřených výrobních cyklů spojených se zvýšením energetické účinnosti;
- rozvoj dopravních prostředků s alternativním pohonem (zemní plyn, elektromobily), snížení jednostranné závislosti na ropě;
- opatření zaměřená na podporu výroby a prodeje ekologicky příznivých výrobků, včetně ekolabelingu a ekodesignu;
- opatření zaměřená na monitoring a eliminaci neúčelného záboru nových ploch a zemědělské půdy.

2.2.2 Energetická náročnost průmyslové produkce České republiky

Úkoly stanovené v energetické politice se orientují na snížení spotřeby energie, využívání obnovitelných a sekundárních zdrojů energie v souladu s ekonomickými a sociálními požadavky a se zásadou trvale udržitelného rozvoje a zásadou ochrany životního prostředí.

Dosažení tohoto cíle je spojováno zejména s podporou nových výrobních technologií s minimální energetickou a surovinovou náročností a s maximálním zhodnocením použité energie a surovin a podporou programů, vedoucích k úsporám energie a vyššímu využívání alternativních energetických a surovinových zdrojů při zásobování průmyslu, obyvatelstva a terciální sféry energií (viz. **tabulka 2.2.2 – 2**).

Graf 2.2.2 – 1: Vývoj energetické náročnosti tvorby HDP (tuzemská spotřeba prvotních zdrojů/HDP – ČR, EU)

(scénář EU je zpracován pouze do roku 2020)

Energetická náročnost tvorby hrubého domácího produktu, která je definována jako podíl celkové tuzemské spotřeby prvotních energetických zdrojů na jednotku HDP, je důležitým ukazatelem pro posouzení vývoje a účinnosti ekonomiky. Přestože úroveň tohoto ukazatele byla v ČR v roce 2000 o více jak 20 % nižší než v roce 1990 a o 10 % nižší než v roce 1995, z hlediska mezinárodního srovnání je energetická náročnost tvorby HDP v České republice přibližně dvojnásobná než je průměr zemí EU, a to jak u tuzemské spotřeby energie, tak i u spotřeby elektrické energie (viz **tabulka 2.2.2 - 2**).

Tabulka 2.2.2 – 2: Energetická a elektroenergetická náročnost tvorby HDP - Česká republika, průměr zemí EU a vybrané země EU

		EU 15	Německo	Francie	Belgie	Dánsko	ČR 1999
Elektrická náročnost							
. brutto spotřeba	kWh/€	0.981	0.791	0.973	1.01	0.741	1.633
. netto spotřeba	kWh/€	0.981	0.667	0.792	0.903	0.642	1.423
Celková energetická náročnost	kWh/€	24.113	20.89	22.715	27.259	17.545	43.189

Poznámka: pro přepočet HDP je použito metody parity kupních sil národních měn

Pramen: ČSÚ, Eurostat

Při porovnání dosahovaného tempa snižování celkové energetické náročnosti v ČR v letech 1990 – 2000, měřené v paritě kupní síly, bylo toto tempo sice v ČR vyšší než v EU15 (index 2000/1990 v ČR a v EU-15 byl 0,85: 0,90), bylo však nižší, než potřebné. Komparace ukazatelů kvality hospodaření s energií ČR a zemí EU-15 ukazuje, že hospodaření s energetickými zdroji je v ČR stále zhruba jen na poloviční úrovni průměru zemí EU-15. Rovněž tempa zlepšování kvality hospodaření

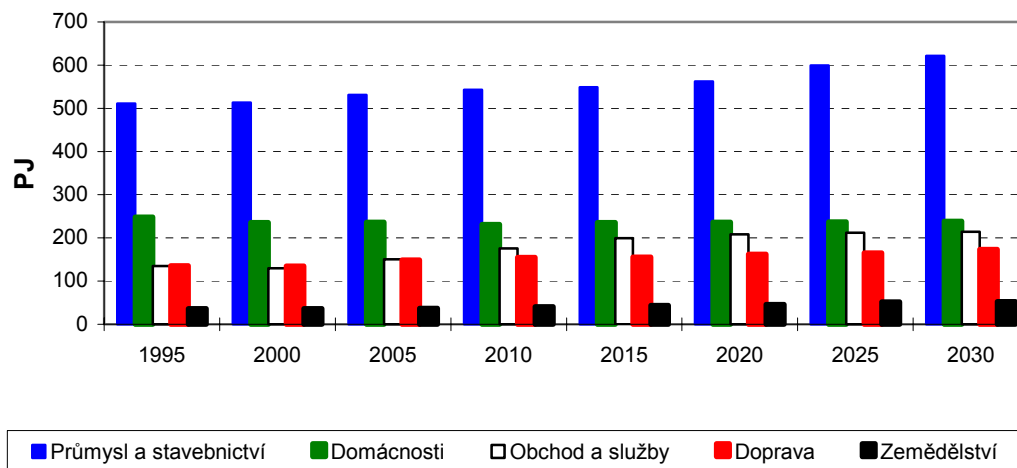
s energetickými zdroji v jiných kandidátských zemích (Polsko, Slovensko, Maďarsko) v letech 1990 – 2001 byla vyšší než v ČR.

Vyšší úroveň energetické náročnosti ekonomiky ČR a průmyslu zejména ve srovnání s vysoce rozvinutými zeměmi EU je vyvolána především těmito důvody:

- energeticky náročnou strukturou ekonomiky s vysokým podílem základního průmyslu;
- celkově nižší úrovni HDP a nižší úrovni přidané hodnoty na jednotku produkce;
- vysokým podílem tuzemských pevných paliv v energetické bilanci (52,7 %) a při výrobě elektrické energie (70 %);
- nižší účinností užití energie ve spotřebičích ve všech sektorech ekonomiky (zastaralost technologie, nízká míra využití, apod.), vč. průmyslu;
- zastaralostí a nízkou mírou využití energetických výrobních kapacit a distribučních sítí;
- nedostatečnou vybaveností měřicími a regulačními systémy;
- nedostatečnými tepelně-technickými charakteristikami budov vedoucími k vyšším tepelným ztrátám;
- nedostatečným povědomím o možnostech a přínosech (energetických, ekologických a sociálních) zlepšování současného stavu;
- nedostatečnou motivací pro realizaci opatření na zvyšování účinnosti užití energie.

Vysoký podíl průmyslu a stavebnictví na konečné spotřebě energie v současnosti i ve výhledu dokumentuje následující graf.

Graf 2.2.2 – 3: Konečná spotřeba paliv a energie podle sektorů

Snížení energetické náročnosti průmyslu a stavebnictví prostřednictvím efektivního využívání energie je nezbytné nejen pro zvýšení jeho konkurenceschopnosti, ale i pro naplňování požadavků nové environmentální a energetické legislativy a je spojováno zejména se zaváděním nových výrobních

technologií s minimální energetickou a surovinovou náročností a s dosahováním vysoké účinnosti při těžbě, úpravách, zpracování, výrobě, přeměnách, distribuci a konečném užití energie.

Národní program hospodárného nakládání s energií a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů očekává do roku 2005 na úrovni ekonomiky ČR dosažení následujících přínosů - snížení měrných emisí:

- SO₂ na 1,9 kg/1000 USD HDP (2,0 v roce 1999) nebo 26,0 kg na obyvatele v roce 2005 (26,6 v roce 1999);
- NO_x na 35,0 kg na obyvatele v roce 2005 (38,4 v roce 1999),
- dosažení podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektřiny ve výši 3,0 % (bez velkých vodních elektráren nad 10 MW) či 5,1 % (s velkými vodními elektrárnami nad 10 MW), v souladu s cílem směrnice 2001/77/ES – 8 % (včetně velkých hydroelektráren nad 10 MW) do roku 2010,
- dosažení podílu obnovitelných zdrojů energie na spotřebě primárních energetických zdrojů ve výši 2,9 % (bez velkých vodních elektráren nad 10 MW) či 3,2 % (s velkými vodními elektrárnami nad 10 MW).

2.2.3 Rozvojový potenciál

2.2.3.1 Průmyslové zóny

Podpora rozvoje průmyslových zón v České republice začala ve druhé polovině 90. let jako odpověď na zvýšení poptávky zahraničních a domácích investorů ze zpracovatelského průmyslu po prostoru připraveném pro investice. Agentura CzechInvest se dokonce setkala s několika případy, kdy zahraniční investoři nemohli uskutečnit své investiční záměry v České republice, protože zde nevznikaly průmyslové zóny. Na základě studií, které vypracovali zejména britští a skotští poradci, a které se opírají o zkušenosti s účinky budování průmyslových zón zvláště ve Walesu, Skotsku a Irsku, bylo jasné, že účinná podpora rozvoje průmyslových zón by mohla mít velmi pozitivní přínos především pro hospodářství ekonomicky zaostalých regionů a České republiky jako celku.

Z tohoto důvodu se v roce 1998 začal na základě usnesení vlády č. 379/98, o schválení finančních dotací ve výši 1,5 milionu EUR na podporu investic pro pilotní projekty průmyslových zón v Karviné a Bystřici nad Pernštejnem, podporovat rozvoj průmyslových zón v České republice. Podpory se dostalo rovněž přípravě průmyslové zóny v Plzni o rozloze 95 hektarů. Od roku 1999 až do současnosti realizuje Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky ve spolupráci s agenturou CzechInvest systematicky Program podpory rozvoje průmyslových zón, na jehož základě se poskytuje podpora ve formě dotací a levných státních pozemků. Navíc vedle výstavby průmyslových zón „na zelené louce“ zahrnuje program od roku 1999 i průmyslové zóny v předměstských průmyslových oblastech (tzv. brownfield), výstavbu budov k pronájmu a akreditaci průmyslových zón.

- V letech 1998 až 2002 bylo podpořeno 71 průmyslových zón o celkové rozloze 1 870 hektarů.
- K 30. červnu 2003 činila míra vytížení zón 63 %.
- K 30. červnu 2003 se investoři ve zpracovatelském průmyslu rozhodli investovat 3,65 miliard EUR v zónách a vytvořit 43 544 nových pracovních příležitostí.
- Výše vládních dotací na jedno nově vytvořené pracovní místo činila 1 752 EUR.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že státní podpora rozvoje průmyslových zón v České republice je velmi efektivní. Tuto efektivnost je možné doložit, například, pokud porovnáme výši vládních dotací na jedno nově vytvořené pracovní místo (1 752 EUR) a výdaje na jednoho nezaměstnaného ročně, které podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky činily v roce 2002 5,25 milionů EUR. Ze všech průmyslových zón podporovaných formou dotací neměly k 30. červnu 2003 investora pouhé tři. Lze však očekávat, že i tyto zóny budou v průběhu příštích tří až pěti let obsazeny.

Při dalším rozvoji průmyslových zón v budoucnosti by se měla věnovat pozornost zejména přípravě infrastruktury pro konkrétní investory a intenzivnějšímu využití průmyslových zón, které již byly připraveny.

2.2.3.2 Rozvojový potenciál sektoru průmyslu v MSP

Malé a střední podniky² vytvářejí zdravé podnikatelské prostředí, zvyšují dynamiku trhu, mají schopnost absorbovat podstatnou část pracovních sil uvolňovaných z velkých podniků a jsou stabilizujícím prvkem ekonomického systému. Důležitost ekonomického a sociálního přínosu malých a středních podniků, je charakterizována schopnostmi:

- zmírňovat negativní důsledky strukturálních změn;
- působit jako subdodavatelé velkých podniků;
- vytvářet podmínky pro vývoj a zavádění nových technologií;
- vytvářet pracovní příležitosti za nízkých kapitálových nákladů;
- rychleji se adaptovat na požadavky a výkyvy trhu;
- vyplňovat okrajové oblasti trhu, které nejsou pro větší podniky zajímavé;
- decentralizovat podnikatelské aktivity a napomáhat rychlejšímu rozvoji regionů.

Na rozdíl od velkých podniků je nevýhodou malých a středních podniků především malá ekonomická síla, obtížný přístup ke kapitálu omezující možnost financování rozvojových aktivit, horší přístup k odbornému vzdělávání, nižší

² Definice MSP vychází z doporučení Komise v Úředním věstníku č. L 107, 3. 4. 1996, s. 3. Od 1. 1. 2005 bude nicméně platit nová definice MSP. Střední podnik bude nadále takový, který zaměstnává méně než 250 lidí. Jeho obrat však může dosahovat až 50 milionů EUR ročně, zatímco dosud to bylo 40 milionů, případně jeho platební bilance nemá převyšovat 43 milionů proti dosavadním 27 milionům.

Za malý podnik bude považován ten, který má pod 50 zaměstnanců, obrat nejvýše 10 milionů EUR místo nynějších 7 nebo 10 milionovou finanční rozvahu (dosud pět). Mikropodnik zaměstnává méně než 10 lidí a hlásí obrat či bilanci ve výši 2 milionů EUR ročně. Všechny typy podniků musí i nadále splňovat kritérium nezávislosti.

dostupnost potřebných informací a poradenských služeb, slabá pozice v soutěži o veřejné zakázky a platební nezájem způsobující druhotnou platební neschopnost. Opatření zemí s tržní ekonomikou se proto zaměřují na snižování těchto nevýhod podporou rozvoje malých a středních podniků.

Jedním z ukazatelů, charakterizujících přístup obyvatelstva k podnikání, je počet podnikatelů a počet vydaných živnostenských oprávnění. K 31. 12. 2002 bylo vydáno 3 402 149 platných živnostenských oprávnění. Z celkového počtu 1 908 306 podnikatelských subjektů vlastních živnostenských oprávnění bylo ke stejnému datu 1 676 221 fyzických osob a 232 085 právnických osob. Soustavnou činnost provozovanou za účelem dosažení zisku vykazuje 43 % těchto podnikatelských subjektů.

Význam sektoru malých a středních podniků pro ekonomiku ČR dokumentují následující statistická data z údajů ČSÚ za rok 2002. Malé a střední podniky s počtem méně než 250 zaměstnanců ve všech odvětvích národního hospodářství ČR zaměstnávaly 60,9 % z celkového počtu zaměstnanců, což představuje proti roku 2001 nárůst o 1,2 % bodu. Podíl tohoto sektoru na celkových výkonech národního hospodářství dosáhl 52 % a v účetní přidané hodnotě 52,7 %. Podíl malých a středních podniků na HDP dosáhl v roce 2002 37,2 %, a to je zvýšení proti roku 2001 o 3,6 %. Vývoz malých a středních podniků za rok 2002 dosáhl 36,0 % z celkového objemu za ČR a dovoz 52,1 %.

Rozvojový potenciál MSP v oblasti průmyslu není v ČR zatím plně vyčerpán. Dlouhodobým cílem politiky je umožnit fungování sektoru malých a středních podniků tak, aby tento sektor přispíval ke zvyšování výkonnosti národního hospodářství, jeho technologické úrovni a jeho konkurenceschopnosti, ke snižování nezaměstnanosti a rozvoji společnosti. Měřítkem naplňování tohoto cíle je především vývoj podílu malých a středních podniků na výstupech ekonomiky a na zaměstnanosti.

Hlavní priority v oblasti MSP jsou:

- zvýšit podíl malých a středních podniků na zvýšení růstu ekonomiky, na její exportní výkonnosti, na snižování nezaměstnanosti a na hospodářském oživení strukturálně postižených a ekonomicky slabých regionů;
- zvýšit technologickou úroveň a konkurenceschopnost malých a středních podniků a vytvořit tak předpoklad jejich úspěšného začlenění do Jednotného vnitřního trhu EU;
- podporovat spolupráci malých a středních inovačních firem s výzkumnými pracovišti vysokých škol, Akademie věd ČR, státními i soukromými výzkumnými ústavy, velkými výrobci apod.;
- usnadnit vstup občanů do podnikání;
- nástroje a mechanismy systému podpory malých a středních podniků uplatňovat v souladu s pravidly Evropské unie a racionalizovat mechanismy jeho poskytování.

K naplnění priorit bude MPO prosazovat realizaci dále uvedených kroků:

- zachování současné nabídky zvýhodněného financování rozvoje existujících malých a středních podniků a umožnění přístupu k výhodným zdrojům externího financování projektů pro občany vstupující do podnikání a projektů s vysokým inovačním potenciálem;
- zabezpečit za ekonomicky přijatelných podmínek potřebný rozsah informací nutných pro vstup do podnikání, provozní, obchodní a řídicí činnosti podniků;

- zvýšit profesní a řídicí znalosti občanů vstupujících do podnikání, podnikatelů a vedoucích pracovníků již existujících podniků;
- zabezpečit kvalifikovanou pracovní sílu pro malé a střední podniky zejména v oblasti průmyslu, stavebnictví, služeb a obchodu;
- zabezpečit cenově dostupné nabídky poradenských a konzultačních služeb potřebných pro vstup do podnikání a pro jeho další rozvoj;
- podporovat získání certifikací osvědčujících různé typy způsobilosti malých a středních podniků a jejich výrobků;
- zvýšit podíl malých a středních podniků na komerčním využití výstupů externí výzkumné činnosti;
- napomoci překonávání nevýhod malých a středních podniků při nákupním a prodejním marketingu.

2.2.3.3 Výzkum, vývoj a inovační potenciál v podnikatelském sektoru

Budoucnost České republiky jako středně velké evropské země je závislá na schopnosti rychle a efektivně získávat nové poznatky a uplatňovat je v produktech konkurenceschopných na náročných evropských a světových trzích. Naléhavost urychleného zapojení České republiky do mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje a inovačních aktivit souvisí s postupující globalizací světové ekonomiky a globalizací informačních toků.

Dosavadní vývoj výzkumu a vývoje (VaV) v České republice popisuje analýza zpracovaná pro vládu České republiky Radou vlády pro výzkum a vývoj a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Z uvedeného materiálu vyplývá, že Česká republika zaostává v řadě ukazatelů výzkumu a vývoje za vyspělými zeměmi. V porovnání se zeměmi EU-15 má Česká republika nižší výdaje na výzkum a vývoj a úměrně tomu i nižší počty pracovníků výzkumu a vývoje.

Nejvíce prostředků na výzkum a vývoj vynakládají Akademie věd České republiky, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Grantová agentura České republiky a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Podíly ostatních resortů jsou menší. V porovnání se zahraničím v České republice převládají projekty menší (s menšími náklady) a s kratší průměrnou dobou řešení (nejčastěji tři roky). Česká republika má rovněž značně vysoký počet malých programů s nízkým počtem projektů. Nejvíce účelových prostředků je vynakládáno na technické vědy.

Vyspělé země vydávají na výzkum a vývoj 2 – 3 % HDP, zejména v zájmu udržení konkurenceschopnosti.; průměrná hodnota v EU-15 činí 1,87 %. Výdaje na výzkum a vývoj v ČR mají mírně vzestupnou tendenci od roku 1995, ale v roce 2001 jejich hodnota činila stále pouhých 1,32 % HDP. Relativně vysoký podíl v regionálním HDP vykázaly regiony Praha a střední Čechy. Hlavní podíl vynaložených prostředků směřuje do oblasti produktivity průmyslu a technologií (44 % celkových domácích výdajů) a na všeobecný výzkum na univerzitách (12 %).

Tabulka 2.2.3.3 - 1: Výdaje na výzkum a vývoj v České republice

Rok	Celkové domácí výdaje		Z toho státní rozpočet		Podnikatelský sektor	
	v mil. €	podíl na HDP (%)	v mil. €	podíl na HDP (%)	v mil. €	podíl na HDP (%)
1995	439,65	1,01	141,90	0,33	286,09	0,66
1996	511,37	1,04	192,33	0,39	306,46	0,62
1997	612,39	1,16	232,89	0,44	384,59	0,73
1998	718,91	1,24	264,83	0,46	46,41	0,80
1999	743,50	1,25	316,84	0,53	467,29	0,79
2000	832,79	1,35	370,66	0,60	499,36	0,81
2001	890,96	1,32	388,34	0,58	536,14	0,79

Pramen: SR, ČSÚ

Pozn. 1EUR = 31,805 Kč

Jeden důležitý ukazatel výzkumu a vývoje – intenzita patentování vynálezů – od roku 1993 poklesl. Kromě snižující se míry privatizace a transformace existuje rovněž určitá averze výzkumných pracovníků vůči obtížným patentovým postupům znásobená neochotou výzkumných a vývojových oddělení spolupracovat s průmyslem a službami. V roce 1999 bylo v České republice pouze šest registrovaných patentů na 100.000 obyvatel, což je o dvě třetiny méně než v roce 1993. Tento ukazatel se v jednotlivých regionech značně liší a nejvyšších hodnot dosahuje v Praze a v Moravskoslezském regionu, zatímco nejnižší podíl je zaznamenán v regionech Jihozápad a Severozápad.

Na evropské úrovni je počet žádostí o udělení patentu podaných u Evropského patentového úřadu na milion obyvatel v České republice (10 701) jasně pozadu v porovnání se zeměmi EU-15 (161 078), ale přesto je vyšší než průměr v přístupujících zemích (7 583) (Eurostat, 2001).

Tabulka 2.2.3.3 - 2: Vývoj počtu registrovaných patentů na 100 tis. obyvatel

	1993	1996	1999
Střední Čechy	17	8	7
Jihozápad	8	4	3
Severozápad	9	7	3
Severovýchod	20	12	6
Jihovýchod	16	11	5
Střední Morava	17	5	4
Moravskoslezsko	14	8	12
<i>Praha</i>	<i>46</i>	<i>30</i>	<i>14</i>
Česká republika	18	11	6

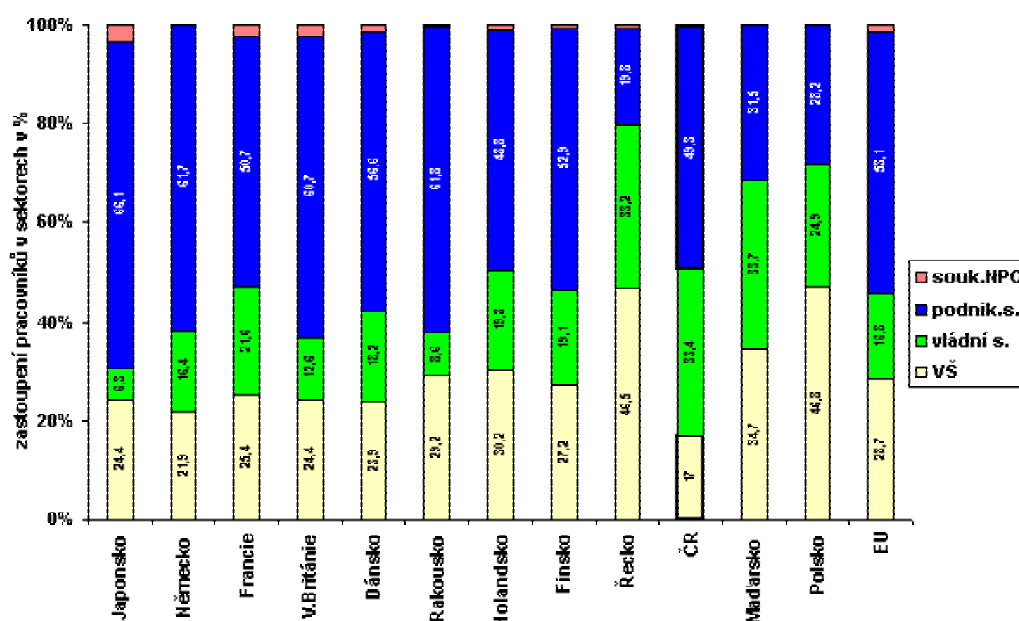
Pramen: Úřad průmyslového vlastnictví

Situace v oblasti výzkumu a vývoje je v České republice charakterizována :

- nízkým podílem výdajů na výzkum a vývoj na HDP v porovnání s průměrem v EU,
- pozitivní tendence rostoucí účasti státu na financování výzkumu a vývoje,
- pokles počtu registrovaných patentů.

V zemích EU působí v podnikatelském sektoru více než polovina pracovníků VaV. V České republice je to necelá polovina. Zastoupení pracovníků v sektorech udává **graf 2.2.3.3 – 3**.

Graf 2.2.3.3 – 3: Zastoupení výzkumných a vývojových pracovníků

Zdroj dat: OECD - Main Science and Technology Indicators 1998/2

Poznámka: „Souk.NPO“ je nestátní neziskový sektor. Údaje za rok 1997 se týkají Dánska, České republiky a Maďarska, u ostatních zemí jsou z roku 1996. Poslední údaje jsou pro Velkou Británii, Rakousko a Řecko za rok 1993, pro Německo a Finsko za rok 1995, pro USA údaje chybí.

Základní cíle podpory výzkumu a vývoje České republiky, dlouhodobé směry rozvoje základního, aplikovaného a průmyslového výzkumu a vývoje a způsoby podpory jsou obsaženy v Národní politice výzkumu a vývoje České republiky přijaté usnesením vlády č. 16 ze dne 5. 1. 2000. Národní program vymezuje konkrétní cíle podpory na období 4 – 6 let a výši prostředků na jednotlivé programy a v neposlední řadě stanovuje věcné podmínky poskytování podpory z veřejných prostředků, včetně kritérií hodnocení.

Hlavní cíle Národní politiky výzkumu a vývoje ČR v oblasti zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti českého průmyslu, jsou zaměřeny na:

- zvýšení efektivity a výkonnosti výzkumu a vývoje, což představuje především zvýšení přínosů pro ekonomiku a společnost;
- zajištění vyšší provázanosti politiky výzkumu a vývoje s ostatními politikami vlády České republiky;

- zvýšení náročnosti na celou oblast výzkumu a vývoje spolu s výraznějším rozlišováním kvality dosahovaných výsledků.

2.2.3.4 Informační a komunikační technologie

Česká republika využívá na cestě k informační společnosti národní dokumenty, jako jsou např. Státní informační politika – cesta k informační společnosti, Státní informační a telekomunikační politika a Akční plán realizace státní informační politiky, které jsou v souladu s legislativou EU, a dále vychází ze společného akčního plánu eEurope.

Oblast informačních a komunikačních technologií představuje velký potenciál pro zaměstnanost populace a tvorbu HDP. Lze očekávat, že bude významně přispívat ke zvyšování produktivity práce v sektoru materiální produkce i služeb a jsou s ní spojeny nové podnikatelské možnosti na tuzemském a mezinárodním trhu. Tato oblast je významná i pro průmyslový výzkum, vývoj a tvorbu inovací. V souvislosti s rozvojem informačních technologií se rozvíjí mnoho nových navazujících sektorů ve výrobě i službách, jako například elektronický obchod, elektronické vzdělávání a další.

Jak vyplynulo z Innovation and Enterprise Scoreboards, oproti EU je však ČR stále ještě charakteristická nízkou zaměstnaností v hi-tech službách, nedostačujícím firemním výzkumem a vývojem, velice nízkým počtem patentů přihlášených jak k Evropskému patentnímu úřadu (European Patent Office), tak k Úřadu Spojených států pro patenty a obchodní známky (United States Patent and Trademark Office) a špatným přístupem k internetu (vysoké ceny připojení brzdí další rozvoj internetových služeb). Proto mezi příležitostmi ČR lze zařadit očekávané zvýšení počtu zaměstnanosti v hi-tech a zpracovatelské oblasti. Další možnost skýtá orientace směrem k firemnímu výzkumu a vývoji a k rozvoji patentů.

2.2.4 Regionální struktura průmyslové produkce

Úroveň regionální statistiky v ČR prozatím zdaleka nedosahuje úrovně s jakou je např. v EU Eurostat schopen prezentovat regionální data. Lepší situace je v oblasti demografických dat, avšak v oblasti produkčních charakteristik zpracovatelského průmyslu pro nové krajské uspořádání lze regionální data získat prozatím pouze přibližnými propočty.

Při posuzování regionálních charakteristik průmyslové produkce je třeba rozlišovat mezi jejím finálním původem, který se poměřuje tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb a skutečným původem produktu, který se poměřuje přidanou hodnotou z výroby. V členění podle krajů bylo dosaženo nejvýraznějšího nárůstu tržeb ve struktuře průmyslových podniků v kraji Vysočina o 19,9 %, vysoký nárůst tržeb o více než 10 % dosáhl i Pardubický a Středočeský kraj, příznivě se vyvíjela i jejich produktivita z tržeb. Podíl těchto krajů na celkových tržbách ve zpracovatelském průmyslu nyní dosahuje 27,4 %. Jsou zde koncentrována odvětví, jejichž podniky jsou ve zvýšené míře pod zahraniční kontrolou a dosahují nejlepších výsledků, zejména výroba elektrických a optických přístrojů, výroba dopravních prostředků a dřevozpracující průmysl. Mírný pokles tržeb zaznamenal pouze Olomoucký kraj a Hlavní město Praha.

Srovnání s průměrem EU zobrazuje **tabulka 2.2.4– 1**.

Tabulka 2.2.4 - 1: Regionální HDP na 1 obyvatele ČR v PPP*, EU-15 = 100

(v %, PPP* = parita kupní síly)

Region / Regio NUTS 2 NUTS 3	rok 1997	rok 1998	rok 1999	rok 2000
Hlavní město Praha	119,7	122,9	124,3	128,3
Středočeský kraj	49,5	48,5	48,5	50,2
Jihozápad	60,1	56,0	54,3	55,7
Jihočeský kraj	57,9	54,5	52,7	53,6
Plzeňský kraj	62,7	57,6	56,0	58,1
Severozápad	55,7	51,2	49,0	49,0
Karlovarský kraj	53,8	49,5	47,7	49,4
Ústecký kraj	56,4	51,9	49,5	48,8
Severovýchod	55,3	51,3	49,8	51,5
Liberecký kraj	53,5	48,8	48,5	50,6
Královéhradecký kraj	56,6	52,3	50,9	53,0
Pardubický kraj	55,3	52,3	49,7	50,5
Jihovýchod	55,9	52,8	51,0	52,2
Vysočina	50,2	46,7	46,2	48,0
Jihomoravský kraj	58,5	55,6	53,2	54,0
Střední Morava	53,9	49,3	47,3	48,1
Olomoucký kraj	52,2	47,0	45,8	46,7
Zlínský kraj	55,7	51,7	48,8	49,7
Moravskoslezsko	59,4	53,5	50,4	50,2
Extra - regio	0,0	0,0	0,0	0,0
ČESKÁ REPUBLIKA	63,2	60,1	58,7	59,9

Pramen: ČSÚ - Regionální účty 2000

Ekonomická úroveň regionů soudržnosti (kromě Prahy) je relativně vyrovnaná. Pokud jde o HDP na hlavu, neexistují mezi nimi velké rozdíly. Sedm způsobilých regionů NUTS II se podílí na HDP České republiky zhruba 75 %. Podíl jednotlivých regionů na ekonomické činnosti České republiky se pohybuje mezi 9 % až 14 %.

Tabulka 2.2.4 - 2: Podíl regionů soudržnosti na tvorbě HDP v České republice (v %; ČR = 100)

region soudržnosti	1995	1999	2000	2001	Index 2001/1995
Střední Čechy	8,3	8,9	9,1	9,2	1,108
Jihozápad	10,9	10,6	10,7	10,6	0,972
Severozápad	10,2	9,2	9,0	8,7	0,853
Severovýchod	12,6	12,3	12,4	12,4	0,984
Jihovýchod	14,4	14,1	14,1	14,2	0,986
Střední Morava	10,2	9,7	9,7	9,6	0,941
Moravskoslezský	11,8	10,7	10,3	10,4	0,881

Započtená plocha	78,4	75,5	75,3	75,1	0,958
Praha	21,6	24,5	24,7	24,9	1,153

Pramen: ČSÚ, Statistická ročenka 2002

V porovnání s EU se 99,4 % rozlohy České republiky a 88,5 % jejích obyvatel nachází v regionech, kde rozvoj zaostává za evropskou perspektivou, přičemž se hodnoty pohybují mezi 48 % až 56 % průměru HDP na hlavu v zemích EU-15.

Současnou situaci ovlivnily změny v jednotlivých regionech ovlivnily zejména následující faktory:

- omezení činnosti v oblasti těžby paliv, hutnictví a těžkého chemického průmyslu v regionech Severozápad a Moravskoslezsko (ačkoli uvedená odvětví jsou v těchto regionech, pokud jde o ekonomickou činnost a zaměstnanost, i nadále dominantní);
- restrukturalizace těžkého strojírenství v regionu Jihozápad;
- vysoká koncentrace kožedělného, textilního a potravinářského průmyslu v regionech Severovýchod, Střední Morava a Jihovýchod;
- klesající podíl zemědělství na ekonomické činnosti regionu Jihovýchod (horské a podhorské oblasti).

2.2.5 Služby vztahující se k průmyslu a podnikání

Konkurenceschopnost průmyslu závisí na dostupnosti a úrovni služeb. Sektor služeb vytváří rozsáhlou část ekonomiky a musí být schopný obstát na světovém trhu.

Široké spektrum trhu služeb přímo ovlivňuje konkurenceschopnost podniků, jak výrobních, tak i těch které zajišťují další služby. Ve vztahu na průmysl se jedná zejména o **podnikatelské služby, technické a inženýrské služby, provozní služby a síťové služby** (doprava, energie, voda, komunikace).

Podnikatelské služby jsou v ČR v posledních letech nejdynamičtěji se rozvíjející sektor, který vytvořil největší část pracovních příležitostí. Převážná většina služeb je soustředěna v malých a středních podnicích.

Podnikatelské služby vykazují nejvyšší růst zaměstnanosti a významně tak přispívají k řešení nezaměstnanosti. V sektoru služeb se uplatní jak vysoce kvalifikované síly, tak i pracovní síly s nižší kvalifikací. Sektor služeb v České republice bude přímo profitovat z přistoupení ČR k evropskému vnitřnímu trhu.

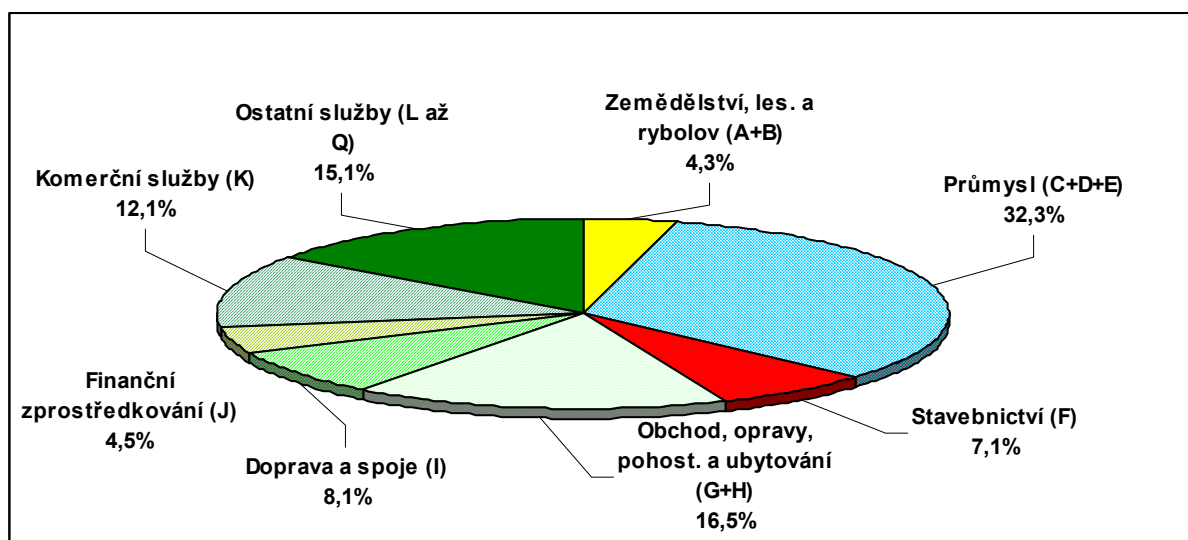
Růst produktivity práce v sektoru služeb se postupně zvyšuje. Dosud však existují velké rozdíly v oblasti produktivity nejen mezi jednotlivými sektory služeb, ale i mezi jednotlivými kraji ČR.

Přístup k financím pro podniky v sektoru služeb je obtížnější z důvodu nedostatku odpovídajících informací o nehmotném majetku v bilancích.

2.2.5.1 Vývoj ukazatelů sektoru služeb v letech 1997 až 2002

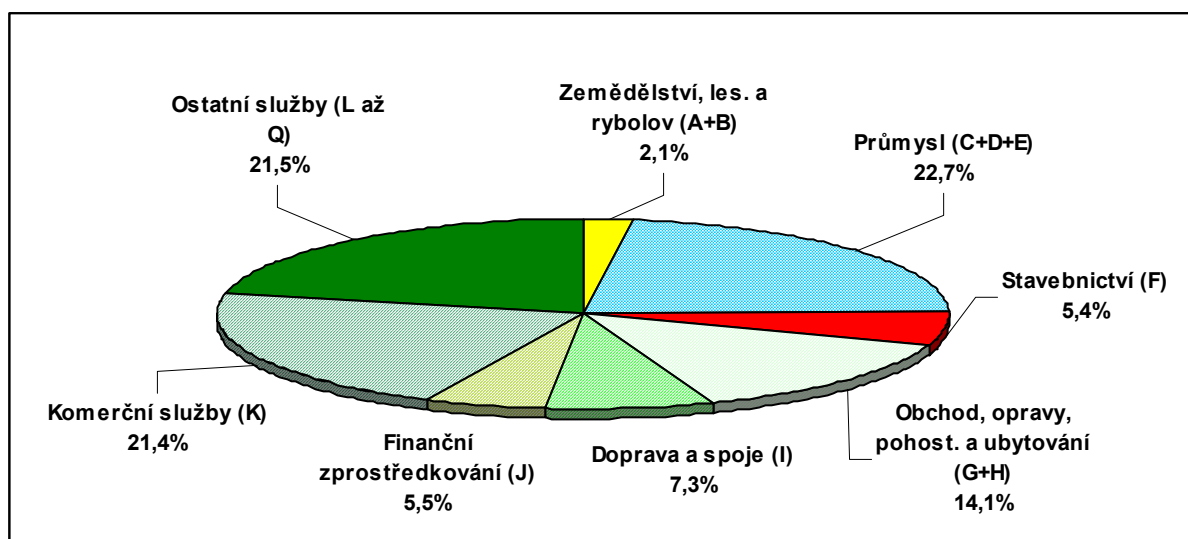
Ze struktury národních účtů České republiky a údajů uváděných jako průměr EU-15 za rok 2000, lze učinit srovnání významu sektoru služeb ve struktuře nefinanční sféry národního hospodářství. V České republice činil podíl sektoru služeb (OKEČ - sekce GHIJK) celkem 41,3 % a podíl sektoru průmyslu (OKEČ - sekce CDE) celkem 32,3 %, jak vyplývá z následujícího grafu 2.2.5.1 - 1.

Graf 2.2.5.1 – 1: Hrubá přidaná hodnota v základních cenách v ČR (rok 2000)

Naproti tomu zdroje za EU-15 uvádějí, že podíl sektoru služeb (OKEČ - sekce GHIJK) činil celkem 48,3 % a podíl sektoru průmyslu (OKEČ - sekce CDE) pouze 22,7 %, jak vyplývá z následujícího grafu 2.2.5.1 - 2.

Graf 2.2.5.1 – 2: Hrubá přidaná hodnota v základních cenách v EU 15 (rok 2000)

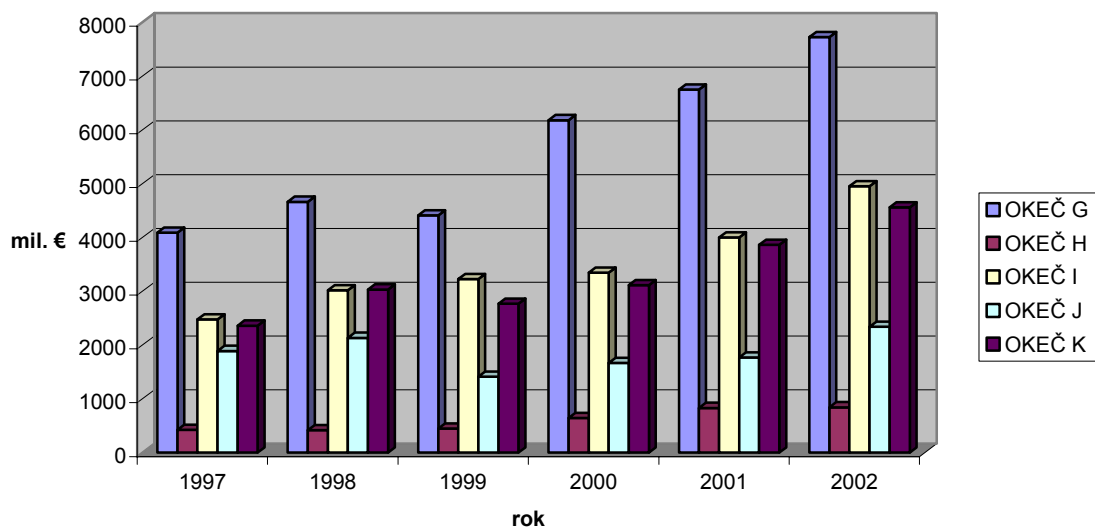

Ze srovnání je vidět, že v ČR ještě zdaleka nedosáhl sektor služeb svého potenciálního podílu ve struktuře národního hospodářství a objem možné expanze lze kvantifikovat objemem hrubé přidané hodnoty přibližně 5,6 až 8,4 mld. EUR, z čehož

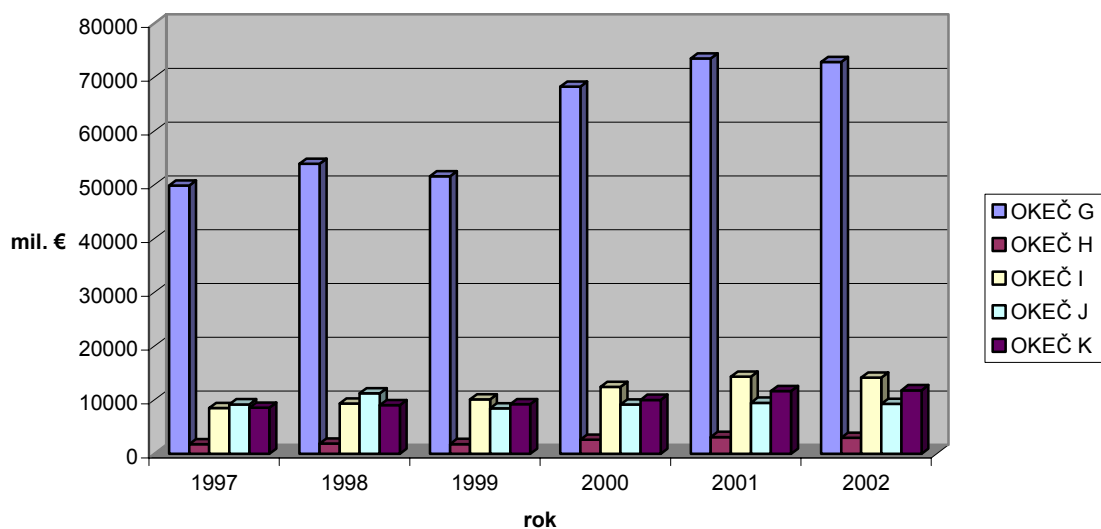
by asi 1,45 mld. EUR směřovalo přímo do průmyslu, čímž by se struktura v ČR přiblížila struktuře v EU-15.

Pozitivní vývojový trend v letech 1997 až 2002 lze sice zaznamenat, avšak zaznamenaný růst by měl v následujícím období nejen pokračovat, ale dále zvyšovat svoji dynamiku. Růst přidané hodnoty a celkových tržeb vyplývá z následujících dvou grafů 2.2.5.1 – 3 a 2.2.5.1 – 4.

Graf 2.2.5.1 – 3: Vývoj přidané hodnoty v sektoru služeb v letech 1997 až 2002

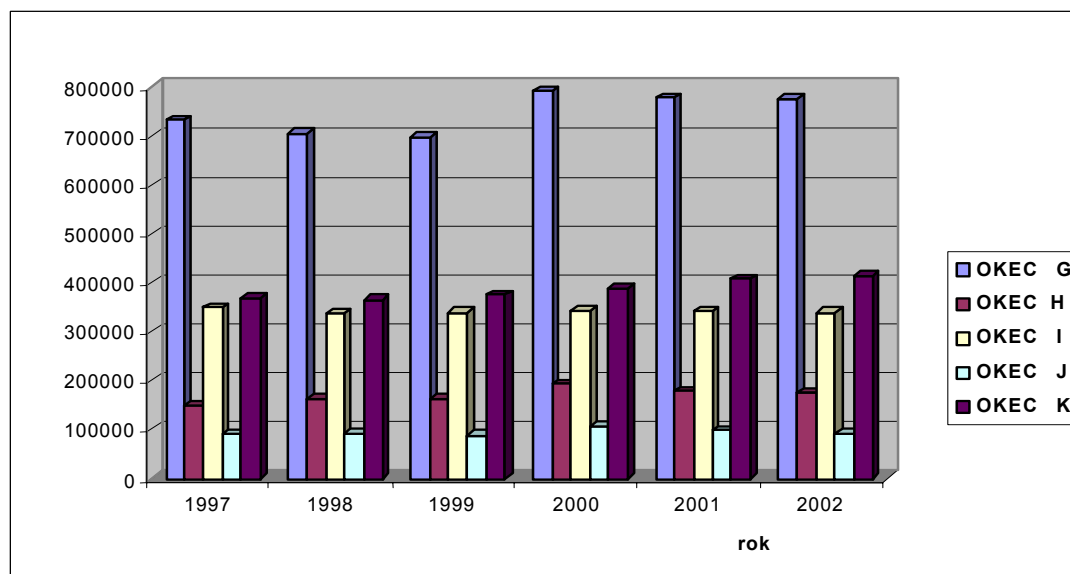

Graf 2.2.5.1 – 4: Vývoj celkových služeb v sektoru služeb v letech 1997 až 2002

Naproti znatelné dynamice ve výkonnosti sektoru neroste počet pracovníků ve službách stejně rychle a zvyšuje se tak produktivita práce. Při ohraničených možnostech růstu produktivity práce signalizuje očekávaný další růst výkonnosti sektoru také potenciál nových pracovních příležitostí. Vývoj počtu pracovníků ve službách vyplývá z následujícího grafu 2.2.5.1 – 5.

Graf 2.2.5.1 – 5: Vývoj počtu pracovníků v sektoru služeb v letech 1997 až 2002

2.2.5.2 Analýza vztahu sektoru průmyslu a sektoru služeb

Sektor služeb, jejichž dodávky jsou směřovány do výkonové spotřeby průmyslových podniků je charakterizován podle OKEČ:

- sekce G – obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu
- sekce H – ubytování a stravování
- sekce I – doprava, skladování a spoje
- sekce J – finanční zprostředkování
- sekce K – činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti

Sektor průmyslu je rozdělen podle OKEČ do:

- sekce C – těžba nerostných surovin
- sekce D – zpracovatelský průmysl
- sekce E – výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody.

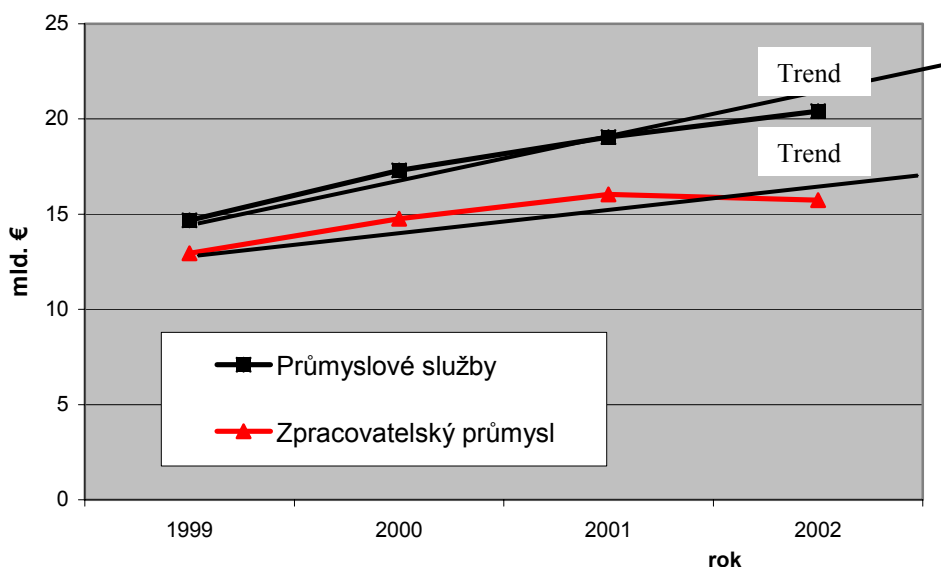
Přímé dodávky služeb do sektoru průmyslu v roce 1999 činily 19 % celkového objemu služeb. Vlastní průmysl vytvořil 2 % služeb s tendencí dalšího růstu.

Téměř polovinu poptávky průmyslu po službách tvořily činnosti ze sekce K – výzkum, vývoj, zpracování dat, pronájem strojů a přístrojů, služby pro podniky a pronájem nemovitostí, čtvrtinu tvořila poptávka v sekci I - doprava, skladování a spoje.

V sektoru průmyslu je nejvíce poptávky po službách generováno v potravinářském průmyslu, dopravním strojírenství, hutnictví a zpracování kovů a v energetice.

Z dále uvedeného **grafu 2.2.5.2** vyplývá, že při zachování současného trendu by poměr tvorby přidané hodnoty mezi sektorem průmyslových služeb a sektorem zpracovatelského průmyslu činil v roce 2010 pouze 1,4. Proto je nezbytné podporovat rozvoj průmyslových služeb tak, aby podíl služeb narůstal s vyšším tempem než dosud.

Graf 2.2.5.2: Tvorba přidané hodnoty zpracovatelským průmyslem a průmyslovými službami s prognózou do r. 2010

2.2.5.3 Vývoj služeb v roce 2002

V roce 2002 vzrostly tržby při stálých cenách ve sledovaných odvětvích služeb **meziročně** celkem o 0,6 %, přičemž v prvních dvou čtvrtletích rostly a ve druhém pololetí klesaly. Trendy v různých odvětvích služeb byly následující:

- *maloobchodní prodej, včetně prodeje, údržby a oprav motorových vozidel a prodeje pohonných hmot*, který měl největší dopad na trend celkového indexu služeb, vzrostl o 2,7 %, přičemž tempo růstu v průběhu roku postupně klesalo. Prodej v obchodech, kde převládají potraviny, nápoje a tabák, dosahoval po celou dobu vyššího tempa růstu než prodej v obchodech, v nichž převládají jiné typy zboží. Prodej pohonných hmot vzrostl nejvíce, zatímco opravy motorových vozidel klesly;
- *hotely a restaurace*: tržby se snížily o 3,7 %, hlavně v důsledku obrovského poklesu tržeb v oblasti ubytování, který začal již ve druhém pololetí roku 2001 a zvýšil se v prvních měsících po povodních. Stravování překonalo úroveň roku 2001 pouze v prvním čtvrtletí;
- *tržby v dopravě* v porovnání s rokem 2001 rovněž klesly (o 2,0 %). Pokles tržeb v železniční a potrubní dopravě probíhal již druhý rok. V letecké dopravě

trval od čtvrtého čtvrtletí roku 2001. Pozemní doprava byla jediným odvětvím, které překročilo výši tržeb roku 2001 (o 0,5 %);

- *komunikace*, které byly ovlivněny telekomunikačními službami, zaznamenaly největší růst ze všech služeb (o 3,4 %), přestože byl mnohem pomalejší než v předchozích letech. Tržby v oblasti poštovních služeb se snížily o 1,1 %;
- *počítače a související služby* nedosáhly úrovně roku 2001 (-2,2 %). Služby v oblasti *hardwarového a softwarového poradenství, údržby a oprav účetní, počítačové a kancelářské techniky* zaznamenaly mírný pokles. Služby týkající se *zpracování dat* klesly více, ale snížení bylo z hlediska váhových faktorů bezvýznamné;
- *jiné obchodní činnosti* rovněž klesly (-3,1 %), a to především v důsledku klesajících trendů v *reklamě a architektonických a stavitelských službách* (obojí -6,2 %) oproti stále rostoucím *tržbám v oblasti vyšetřování a bezpečnostních činností a v průmyslovém úklidu*;
- tržby za *jiné činnosti služeb* klesly v porovnání s rokem 2001 o 5,3 %.

Tabulka 2.2.5.3: Tržby v oblasti služeb

OKEČ	Ceny	Index (odpovídající období předchozího roku = 100)			
		Říjen revidovaný ²⁾	Listopad revidovaný ²⁾	Prosinec předběžný	Od začátku roku 2002
Hotely a restaurace (OKEČ 55)	běžné	97,3	100,7	101,2	99,3
	stálé ¹⁾	94,5	98,1	98,6	96,3
- Restaurace (OKEČ 55.3 – 55.5)	běžné	98,4	101,5	103,8	102,5
	stálé ¹⁾	95,7	99,0	101,2	99,4
Hotely, kempinky a - krátkodobé ubytování (OKEČ 55.1, 55.2)	běžné	94,3	98,1	92,2	91,2
	stálé ¹⁾	91,3	95,3	89,7	88,2
Doprava (OKEČ 60-63)	běžné	98,4	98,6	102,4	99,5
	stálé ¹⁾	97,4	97,3	100,6	98,0
- Železniční doprava (OKEČ 60.1)	běžné	96,3	96,8	92,0	95,1
	stálé ¹⁾	90,3	90,8	86,5	89,3
- Pozemní doprava (OKEČ 60.2)	běžné	98,9	100,1	103,0	102,8
	stálé ¹⁾	97,2	98,2	101,0	100,5
- Potrubní doprava (OKEČ 60.3)	běžné	80,6	84,3	82,3	88,8
	stálé ¹⁾	93,9	99,1	95,5	99,0
- Lodní doprava (OKEČ 61)	běžné	47,0	62,6	103,7	75,0
	stálé ¹⁾	47,1	62,7	103,8	75,1

- Letecká doprava (OKEČ 62)	běžné	104,8	93,4	92,8	93,9
	stálé ¹⁾	98,9	92,1	91,6	89,7
Podpůrné a pomocné dopravní činnosti; - činnosti cestovních agentur (OKEČ 63)	běžné	99,4	99,7	108,1	99,2
	stálé ¹⁾	100,1	98,8	106,5	99,0
Pošta a telekomunikace (OKEČ 64)	běžné	99,8	100,0	110,0	100,6
	stálé ¹⁾	99,1	99,6	109,4	103,4
- Pošta a kurýrní činnosti (OKEČ 64.1)	běžné	99,2	105,1	123,4	104,7
	stálé ¹⁾	86,9	92,1	108,1	98,9
- Telekomunikace (OKEČ 64.2)	běžné	99,9	99,1	107,8	100,0
	stálé ¹⁾	100,7	100,7	109,6	104,1
Počítače a související činnosti (OKEČ 72)	běžné	91,6	105,6	106,7	102,3
	stálé ¹⁾	87,7	100,6	101,8	97,8
Jiné obchodní činnosti (OKEČ 74)	běžné	95,6	100,7	100,7	100,1
	stálé ¹⁾	91,9	95,7	97,0	96,9
Jiné činnosti služeb (OKEČ 93)	běžné	93,8	97,8	101,0	100,4
	stálé ¹⁾	88,8	92,8	96,2	94,7

¹⁾ Vypočteno z průměrných cen roku 2000

²⁾ Údaje probíhajícího roku jsou aktualizovány pomocí zpracování, které se provádí každý měsíc.

2.3 SWOT analýza

SWOT analýza (analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb) je zaměřena na určení klíčových oblastí vycházejících ze sociálně-ekonomického výzkumu s ohledem na zajištění, aby následně přijatá strategie rozvoje řešila zjištěné problémy. Analýza provedená v rámci přípravy OPPP a související ex-ante hodnocení vysvětluje, že český podnikatelský sektor, i když má mnoho vlastních silných stránek, jako je silná průmyslová tradice, dobrá zeměpisná poloha a kvalifikovaná pracovní síla, přesto musí učinit významné pokroky v rozvoji sektoru malého a středního podnikání (MSP), navázat pevnější propojení mezi podnikatelským a vědecko-výzkumným sektorem a v neposlední řadě se zaměřit na podporu koncepce samostatného podnikání. Výsledky analýzy ukazují, že česká ekonomika má mnoho kvalit nezbytných k zajištění konkurenceschopnosti v době po přistoupení ČR do EU, ale přesto je nutno rozvinout klíčové oblasti a sektory, včetně rozpracování strategií, nahrazení negativního dopadu na hospodářství ČR, vzniklého úpadkem tradičních podnikatelských sektorů. SWOT analýza zjišťuje potenciální budoucí oblasti rozvoje, jako jsou kvalita podnikatelského prostředí a potřeba technologických a inovačních programů, a odráží se ve schválených prioritách a opatřeních Operačního programu průmysl podnikání.

Z analýzy je zřejmé, že zde existuje silná průmyslová základna, zejména díky zpracovatelskému průmyslu. Dále zde existuje dlouhá tradice technických a strojírenských odvětví. V předchozích letech byla výkonnost hospodářství posílena vysokou mírou úspěšnosti při přílivu přímých zahraničních investic. Tato skutečnost přispěla ke značné tvorbě pracovních příležitostí u nadnárodních společností a v malých a středních subdodavatelských podnicích, což zmírnilo dopad ztrát pracovních příležitostí v těžkém strojírenství a těžebních odvětvích. Působení přímých zahraničních investic však nebylo rovnoměrně rozloženo na jednotlivé regiony a ve spojení s vnitřními strukturálními nedostatky v některých regionech vedlo ke značně nerovnoměrnému vývoji hospodářské výkonnosti jednotlivých oblastí ČR.

Je faktem, že přímé zahraniční investice budou nadále hrát důležitou roli při tvorbě pracovních příležitostí a usnadní rozvoj silných subdodavatelských programů. Je však potřeba rozšířit podnikatelskou infrastrukturu tak, aby zahrnovala služby a výzkumné činnosti, a vybudovat fyzickou a intelektuální infrastrukturu nezbytnou k tomu, aby Česká republika mohla konkurovat hospodářstvím založených na moderních technologiích. Podnikatelský sektor se skládá z průmyslových činností i služeb. Zahrnuje širokou škálu odvětví od těžkého strojírenství a těžebního průmyslu až k moderním technologiím v sektorech elektroniky a vývoje software a růst sektoru ekonomických činností založených na průmyslových službách. Tak, jako ostatní přístupující země, přechází Česká republika z ekonomiky, kde převládají převážně velké podniky, do ekonomiky, ve které se standardem stávají menší ekonomické subjekty s vysokou mobilitou a kde je kladen důraz na využívání moderních technologií.

SILNÉ STRÁNKY

<ul style="list-style-type: none">+ vhodná geografická poloha+ široká síť vysokoškolských pracovišť+ atraktivní oblast pro mezinárodní investice+ kvalitní státní agentury pro podporu zahraničních investic a exportu+ reálné výsledky a existující zkušenosti s revitalizací území poškozených průmyslovou činností	rozvoj podnikatelského prostředí
<ul style="list-style-type: none">+ schopnost a kapacita pracovníků vyškolení se v nových výrobních technologiích a postupech+ vytváření pracovních míst v MSP při nízkých dodatečných nákladech+ nízké exportní ceny průmyslových výrobků+ diversifikovaný výrobní sortiment MSP+ vysoké procento privatizovaných soukromých subjektů+ existence řady konkurenceschopných výrobků+ významná tradice v oblasti výzkumu a vývoje+ technicky vyspělý management+ vysoký podíl uspokojení energetických potřeb z vlastních zdrojů+ dostatečná kapacita elektráren pro zásobování průmyslového sektoru+ relativně dobrý stav rozvodných sítí+ snaha o modernizaci vybraných odvětví a nahrazování zastaralých zařízení v průmyslových podnicích	rozvoj podniků konkurenceschopnosti

SLABÉ STRÁNKY

<ul style="list-style-type: none">- nevhodná podnikatelská infrastruktura- konzervativní přístup k inovacím- přímé zahraniční investice nejsou plně využívány potencionálními subdodavateli- existence oblastí významně zasažených průmyslovou činností- nízké propojení velkých průmyslových podniků s potenciálními subdodavateli z oblasti MSP- nedostatečná kvalita průmyslových a informačních služeb- problematická privatizace- absence uceleného systému rozvoje lidských zdrojů- nedostatečná infrastruktura v oblasti poradenství pro podniky- nedostatečná kapacita v oblasti firemních zdrojů a celé struktury podnikatelských činností	rozvoj podnikatelského prostředí
<ul style="list-style-type: none">- nízká ekonomická síla MSP v porovnání s velkými podniky- převaha výroby s malou přidanou hodnotou- nízká produktivita práce oproti průměru EU- malá motivace některých MSP podporovat lepší pracovní podmínky pro zaměstnance- malá znalost moderních metod řízení- nedostatek finančních zdrojů pro nákup nových technologií- nedostatečná znalost zahraničních trhů, nízká úroveň marketingu,- nedostatek investičních zdrojů- nevyjasněné majetkové vztahy u některých nemovitostí využitelných pro průmyslové investory- zastaralá výrobní základna a její pomalá obnova- pomalý průběh restrukturalizace oborů těžkého průmyslu- vysoké zastoupení pevných paliv při výrobě energie- omezené možnosti využívání energie vodních toků a obnovitelných zdrojů- vysoká energetická náročnost výroby- vysoký podíl materiálových nákladů	rozvoj podniků konkurenceschopnosti

PŘÍLEŽITOSTI

<ul style="list-style-type: none">+ zvyšování tempa rozvoje infrastruktury pro vývoj nových technik a technologií+ možnost zapojení do mezinárodních struktur v oblasti vědy a výzkumu+ zvyšování technické úrovně budov+ lepší využívání průmyslových zón a revitalizace „brownfieldů“+ přizpůsobivá pracovní síla, širší uplatnění duševního vlastnictví+ rozvoj informačních a komunikačních technologií+ lepší kvalita poradenských a servisních služeb+ realizace dalšího odborného vzdělávání pro pracovníky podniků	rozvoj podnikatelského prostředí
<ul style="list-style-type: none">+ rostoucí význam MSP pro hospodářství+ vstup ČR do EU usnadní přístup na sousední trhy+ zájem společností rozvíjet informační technologie při vědě a výzkumu+ zvýšení úrovně přílivu zahraničních investic+ relativně vysoká úroveň vzdělání pracovní síly, dostupnost technicky vyškoleného personálu+ nové metody podpory prodeje+ nové systémy řízení výroby+ pokrok v rozvoji moderních technologií šetrných k životnímu prostředí+ podporování restrukturalizace oborů a odvětví s vyšší přidanou hodnotou+ zakládání MSP zaměřených na průmyslové služby+ legislativní úprava podporující restrukturalizace potencionálně úspěšných podniků+ nové efektivnější metody získávání a zušlechťování energetických zdrojů+ vyřešení problému privatizace energetické sítě+ rozvoj moderních technologií šetrných k životnímu prostředí	rozvoj podniků konkurenceschopnosti

HROZBY	
<ul style="list-style-type: none"> - nedostatek finančních prostředků na podporu vědy a výzkumu - neprovázanost vědeckého výzkumu a vývoje na průmyslovou výrobu a rozvoj služeb - vážná ekonomická situace v krajích Severozápad a Moravsko-Slezsko požadující hlubokou restrukturalizaci a mající vliv na ostatní oblasti ČR - neprovázanost zahraničních investic do velkých průmyslových podniků s možností subdodávek z oblasti MSP - konzervativní přístup k inovacím ve vzdělávacím a pracovním procesu - rostoucí míra nezaměstnanosti, zvláště mladých lidí a nezaměstnanost vykazující znaky strukturální nezaměstnanosti - nedostatečná vazba vzdělávacího systému na potřeby trhu práce - nedostatečné provázání systému celoživotního vzdělávání s potřebami průmyslu - zanedbání a nedostatek znalostí marketingových nástrojů a technik prodeje produktů a služeb při vstupu na JET 	rozvoj podnikatelského prostředí
<ul style="list-style-type: none"> - pomalá proměna tradičních průmyslových odvětví - vysoké náklady na IT technologie, které brání dalšímu rozvoji e-commerce - nízká inovační kapacita - omezená mobilita pracovní síly - nedostatek kapitálových investic do rozvoje podniků - místní nedostatek specificky kvalifikované pracovní síly - konkurence na trhu pracovních sil po vstupu ČR do EU - rostoucí konkurence na světových trzích - recese průmyslové výroby nebo oborů - negativní pohled na podniky v úpadku (stigma úpadku) - předčasně vyčerpání vlastních zásob uhlí - špatně odhadnutelný vývoj poptávky po energii - vytěsnění některých domácích výrobců energie po vstupu do EU - příliš nízké ceny energie v porovnání s vysokými realizačními náklady 	rozvoj konkurenceschopnosti podniků

Ze SWOT analýzy vyplývají následující závěry a směry vedoucí k zajištění rovnoměrného rozvoje v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti:

- využití inovačních činností v průmyslu a podnikání ve spolupráci s vědeckovýzkumnými a vysokoškolskými institucemi

Pro zvyšování úrovně infrastruktury podnikatelského prostředí je důležitý přístup k novým technologiím a procesům, k technologiím šetrným k životnímu prostředí a ve schopnosti tyto technologie ovládnout a v souvislosti s tím spolupráce s vysokými školami a vědeckovýzkumnými institucemi, budování tzv. „knowledge society“ (společnosti založené na znalostech)

Průmysl disponuje často technicky vyspělým managementem se zájmem investovat do nových informačních technologií.

Problémem je zejména nedostatek finančních zdrojů pro investice do nových technologií a do vlastního výzkumu, vývoje a inovací.

Za riziko lze všeobecně považovat konzervativní přístup k inovacím ve vzdělávacím a pracovním procesu, nedostatečné provázání systému celoživotního vzdělávání s potřebami trhu a pokračující zaostávání za vyspělými zeměmi v podpoře vědy a výzkumu.

- restrukturalizace průmyslových oblastí, budování podnikatelské infrastruktury

Hlavní nerovnost lze spatřovat v existenci oblastí významně zasažených průmyslovou činností, nedostatečným zájmem podnikatelů o využívání regenerovaných průmyslových ploch, podnikatelských zón a zároveň všeobecným požadavkem na zlepšování stavu životního prostředí v ČR, odpovídajícím horizontálnímu cíli ES.

Nutnou podmínkou pro pokračující trend státních intervencí v této oblasti je setrvalý zájem široké veřejnosti na revitalizaci poškozených oblastí a dostupnost přímých zahraničních investic v této oblasti.

- využití lidských zdrojů v průmyslových podnicích

Silnou stránkou je ochota pracovníků podniků ke zvýšení kvalifikační úrovně a jejich relativně dobré předpoklady pro další rozvoj a také určitý potenciál pracovníků pro výzkum a vývoj. To jsou faktory, které mohou významně přispívat ke zvyšování konkurenceschopnosti podniků.

Na druhou stranu častá je malá motivace některých podniků investovat z vlastních zdrojů do odborného profesního rozvoje zaměstnanců, malá ochota managementu věnovat dostatečnou pozornost práci s lidskými zdroji. Chybí znalost moderních metod řízení, nedostatkem je i absence uceleného systému rozvoje lidských zdrojů.

Je zapotřebí, aby zaměstnavatelé dostatečně podporovali rozvoj potenciálu zaměstnanců vytvářením vhodných podmínek pro další vzdělávání. Žádoucí je lepší spolupráce podniků se vzdělávacími institucemi, jejich participace při vývoji vzdělávacích programů. Rozvíjet kvalitně technicky vybavená školicí zařízení na regionální úrovni, která přispějí k rozvoji pracovníků v oblasti průmyslu a podnikání.

- rozvoj služeb pro podnikatele v oblasti poradenství

Silnou stránkou je současná existence kvalitních státních a regionálních agentur, které se již v současné době zabývají poskytováním poradenství, asistenčních služeb a vzdělávání v oblasti využívání moderních marketingových nástrojů, vhodných pro umístění produktů a služeb jak na domácích, tak i zahraničních trzích, v návaznosti na příležitosti vyplývající z budoucí účasti na Jednotném evropském trhu.

Je třeba vytvořit ve vybraných oborech zázemí v oblasti poradenství pro zkvalitňování know – how poradenských firem, doplňování poradenských standardů o poslední vědecké poznatky, nové postupy a metody s cílem na základě pilotních projektů nových služeb včetně poradenství napomáhat při budování klastrů pro podniky – zvláště pro MSP.

- rozvoj malých a středních podniků

Malé a střední podniky jsou aktivní ve vnitřním obchodě, mají diverzifikovaný výrobní sortiment, dokáží se rychle adaptovat na nové požadavky trhu, mají relativně nízké náklady na pracovní sílu, dále mají nízké vývozní ceny, zájem o expanzi na mezinárodní trhy, jsou schopny vytvářet nová pracovní místa při relativně nízkých dodatečných nákladech.

Jejich nevýhodou je především malá ekonomická síla v porovnání s velkými podniky, nedostatek investičních zdrojů, nedostatečná kvalita průmyslových informací a průmyslové infrastruktury, často nízká úroveň marketingu a nedostatečná orientace na zahraničních trzích a v některých případech nevyjasněné majetkové vztahy. Problémem je také nedostatek kapitálu pro další rozvoj MSP, pro nákup nových technologií a inovační činnost.

Všeobecně je důležité, aby význam MSP v hospodářství ČR nadále narůstal, aby byla k dispozici přizpůsobivá pracovní síla a dostatečně technicky vyškolený personál a je také zapotřebí schválení nového zákona „o konkurzu a vyrovnání“.

Naopak nadále hrozí, že omezením pro rozvoj MSP bude nedostatek investičního kapitálu, omezená mobilita pracovní síly a místní nedostatek kvalifikovaných pracovníků, ale i nízká informovanost spotřebitelů, dále rostoucí konkurence na světových trzích.

-podpora inovací výrobků, technologií a služeb

Pro rostoucí konkurenceschopnost českého průmyslu a podnikání je nutné propagovat obory a výrobky, zaměřené na využívání moderních technologií, produkující vysokou přidanou hodnotu a využívající kvalifikovanou pracovní sílu.

Značným handicapem pro správně nasměrovaný rozvoj průmyslových podniků v ČR je zastaralá výrobní základna a její pomalá obnova a inovace s návazností na vědu a výzkum. Pomalé zavádění vyspělých technologií a pomalý průběh restrukturalizace oborů těžkého průmyslu.

Východisky pro pokračující aktivní politiku restrukturalizace podniků, oborů, odvětví jsou legislativní úprava podporující restrukturalizace potencionálně úspěšných podniků, podpora restrukturalizace oborů s vyšší přidanou hodnotou.

- energetická účinnost a úspory energie

Další nesrovnalost a z ní plynoucí potřeby státní intervence lze spatřovat v oblasti energetické účinnosti a možnosti dosahování energetických úspor.

Pozitivními faktory jsou vysoký podíl uspokojení energetických potřeb z vlastních zdrojů, standardní úroveň technologie těžby a manipulace s primárními zdroji, vysoký podíl zdrojů, u kterých byla provedena opatření ke snížení vlivů na životní prostředí, modernizace a nahrazování těžebních zařízení, dále dostatečná kapacita elektráren pro zásobování průmyslu a relativně dobrý stav rozvodných sítí. Z hlediska jednotlivých podniků je to modernizace a nahrazování zastaralých zařízení a opora v legislativě a energetické politice ČR.

Negativně v této oblasti působí závislost na dovozu strategických energetických surovin, vysoké zastoupení pevných paliv při výrobě energie, omezené možnosti využívání obnovitelných zdrojů, často vysoká energetická náročnost výroby a vysoký podíl materiálových nákladů.

Zvenčí tuto oblast energetiky mohou pozitivně ovlivnit nové efektivnější metody získávání a zušlechťování energetických zdrojů, vyřešený problém privatizace energetické sítě a zvyšování technické úrovně budov využívaných k průmyslovým aktivitám.

2.4 Poskytování veřejné podpory sektoru průmyslu v předvstupním období

2.4.1 Programy podpory ze státního rozpočtu

Jednou ze základních myšlenek ekonomické koncepce vlády je vytvoření hospodářství schopného se vyrovnat s tlaky konkurenčního prostředí EU. K tomu slouží programy veřejné podpory ze státního rozpočtu ČR, a to jak plošné, které jsou určeny pro podniky z celé ČR, tak programy určené pouze podnikům v tzv. strukturálně slabých regionech.

Mezi plošně působící programy patří část programů určených na podporu malého a středního podnikání, které jsou realizovány prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky (ČMZRB), programy podpory průmyslových zón, program investičních pobídek, program průmyslového výzkumu a vývoje, program podpory technologických parků a Sektorový operační program 2000-2003.

Nástrojem veřejné podpory malého a středního podnikání, které je významnou součástí podnikatelského prostředí v České republice, jsou záruky za úvěry a leasing, záruky za kapitálový vstup, záruky na návrh do obchodní veřejné soutěže, úvěry se sníženou úrokovou sazbou, příspěvky na úhradu úroků, dotace a návratná finanční výpomoc.

Vláda schválila dne 11. 12. 2000 usnesením č. 1257 na základě zákona č. 299/1992 Sb., programy podpory malého a středního podnikání na období 2001 – 2004.

Programy umožňují MSP získat na podporu realizace podnikatelských projektů záruky za úvěry a leasing, záruky za kapitálový vstup, záruky na návrh do obchodní soutěže, úvěry se sníženou úrokovou sazbou, příspěvky na úhradu úroků a dotace. Podporovány jsou poradenské, informační a vzdělávací služby, certifikace podle norem ISO 9000, ISO 14000, zavádění programu EMAS, marketing, internetové prezentace a účasti na mezinárodních výstavách a veletrzích. Podpory mohou být poskytnuty na projekty MSP z oblasti výroby, obchodu a služeb odpovídající schválenému seznamu ekonomických činností, splňující podmínky příslušných programů a doporučené na základě vyhodnocení k poskytnutí podpory.

V roce 2002 nejvíce podpor získali drobní podnikatelé s méně než 10 zaměstnanci (47,5% počtu všech podpor). Malým podnikatelům s počtem od 10 do 49 zaměstnanců bylo poskytnuto 29,7% počtu všech podpor a podnikatelům od 50 do 249 zaměstnanců 22,8% počtu všech podpor.

Přínosy ze všech podpořených projektů dosažené v roce 2002 realizace projektu představují zvýšení celkového počtu zaměstnanců o 1 076, z toho 902 ve

strukturálně postižených a hospodářsky slabých okresech s vyšší nezaměstnaností a 174 občanů z problémových skupin obyvatelstva.

Realizované programy v roce 2002 zvýhodnily podnikatelům přístup k finančním prostředkům státního rozpočtu na realizaci podnikatelských záměrů ve výši 0,12 mld. EUR.

Aktivity **spotřebitelských organizací** zaměřené na **zvýšování informovanosti spotřebitelů** jsou již několik let finančně podporovány prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu ze státního rozpočtu formou poskytování neinvestičních dotací na projekty schválené v dotačním výběrovém řízení. Celková finanční podpora určená spotřebitelským organizacím je každoročně navyšována, pro rok 2003 byla schválena částka 0,6 mil. EUR.

Programy podpory výzkumu a vývoje (VaV) představují v roce 2002 v rámci kapitoly MPO částku 30 mil. EUR, a jsou směřovány do oblasti strojírenství, energetiky, zdravotnického a farmakologického výzkumu, ekologie a dalších oblastí zpracovatelského průmyslu.

Základní cíle podpory výzkumu a vývoje České republiky, dlouhodobé směry rozvoje základního, aplikovaného a průmyslového výzkumu a vývoje a způsoby podpory jsou obsaženy v Národní politice výzkumu a vývoje České republiky přijaté usnesením vlády číslo 16 ze dne 5. 1. 2000. Národní program vymezuje konkrétní cíle podpory na období 4 – 6 let, výši prostředků na jednotlivé programy, a v neposlední řadě stanovuje věcné podmínky poskytování podpory z veřejných prostředků, včetně kritérií hodnocení.

System státní podpory výzkumu a vývoje v České republice v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. ze dne 14. března 2002 o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků definuje průmyslový výzkum jako část aplikovaného výzkumu, jehož výsledky se prostřednictvím vývoje využívají v nových výrobcích, technologiích a službách, které jsou určeny k podnikání, a vývoj jako systematické užití poznatků výzkumu k produkci nových nebo zlepšených materiálů, výrobků a zařízení nebo k zavedení nových či zlepšených technologií, systémů a služeb, končící pořízením a ověřením poloprovozního zařízení či prototypu.

Hlavní cíle v oblasti výzkumu a vývoje ČR, které mají také přímý vztah k Sektorovému operačnímu programu Průmysl 2001 – 2006 v oblasti zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti českého průmyslu, jsou zaměřeny na :

- **zvýšení efektivnosti a výkonnosti výzkumu a vývoje**, což představuje především zvýšení přínosů pro ekonomiku a společnost formou inovovaných a konkurenceschopných výrobků;
- **zajištění vyšší provázanosti** mezi výsledky výzkumu a vývoje a jejich využitím v podnicích;
- **zvýšení náročnosti na celou oblast výzkumu a vývoje** a výraznějším rozlišováním kvality dosahovaných výsledků.

Program na podporu rozvoje průmyslových zón je realizován od roku 1998 a jeho cílem je definovat pravidla a stanovovat podmínky pro poskytování veřejné podpory obcím, svazkům obcí, krajům a rozvojovým společnostem formou přímých dotací, dotací úroků a návratných finančních výpomocí z prostředků státního rozpočtu a formou bezúplatných či zvýhodněných převodů státního majetku za účelem podpory rozvoje průmyslových zón, a tím přispět k zajištění investiční přípravy území pro

investory z oblasti zpracovatelského průmyslu, strategických služeb a technologických center. Do 30. 9. 2003 bylo takto podpořeno 77 průmyslových zón o rozloze 1 905 ha celkovou částkou 82,3 mil. EUR. Program zahrnuje čtyři podprogramy:

1. **Příprava průmyslových zón,**
2. **Regenerace průmyslových zón,**
3. **Výstavba a rekonstrukce nájemních objektů,**
4. **Akreditace průmyslových zón.**

Investiční pobídky jsou jednou z forem veřejné podpory k podpoře investičních záměrů z oblasti zpracovatelského průmyslu, a to jak českých, tak i zahraničních. Podpora je poskytována ve formě slevy na daních z příjmu právnických osob, převodu technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu, hmotné podpory vytváření nových pracovních míst a hmotné podpory rekvalifikace zaměstnanců. 152 společností, které byly takto podpořeny od dubna 1998 do konce září 2003, předpokládají proinvestovat celkem 5,6 mil. USD a vytvořit více než 46,5 tis. pracovních míst.

Od druhé poloviny roku 2002 jsou realizovány **Rámcový program pro podporu strategických služeb a Rámcový program pro podporu vzniku a rozšíření technologických center**, sloužící zejména k podpoře investorů z oblasti moderních technologií a služeb.

2.4.2 Programy připravující sektor průmyslu na politiku hospodářské a sociální soudržnosti

Ministerstvo průmyslu a obchodu připravuje svoji politiku hospodářské a sociální soudržnosti (neboli budoucího čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů) od roku 1998.

V roce 1999 byl vypracován pilotní program nazvaný “Konkurenceschopnost”, což byl první dokument, který měl být zpracován v souladu se společnými pravidly EU. Vybrané části tohoto programu byly prováděny za pomoci programu Phare 2000.

V roce 2000 byl vypracován Sektorový operační program „Průmysl“ pro roky 2001-2006. V letech 2001, 2002 a 2003 byl prováděn prostřednictvím konkrétních programů podpory schválených českou vládou, tzv. SOP.

V roce 2001 bylo vyhlášeno deset programů podpory:

- Zavádění nových technologií a výrobků do výrobní základny
- Podpora rozvoje regionálního průmyslu a průmyslových služeb;
- Podpora stabilizace regionálního průmyslu a průmyslových služeb;
- Podpora průmyslovým podnikům při strukturálních změnách;
- Rozvoj jakosti ve výrobě a službách;
- Služby poskytované výrobním podnikům v oblasti zkušebnictví, metrologie a technické normalizace;
- Rozvoj obchodu;
- Manažer středního a velkého podniku;
- Profese v průmyslu;
- Manažer malého podniku.

V roce 2001 bylo zaregistrováno celkem 284 projektů, z toho 112 projektů čerpalo podporu z SOP. Provádění každého z dotyčných projektů bylo rozvrženo na jeden nebo dva roky, zatímco podpora byla poskytována pouze během prvního roku.

V roce 2001 bylo na SOP Průmysl ze státního rozpočtu vyčleněno 7,0 mil. EUR. V důsledku prodloužení některých příjemců podpory bylo využito pouze 5,9 mil. EUR.

V roce 2002 bylo vyhlášeno sedm programů podpory:

- Podpora rozvoje regionálního průmyslu a průmyslových služeb;
- Podpora stabilizace regionálního průmyslu a průmyslových služeb;
- Podpora průmyslovým podnikům při strukturálních změnách;
- Podpora optimalizace výrobního procesu;
- Rozvoj výrobních oborů využívajících tuzemské obnovitelné zdroje;

- Manažer středního a velkého podniku;
- Profese v průmyslu.

V roce 2002 bylo zaregistrováno 113 projektů, ze kterých Řídící orgán schválil na základě doporučení hodnotících výborů vydání rozhodnutí pro 52 projektů s veřejnou podporou ve výši 3,6 mil. EUR.

Skutečně vyplacená podpora z SOP Průmysl 2002 dosáhla 3,2 mil. EUR.

Většina podpory – 2,9 mil. EUR – byla přidělena projektům zaměřeným na podporu rozvoje a stabilizace výrobních podniků a na restrukturalizace. To bylo obdobné situaci v roce 2001. **Celkové náklady na uvedené projekty dosáhnou téměř 20 mil. EUR.**

SOP Průmysl 2003 byl vyhlášen v roce 2003. Pro vyhlášené programy podpory bylo ze státního rozpočtu vyčleněno 4,2 mil. EUR. V rámci SOP Průmysl 2003 byly zveřejněny následující programy podpory:

- Podpora inovací a vývoje nových výrobků a technologií;
- Vývoj informačních a komunikačních technologií;
- Rozvoj infrastruktury pro firemní vzdělávání;
- Zavádění technologií zvyšujících konkurenceschopnost podniků na trhu, technologií používajících obnovitelných surovin a technologií a výrobních postupů šetrných k životnímu prostředí.

2.4.3 Programy Phare

V letech 1993 až 2001 bylo v rámci programu Phare České republiky přiděleno celkem 632 mil. EUR. Přidělení prostředků na programy v rámci působnosti ministerstva průmyslu a obchodu a dle oblasti podpory ukazují tabulky 2.4.3 – 1 a 2.4.3 – 2 na konci této kapitoly.

Národní plán **Phare 1998** byl zaměřen zejména na posílení institucionální integrace klíčových sektorů v rámci přípravy na přistoupení k EU. Ministerstvo průmyslu a obchodu se podílelo na projektu **CZ 9807-01 – Vytvoření národní rozvojové strategie**. Ministerstvo pro místní rozvoj zajišťovalo technické provedení projektu.

Tento projekt byl zahájen v listopadu 1999 a dokončen v červnu 2001 ve formě spolupráce s členskými státy EU (partnerství – „twinning“). Podpora byla zaměřena na využití znalostí, zkušeností a kontaktů poradců – státních úředníků institucí členských států EU – k budování institucí na centrální i regionální úrovni, aby se zajistilo splnění požadavků plynoucích z budoucího členství České republiky v EU. Pomoc při přípravě sektorálních operačních programů Konkurenceschopnost (2000 – 2001) a Průmysl (2001 – 2006), pomoc při přípravě projektů Phare 2000 až 2003, pomoc při přípravě jednání se zástupci generálního ředitelství ES a účast na samotných jednáních, organizace seminářů zaměřených na inovace a předávání technologií, rozvoj lidských zdrojů, podporu projektů zaměřených na rozvoj výrobního sektoru a praktické

zkušenosti s prováděním projektů pro administrativní pracovníky ministerstva průmyslu a obchodu a příslušných agentur – to byly výstupy v části prováděné ministerstvem průmyslu a obchodu.

Zaměření Národního plánu **Phare 1999** (CZ 9902) bylo obdobné jako u předchozího plánu, tj. na problematiku institucionálního zajištění České republiky pro vstup do EU. Kromě projektu partnerství („twinning“) byla zkoumána též možnost současného financování z fondů EU, státního rozpočtu a finančních prostředků žadatele pro podporu malých a středně velkých podniků a rozvoj subdodavatelských vztahů v rámci podpory Hospodářské a sociální soudržnosti (Economic and Social Cohesion; ESC).

Tabulka 2.4.3. – 1: Čerpání z fondů Phare v rámci Ministerstva průmyslu a obchodu v letech 1997-2002 dle oblasti podpory (mil. €)

Oblast / rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Podpora podnikání	5,9	11,87	0,18	0,44	0,76	0,01
Restrukturalizace, privatizace, podpora vývozu	4,22	1,83	0,27	0,57	-	-
Energetika	2,17	3,86	4,57	0,38	-	0,2
Zahraniční investice	0,78	0,58	1,61	1,27	0,64	1,41
Evropská integrace	0,15	0,08	0,04	0,01	0,01	0,4
Standardizace	2,93	1,98	0,38	0,35	-	-
Restrukturalizace ocelářského průmyslu	-	-	-	0,26	0,15	-
Průmyslová politika	-	-	-	0,17	-	-
Celkem	16,13	20,21	7,05	3,43	1,56	2,02

Tabulka 2.4.3. – 2: Přídělení fondů Phare na programy v působnosti ministerstva průmyslu a obchodu mezi lety 1998 a 2002 (M€)

ROK	PROGRAM	CELKEM PŘÍDĚLENO (IB)	CELKEM PŘÍDĚLENO (INV)	Z TOHO MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU	SPOLUFINANCOVÁNÍ CELÉHO PROGRAMU	NÁZEV PROGRAMU	Poznámky
1998	CZ9807.01	2				Vytvoření národní rozvojové strategie	tw
1999	CZ9902.01.01.02.03	3,35		3,35	3 + 0,2*	Posílení konkurenceschopnosti	*samostatný příspěvek
	CZ 9902.01.04	1,2		1,2		Podpora subdodavatelů	tw
	CZ 9916.01.0003	0,2				Strategické hodnocení OP Dopad na životní prostředí	
2000	CZ 00.03.02	1,2	1,0		1,1	Zlepšení právního a institucionálního prostředí pro podnikání	spoluúčast ministerstva průmyslu a obchodu
	CZ 00.04.04	0,6		0,1	0,1	Posílení regulace a uplatnění energetických předpisů EU	tw
	CZ 00.10.01	1,5			0,15	Konsolidace národní rozvojové strategie	spoluúčast ministerstva průmyslu a obchodu
	CZ 00.10.02		8	2	8	Investice do NUTS II Severozápadní Čechy	spoluúčast ministerstva průmyslu a obchodu
	CZ 00.10.03		8	2	8	Investice do NUTS II Ostrava	spoluúčast ministerstva průmyslu a obchodu
2001	CZ 01.01.01		7,219	0,15	4,437	Účast na programech ES a Evropská agentura pro životní prostředí	spoluúčast ministerstva průmyslu a obchodu
	CZ 01.04.06	0,6		0,6	0,1	Efektivní fungování provozovatele trhu s elektrickou energií	tw
	CZ 01.10.01	0,8		0,8	* 17.604 miliony €	Strategie rozvoje průmyslových zón	ta * rezervováno v rozpočtu centrální vlády
	CZ 01.10.02	1,75		1,75	* 17.604 miliony €	Regenerace zdevastovaných pozemků	ta * rezervováno v rozpočtu centrální vlády
	CZ01.10.03	2				Dokončení struktur ke zvýšení absorpční kapacity na celostátní a regionální úrovni	
2002	CZ2002/000 -282.04.09	2		2		Pokračování programu Podpora subdodavatelů	tw
	CZ2002/000- 282.04.11	0,5		0,5		Posílení Státní energetické inspekce	tw
	CZ2002/000-582.10.05	0,8		0,8		Posílení úlohy veřejného sektoru při rozvoji trhu s nemovitostmi pro podnikání	ta
	CZ2002/000-282.10.02	0,9		0,9		SOP Průmysl– Budování implementační kapacity	tw

Programy Společenství

V průběhu roku 1998 se Ministerstvo průmyslu a obchodu, společně s ministerstvem pro místní rozvoj, začalo postupně zapojovat do programů Společenství podporujících malé a středně velké podniky (**Třetí víceletý program pro malé a střední podniky 1997-2000 - Obchod, EuroInfoCentra, Europartenariat, Interprise (Program pro zlepšení obchodního prostředí a podporu rozvoje zvláště malých a středních podniků ve Společenství, řemesla a malé podniky)**). Stalo se též sponzorem programu zaměřeného na podporu energetické výkonnosti, **SAVE**. Ministerstvo průmyslu a obchodu se v současnosti podílí především na programu **CZ02.282.01.01: Účast v programech a agenturách ES**

Nyní se Ministerstvo průmyslu a obchodu podílí na Víceletém programu pro podniky a podnikatele, zvláště pro malé a středně velké podniky 2001-2005. Účelem projektu je pomoci podnikům zvládnout zásady nezbytné pro snazší začlenění do podnikatelského prostředí Evropské Unie.

2.4.4 Výsledky hodnocení poskytování veřejné podpory sektoru průmyslu v předvstupním období

Jak bylo zmíněno v kapitole 2.4.1, v předvstupním období byl použit státní rozpočet k provádění programů na podporu malých a středně velkých podniků, programu na podporu investic, programu průmyslového výzkumu a vývoje a (v omezené míře) programu SOP Průmysl.

Programy prováděné pro malé a střední podniky (MSP) ukázaly vysokou absorpční kapacitu malých a středních podniků a jejich odhadované výsledky by měly potvrdit účelnost opatření zvolených pro tvorbu nových pracovních příležitostí, úspory spotřeby energie a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie.

Současné programy podpory v oblasti výzkumu a vývoje, které mají zvýšit výkonnost a konkurenceschopnost českého průmyslu, jsou zaměřeny na zvýšení efektivity a výkonnosti výzkumu a vývoje, zajištění většího propojení politiky výzkumu a vývoje s ostatními politikami české vlády a zvýšení požadavků v celé oblasti výzkumu a vývoje společně s výraznějším rozlišováním kvality dosažených výsledků.

Výše uvedené programy prováděné v předvstupním období lze využít jako základ k vypracování OP. Doposud získané výsledky a zkušenosti se používají k přípravě OP.

3 ROZVOJOVÉ CÍLE PRO OBDOBÍ 2004 – 2006, STRATEGICKÉ ZAMĚŘENÍ OPPP

3.1 Formulace globálních, specifických a operačních cílů pro rozvojovou strategii v sektoru průmyslu na základě výsledků analýzy

Na základě socio-ekonomické analýzy v kapitole 2 a SWOT analýzy byl stanoven globální cíl Operačního programu průmysl a podnikání, specifické cíle a prioritní oblasti a dále konkrétní opatření.

Podpora ze strukturálních fondů bude zaměřena na podporu podnikatelského prostředí, které bude zahrnovat široké spektrum akcí zaměřených na podporu infrastruktury pro průmyslový výzkum (zakládání a rozvoj výzkumných, technologických a inovačních center), výstavbu, regeneraci a rozvoj podnikatelských nemovitostí (budovy pro podnikání, podnikatelská centra, průmyslové a podnikatelské zóny), zlepšení podmínek pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání (rekonstrukce a modernizace firemních školicích zařízení včetně vybavení potřebného pro vzdělávání a rozvoj poradenských a informačních služeb. Dále bude podpora ze strukturálních fondů zaměřena na rozvoj samotného podnikání, kde strategickými cíli bude podpora při zakládání a rozvoji malého a středního podnikání, podpora inovací výrobních, technologií a služeb.

Obecně lze konstatovat, že i přes dynamický vývoj malého a středního podnikání se jej ještě stále významně dotýká problém dostupnosti finančních zdrojů, nedostatek finančních rezerv na komplexní zabezpečení inovací a aplikace vědeckotechnických poznatků v praxi, včetně dostupnosti potřebných služeb, což je příčinou stále ještě existujícího zaostávání konkurenceschopnosti zejména v některých odvětvích, významných z hlediska zaměstnanosti. Podpora ze strukturálních fondů nebude využívána k záchraně neživotných firem a podniků, které nejsou schopny restrukturalizovat svou výrobu tak, aby vyhověly požadavkům nových či stávajících trhů.

Neopominutelnou oblastí vyžadující podporu je trvalé snižování energetické náročnosti výrobních procesů a zvyšování efektivnosti využívání energetických zdrojů a rovněž i zvyšování efektivnosti jejich užívání v průmyslu a službách.

KONTEXTOVÉ INDIKÁTORY

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	DRUH INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA	KVANTIFIKACE (Počáteční hodnota rok 2001)	ZDROJ DAT
CO 01*	HDP na 1 obyvatele v PPS (včetně Prahy)	Kontext	v tis. € při konstantních cenách	10.349 (1995)	ČSÚ
CO 02	Míra nezaměstnanosti, regiony Cíle 1 (kromě Prahy)	Kontext	%	9.9 (2002)	MPSV
CO 03	Hrubá přidaná hodnota z výroby (včetně Prahy)	Kontext	v tis. € při konstantních cenách	12.034	ČSÚ
CO 04	V&V jako % z HDP	Kontext	%	1 %	EU
CO 05	Zaměstnanost ve vědě a technologii na 1000 obyvatel	Kontext	%	5 %	EU

* CO je zkratkou pro kontextové indikátory.

INDIKÁTORY HORIZONTÁLNÍCH CÍLŮ

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	DRUH INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA	KVANTIFIKACE (Počáteční hodnota rok 2001)	ZDROJ DAT
Trvale udržitelný rozvoj	Emise (posuzované jako dopad na životní prostředí ve formě zvýšení nebo snížení znečištění CO ₂ , NO _x)	Dopad	Megatuny Kilotuny	CO ₂ - 124.1 megatun NO _x - 318.4 kilotun (2002)	Ministerstvo životního prostředí
	Rozsah rekultivace environmentálně poškozených průmyslových oblastí	Výsledek	Hektary	0	Implementační agentury
	Podporované projekty s pozitivním vlivem na životní prostředí	Výstup	% z projektů	0	Implementační agentury
Rovné příležitosti	Index nezaměstnanosti podle pohlaví	Dopad	Poměr nezaměstnanosti žen	49.9 % (koncem roku 2002)	ČSÚ
	Index hrubých vytvořených pracovních míst podle pohlaví	Výsledek	Poměr žen u nově vytvořených pracovních míst v %	0	MPO
	Počet nových MSP založených ženami	Výstup	Počet	0	Implementační agentury MPO
Informační společnost	Výdaje IKT (Informační a komunikační technologie) jako % HDP	Dopad	%	5% (2002)	ČSÚ MPO

	Počet nových MSP rozvíjejících IT a podnikajících v oblasti informačních technologií	Výsledek	Počet	0	Implementační agentury MPO
	MSP, které pravidelně využívají internet pro e-business	Výstup	%	26,6%	Implementační agentury
Vyvážený rozvoj regionů	Meziregionální variabilita HDP	Dopad	Koeficient variability (%)	4.52 (2000)	ČSÚ
	Počet nově vytvořených pracovních míst v každém regionu	Výsledek	Počet	0	Implementační agentury MPO
	Počet nových MSP založených v různých regionech	Výstup	Počet	0	ČSÚ Implementační agentury MPO

INDIKÁTORY NA ÚROVNI PROGRAMU

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	DRUH INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA	KVANTIFIKACE		ZDROJ DAT
				Počáteční hodnota (2001)	Cílová hodnota (po dokončení programu)	
OP 01	Tvorba přidané hodnoty v ekonomii jako celku	Dopad	mld. Kč (mld. €)	HDP – 2157.8 mld. Kč (63.31 mld. €) (současné ceny)	Tvorba přidané hodnoty v podporovaných podnicích (růst 5-10 % ročně), což se projeví 1 % přírůstkem absolutního podílu zprac. průmyslu na tvorbě HDP	ISOP MPO
OP 02	Růst produktivity práce v podporovaných podnicích (vliv na růst produktivity práce za celý zprac. průmysl)	Dopad	tis. Kč (€)	336.1 tis. Kč/zam. (9861 €/ zam.)	10-15 % za dobu trvání programu, což se projeví cca 1 % přírůstkem na prod. práce za celý zprac. průmysl	ISOP MPO
OP 03	Počet čistých vytvořených pracovních míst	Dopad	Počet	0	6000	ISOP MPO
OP 04	Uskutečněné soukromé spolufinancování	Výsledek	Miliony €	0	160 mil. €	Konečný uživatel Implementační Agentura

* OP je zkratkou pro indikátory úrovně programu.

3.1.1 Globální cíl

Globálním cílem OPMP, který vyplývá z předešlé analýzy českého průmyslu, a který odpovídá 1. prioritní ose NRP „Posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb“ je **zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb**. Strategie podpory v rámci tohoto dokumentu a tedy i veškerá opatření směřují k tomuto cíli.

K dosažení tohoto globálního cíle budou finanční prostředky v rámci OPMP koncentrovány na vymezené priority, charakterizující jednotlivé strategické cíle tak, aby se na hospodářském růstu v budoucnosti podílely všechny regiony a byly rovněž potlačeny dlouhodobé tendence sociálního vyčleňování určitých skupin obyvatelstva. Za účelem finančního posílení budou konkrétní opatření, reflektující specifické cíle, realizována prostřednictvím jednotlivých programů podpory.

Globální cíl zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb pro sektor průmyslu v ČR lze dále upřesnit jako:

- optimální vývoj českého průmyslu a dosažení jeho úrovně srovnatelné s evropskými zeměmi;
- zvýšení hospodářské výkonnosti za současného zvýšení zaměstnanosti a sociální soudržnosti a dosažení 75 % průměru HDP EU do konce následujícího programovacího období Evropské unie tj. do roku 2013.

3.1.2 Specifické cíle

Specifické cíle OPMP odpovídají potřebám vyplývajícím z jednotlivých nerovností uvedených ve shrnutích sektorových a regionálních analýz a SWOT analýzy, které jsou v kapitole 2. Při jejich formulaci jsou vzaty v úvahu i zkušenosti nabyté v rámci realizace předvstupní pomoci ES i dosavadních programů podpory financovaných ze státního rozpočtu ČR.

Analýza sektorové struktury průmyslové produkce poukazuje na následující nerovnosti a z nich vyplývající potřeby:

- Rozvoj podnikatelského prostředí v oblasti posilování vazeb výzkumu a vývoje na průmysl a podnikatelskou komunitu, včetně infrastruktury pro průmyslový výzkum, technologický rozvoj a inovace je nutno kapacitně a kvalitativně posílit.

Oblast podpory by se měla zaměřit na povzbuzení spolupráce mezi průmyslem a vzdělávacími institucemi a výzkumnými institucemi. Cílem je vytvoření podmínek pro zakládání a fungování podnikatelských inkubátorů, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií.

- Regenerace a rozvoj nových podnikatelských nemovitostí, včetně revitalizace existujících prostor není věnována dostatečná pozornost.

Oblast podpory bude orientována na vybudování technické infrastruktury pro podnikání a na podporu developerům podnikatelských nemovitostí.

- Pro efektivní a účelné využívání lidského potenciálu v průmyslových podnicích je nedostatečná kapacita podpůrných školicích zařízení (dílen, trenažerů, laboratoří a učeben). Nedostatečná je i kapacita specifických školicích pomůcek a školicích programů v oblasti podnikového vzdělávání.

Oblast podpory by se měla orientovat na technickou podporu rozvoje lidských zdrojů, tak, aby se zvyšovala kvalitativní úroveň lidského potenciálu v průmyslu a průmyslových službách.

- Průmyslová výroba ČR dle statistických dat zaostává v produktivitě práce za vyspělými zeměmi. V nedostatečné míře jsou realizovány racionalizační programy, které by měly za cíl zlepšení organizační struktury podniků, racionalizaci výroby včetně využívání specifických průmyslových služeb. Kvalitní poradenský systém významně přispívá ke zvýšení konkurenceschopnosti podniků na domácím i zahraničních trzích.

Oblast podpory by se měla soustředit na podporu a zkvalitňování know-how poradenských subjektů a doplňování oblasti poskytování poradenských služeb o nové vědecko-výzkumné poznatky na úrovni nejlepší evropské kvality.

- Malé a střední podnikání, které je realizováno téměř výlučně v privátním sektoru, trpí nedostatkem finančních prostředků na rozvoj podnikatelských aktivit a nedostatečnou vybaveností investičním kapitálem.

Oblast podpory by se měla zaměřit na rozvojové aktivity malých a středních podniků.

- Růst konkurenceschopnosti průmyslu je podmíněn zaváděním nových technologií do výroby, dostatečnou úrovní výzkumu a vývoje a kontrolou jakosti procesů výroby i výsledných produktů. V České republice však podniky často nedisponují dostatkem kapitálu pro nákup nových a k životnímu prostředí šetrnějších technologií. Český aplikovaný výzkum a vývoj v současné době nereflektuje dostatečně ani požadavky trhu ani lidského potenciálu výzkumných pracovníků. Zavádění systémů kontroly jakosti a naplňování technických norem, harmonizovaných s EU je pro mnohé firmy finančně náročné. Je prokázáno, že významný vliv na modernizaci výroby a zavádění nových technologií mají poskytnuté investiční pobídky, a to nejen zahraničním, ale i domácím investorům.

Oblast podpory bude zaměřena na podporu inovační činnosti v průmyslu, na podporu v oblasti zavádění nových technologií a na zavádění systémů jakosti.

- Pro konkurenceschopnost průmyslové produkce na světových trzích je klíčová orientace na obory s vysokou přidanou hodnotou a vyššími nároky na kvalifikovanou pracovní sílu. V ČR je však ve srovnání s průměrem EU vyšší podíl odvětví s nižšími nároky na kvalifikovanou pracovní sílu a vývoz ČR se zaměřuje na trhy s výrazně konkurenčním prostředím. Pro jeho úspěch na těchto trzích je také nutné dosáhnout zlepšení kvality výrobků a snížení výrobních nákladů.

Oblast podpory bude orientována na zavádění inovací technologií, výrobků a služeb včetně orientace na obory a podniky, které jsou konkurenceschopné na světových trzích.

Analýza energetické náročnosti průmyslové produkce ČR vykazuje tyto nesrovnalosti a potřeby:

- Energetická a elektroenergetická náročnosti tvorby HDP v ČR výrazně převyšuje průměr EU, což je způsobeno mj. energeticky náročnou strukturou ekonomiky, vysokým podílem tuzemských pevných paliv v energetické bilanci, nižší účinností užití energie ve spotřebičích, zastaralostí a nízkou mírou využití energetických výrobních kapacit a distribučních sítí, nedostatečnou vybaveností měřicími a regulačními systémy, nedostatečnými tepelně-technickými charakteristikami budov. Tento stav snižuje konkurenceschopnost průmyslové produkce ČR na světových trzích.

Oblast podpory bude orientována na vyšší využití obnovitelných energetických zdrojů, rozvoj výzkumu, vývoje, výroby a aplikace moderních technologií, materiálů a postupů vedoucích k vyšší účinnosti užití energie a ke snižování energetické náročnosti jak výroby a přeměny energie, tak průmyslové výroby.

Výsledky analýzy rozvojového potenciálu ČR:

- Rozvojový potenciál průmyslové základny ČR spočívá v rozvoji informační (vědomostní) společnosti, v rozvoji výzkumné a vývojové základny ČR a schopnosti aplikovat výsledky výzkumu do praxe, v racionalizaci všech činností s cílem snižovat výrobní náklady a energetickou náročnost na všech stupních a v kvalitě vzdělávacího procesu vzhledem k tlaku na vyšší kvalifikaci dělnických a manažerských profesí.

Státní intervence je důležitá v oblasti podpory zavádění nových informačních technologií v podnicích, v podpoře a rozvoji aplikovaného výzkumu a v podpoře zvyšování kvality vzdělávacího procesu.

Výsledky regionální analýzy ukazují následující problémy, na které je třeba se zaměřit:

- Infrastruktura pro podnikání není dostatečně rozvinutá v oblasti budování klastrů a inkubátorů pro rozvoj podnikání včetně povzbuzení spolupráce mezi průmyslem a vědeckými a výzkumnými institucemi. Některé regiony také poukazují na problém nedostatečného růstu produktivity práce a nedostatku kvalifikovaných profesí. Jako významný zdroj dalšího rozvoje je vnímáno zakládání a další rozvoj průmyslových zón včetně vytvoření kvalitní infrastruktury poradenských služeb.
- Regiony soudržnosti považují malé a střední podniky za klíčové pro zvýšení konkurenceschopnosti průmyslové produkce. V některých regionech existuje upadající průmyslová výrobní základna, charakteristická nepříznivou strukturou výroby a převahou výroby s malou přidanou hodnotou. Problémem je také malá veřejná podpora výzkumu a vývoje, provázanost mezi výrobou a výzkumem, zaostávání ve zvyšování

technologické úrovni výroby. Energetická náročnost průmyslové výroby je vyšší ve srovnání s vyspělými zeměmi.

Z regionálního pohledu je podpora potřebná v oblastech rozvoje podnikatelského prostředí a budování kvalitní infrastruktury pro podnikatele. To bude zahrnovat restrukturalizaci oborů, výrobu a technologií, rekonstrukce budov a pozemků inovační činnosti v průmyslu a spolupráci s výzkumnými institucemi, lepší využívání lidského kapitálu a snižování energetické náročnosti výroby.

Analýzou specifických cílů a s přihlédnutím ke globálnímu cíli byly stanoveny tyto **priority Operačního programu průmysl a podnikání**:

1. Rozvoj podnikatelského prostředí

2. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků

1. priorita zahrnuje tyto prioritní oblasti:

- rozvoj podnikatelské infrastruktury,
- investice do podnikatelského prostředí s cílem nabídnout optimální podmínky pro podnikání a hospodářský růst,
- posilování návaznosti výzkumu a vývoje na průmysl a podnikatelskou komunitu, zakládání a rozvoj výzkumných, technologických a inovačních center včetně investic do infrastruktury v oblasti informačních technologií.

V rámci jednotlivých opatření bude sledováno i zlepšení využitelnosti stávajících průmyslových zón a revitalizace území a objektů vhodných pro podnikání. Nedílnou součástí je též budování infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a budování nových regionálních vzdělávacích center pro firmy a podnikatele s čímž souvisí i rozvoj poradenského systému pro firmy a kultivace infrastruktury pro poskytování poradenských služeb.

2. priorita je prioritou která se soustředí na

- rozvoj malých a středních podniků,
- podporu inovačních aktivit v průmyslu a výrobních technologiích
- výrobní, technickou, ekonomickou a organizační restrukturalizaci podniků, oborů a odvětví, včetně odstraňování starých zátěží tak, aby byl dosažen pozitivní synergický efekt v oblasti životního prostředí, rovných příležitostí a informační společnost.

Nedílnou součástí pro dosažení vytyčených cílů je i trvalé snižování nákladů, v podmínkách ČR zejména cestou zvyšování efektivity využití energií. Předpokládá se podpora opatření vedoucích ke snížení spotřeby energií a úspoře zejména primárních energetických surovin. Sledováno je rovněž zlepšení ekologických aspektů procesů na všech úrovních.

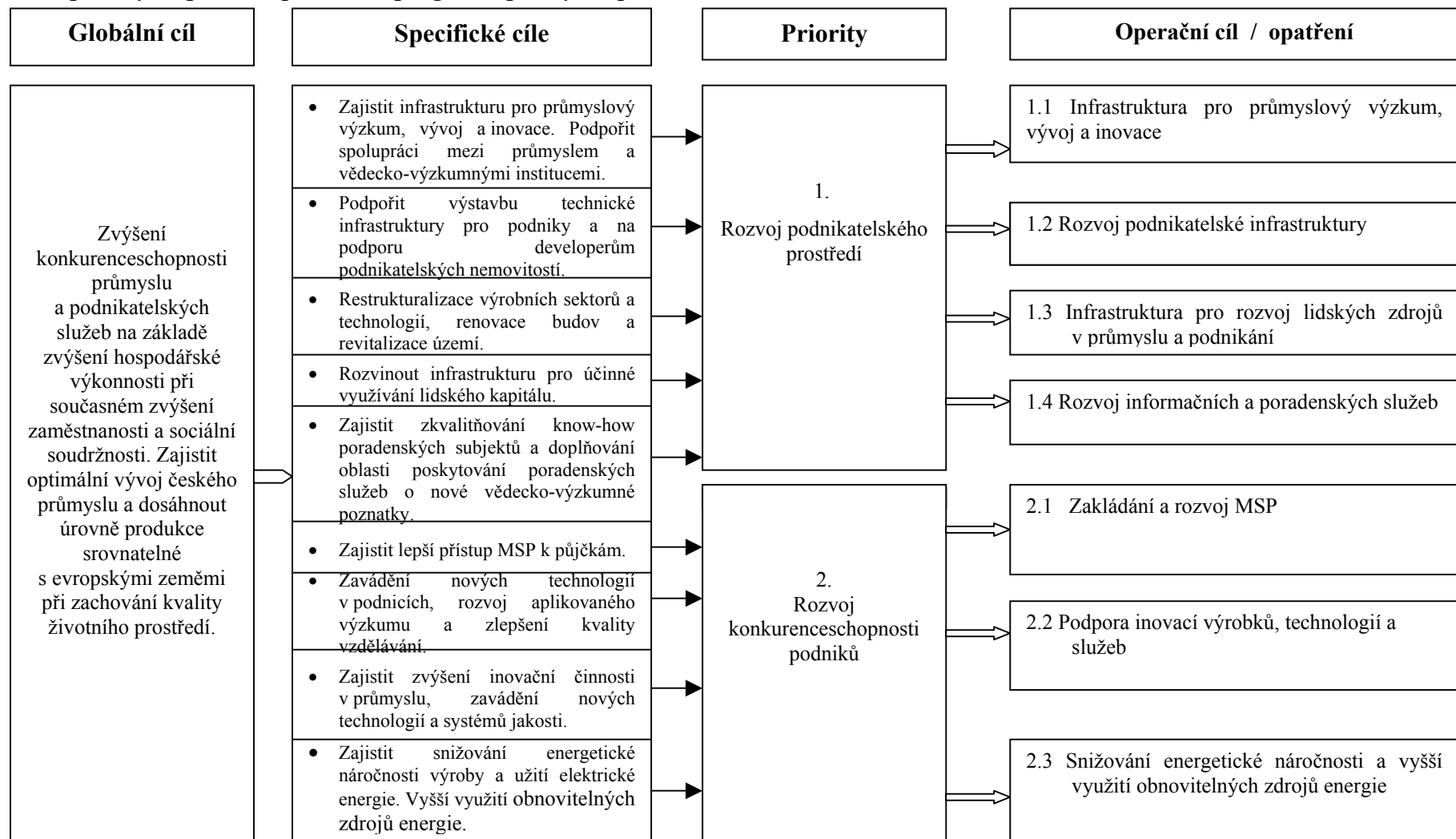
3.1.3 Operační cíle

Operační cíle byly stanoveny takto:

- zintenzivnění inovačních činností a spolupráce s vědeckovýzkumnými a vysokoškolskými institucemi
- regenerace, výstavba a rozvoj v oblasti podnikatelských nemovitostí, znovuoživení stávajících průmyslových zón
- zlepšení infrastruktury vzdělávání pro využití lidských zdrojů pro konkurenceschopnost podniků
- zkvalitnění poradenského systému pro podnikatele, permanentní kultivace infrastruktury pro poskytování podnikatelských služeb
- přímá investiční podpora s vysokým růstovým dopadem, zlepšení podmínek pro malé a střední podnikání
- podpora inovací, transferu technologií
- snížení energetické náročnosti výroby, přeměny a rozvodu energie, využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie.

Opatření, kterými jsou jednotlivé specifické cíle naplňovány, jsou strukturovány v souladu s operačními cíli a přehledně je uvádí následující schéma.

Cíle, priority a opatření operačního programu průmysl a podnikání

3.2 Koherence

3.2.1 Shoda s rámcem podpory Společenství a se zásadami regionálních politik na evropské, národní a regionální úrovni

Strategické zaměření Operačního programu průmysl a podnikání je plně v souladu s celkovou rozvojovou strategií rámce podpory Společenství na roky 2004 - 2006 pro regiony Cíle 1 v České republice. To se týká jak horizontálních zásad, tak členění a obsahu priorit.

Při formulaci rozvojové strategie navazujícího operačního programu byly brány v úvahu směry definované Evropskou komisí a zohledňující naplnění cílů střednědobé Koncepce průmyslové politiky vycházející z příležitostí české ekonomiky v daném sektoru včetně celkového makroekonomického i mikroekonomického kontextu.

K realizaci vytyčených cílů, priorit a opatření budou využívány finanční prostředky Evropského fondu regionálního rozvoje, prostředky státního rozpočtu ČR, ostatních veřejných rozpočtů (obcí, měst, regionů) a prostředky soukromých subjektů při respektování poměru stanoveného příslušnou legislativou vztahující se k podpoře financované z veřejných zdrojů.

Důraz při využívání pomoci z prostředků strukturálních fondů bude kladen na politiku hospodářské soutěže.

Rozvojová strategie definovaná v Operačním programu průmysl a podnikání a naplňovaná jednotlivými prioritami a opatřeními je v souladu s národní strategií rozvoje lidských zdrojů definovanou v Operačním programu "Rozvoj lidských zdrojů" podporovaného z Evropského sociálního fondu.

V oblasti životního prostředí je soulad s politikami Společenství zajištěn hodnocením ex-ante.

3.2.2 Soulad s Evropskou strategií zaměstnanosti a s Národním akčním plánem zaměstnanosti

Rozvojová strategie podpory využití lidského kapitálu v sektoru průmysl vychází z České hospodářské strategie zaměstnanosti 1999, Národního akčního plánu zaměstnanosti 2002 a Hospodářské strategie vlády České republiky pro přistoupení k Evropské unii. Tyto dokumenty byly formulovány v rámci Evropské strategie zaměstnanosti a s přihlédnutím k již realizované podpoře a investicím do oblasti lidského potenciálu především v úrovni regionálních rozpočtů České republiky. OPMP je koherentní s Evropskou strategií zaměstnanosti a přispívá k jejímu naplňování. Národní akční plán zaměstnanosti 2002 vymezil jako hlavní problémy trhu práce růst dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti mladých lidí do 25 let. Cílem politiky vlády je proto jednoznačná orientace politiky zaměstnanosti na realizaci preventivních a aktivizačních opatření motivujících uchazeče o zaměstnání ke hledání a přijetí zaměstnání. Důsledkem podpory z OPMP je tvorba nových pracovních míst především v oborech s inovačním potenciálem implikující rozvoj inovací a tím vznikají kvalifikovaná pracovní místa s vysokou mírou přidané hodnoty.

Rozvoj lidských zdrojů v průmyslu bude podporován z ESF prostřednictvím OP „Rozvoj lidských zdrojů“ (v působnosti MPSV). Operační program průmysl a podnikání je v rámci 1. priority zaměřen na podporu modernizace a případně na vybudování infrastruktury pro efektivní výkon činností pracovníků v průmyslu a průmyslových službách. Opatření 1.3 OP „Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání“ se soustředí, v souladu s Nařízením Rady č. 1783/1999, o Evropském fondu pro regionální rozvoj (ERDF), na podporu vytváření podnikatelské infrastruktury vhodné pro další vzdělávání zaměstnanců.

Propojením opatření OP a OP Rozvoj lidských zdrojů, jejichž globálním cílem je dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle a konkurenceschopnosti podniků, bude dosaženo žádoucích synergických efektů. Řídicí orgán OP a Řídicí orgán OP Rozvoj lidských zdrojů budou úzce spolupracovat v oblasti využití lidského kapitálu v sektoru průmysl.

Cílem opatření 4.2. „Speciální vzdělávání“ v Operačním programu Rozvoj lidských zdrojů je podpora rozvoje podnikání, a také zvyšování konkurenceschopnosti průmyslových podniků (v souladu s cíli Priority 1 OP), tj. vzdělávání zaměstnanců podniků a zvyšování jejich kvalifikační úrovně v souvislosti se zaváděním progresivních systémů řízení, se zaváděním technologií šetrných k životnímu prostředí apod.

V oblasti lidských zdrojů budou oba programy plně respektovat legislativu a pravidla Evropského společenství a výsledky podpory v této oblasti budou hodnoceny.

3.3 Horizontální cíle Společenství

Horizontální cíle Společenství zahrnují podporu rovnosti mezi muži a ženami, odstraňování diskriminace všeho druhu, zlepšování situace v oblasti životního prostředí a podporu k přechodu na informační společnost. Opatření definována v Operačním programu průmysl a podnikání přispívají v rámci svých specifických možností k dosažení těchto horizontálních cílů. Toto platí pro všechny priority Operačního programu a pro všechna jeho opatření.

3.3.1 Rovnost příležitostí

Klíčovými prvky všeobecného principu rovných příležitostí jsou zákaz diskriminace na základě příslušnosti k pohlaví, rase, etnické skupině, náboženství nebo víře, invaliditě, věku či sexuální orientaci.

Růst konkurenčního prostředí v ekonomice a na trhu práce, který přispívá k ekonomickému růstu, může mít na druhé straně negativní vliv na některé skupiny obyvatelstva. Z tohoto důvodu musí být eliminace těchto negativních dopadů na znevýhodněné skupiny obyvatelstva nutnou součástí tohoto horizontálního cíle. Základem rozvojové strategie je komplexní podpora založená na zvláštním přístupu k problémovým cílovým skupinám, především k osobám vyloučeným z trhu práce, a osobám dlouhodobě nezaměstnaným, které představují specifickou skupinu. Hlavními kroky bude odstraňování překážek, které brání jednotlivcům z problémových skupin v přístupu na trh práce, zajištění snazšího přístupu ke vhodným typům vzdělávání, a vytváření nových pracovních míst, specializované poradenské a sociální služby a využití informačních technologií.

Nerovné postavení žen na trhu práce charakterizují jejich nižší mzdy, nízká míra vysokoškolského vzdělávání, nízká účast žen v oblasti podnikání, nízký počet žen ve vedoucích funkcích a pokračující feminizace určitých odvětví. V oblasti dodržování rovných příležitostí na trhu práce bude věnována pozornost tvorbě a rozvoji programů profesního vzdělávání, podpoře tvorby nových pracovních příležitostí s různými formami zaměstnání, odstraňování překážek rovného přístupu ke vzdělávání a zaměstnání a vývoji programů, zaměřených na odstraňování diskriminace na základě pohlaví, etnického původu, zdravotního stavu nebo věku.

Tento cíl se také orientuje na řešení specifických potřeb osob propuštěných z vězení a drogově závislých s ohledem na to, aby se zajistilo jejich zařazení na trh práce a začlenění do společnosti. Konkrétní kroky by též měly být navrženy v oblasti boje proti rasismu, xenofobii a prevence výskytu těchto jevů.

3.3.2 Udržitelný rozvoj

Proaktivní politika ochrany životního prostředí je nezbytným předpokladem udržitelného rozvoje České republiky. Ve většině ukazatelů hodnocení úrovně životního prostředí Česká republika stále ještě zaostává za členskými státy EU. Narušené životní prostředí snižuje konkurenceschopnost České republiky a také

negativně ovlivňuje kvalitu života jejích obyvatel. Problémy životního prostředí dosti často zhoršují sociální a ekonomickou situaci ve strukturálně postižených regionech.

Přesto však došlo od roku 1989 k prokazatelnému zlepšení ukazatelů životního prostředí, a to zejména díky značným investicím v polovině devadesátých let minulého století, a částečně pak v důsledku celkového ekonomického poklesu. Byly to však prostředky, které řešily problémy, jenž zůstávaly po desetiletí neřešeny (kvalita vody a vzduchu, odstraňování odpadů atd.).

Pokud jde o problematiku životního prostředí, měla by být dáována přednost principům prevence, což znamená správně posoudit veškeré dopady hospodářských činností na životní prostředí, problémy budou řešeny u zdroje znečištění a náklady na jejich odstranění budou zahrnuty do nákladů zpracovatelského průmyslu. Proto je, na základě trvalého monitorování a hodnocení efektivity jednotlivých nástrojů, důležitým úkolem harmonizovat nápravná opatření a soudobými prvky politiky ochrany životního prostředí zaměřenými na prevenci.

Principy vzdělanosti v oblasti ochrany životního prostředí by měly být podporovány na všech stupních vzdělávání, včetně celoživotního učení. Lidé se naučí více nejen o problematice životního prostředí České republiky, ale také se naučí vnímat tuto problematiku v mnohem širším měřítku.

Cíl udržitelného rozvoje, k jehož dosažení by měl taktéž OPPP významnou měrou přispět, je obsažen převážně v Opatření 2.1., „Zakládání a rozvoj malých a středních podniků“, a v Opatření 2.2., „Podpora inovací výrobků, technologií a služeb“, a dále v podrobných popisech opatření v Programovém dodatku OPPP.

3.3.3 Informační společnost

Informační technologie a prostředky komunikace vytváří významný prvek růstu konkurenceschopnosti pro podniky a otvírají nové perspektivy jak v organizaci práce, tak ve vytváření nových pracovních míst.

Podpora rozvoje informační společnosti se považuje za jeden z klíčových kroků k dosažení cíle Lisabonského procesu. V roce 2001 se Česká republika připojila k akčnímu plánu „e-Europe+ 2003“, společnému závazku kandidátských zemí EU rozvinout informační společnost, který vznikl jako reakce na akční plán členských států EU „e-Europe 2002“. Po přistoupení k EU se Česká republika zaměří na priority stanovené rámcem akčního plánu „e-Europe 2005“.

Ministerstvo informatiky vypracovalo státní informační a telekomunikační politiku na základě plánu „e-Europe 2005“. Tato strategie (v současnosti projednávaná se sociálními a hospodářskými partnery) zajistí soulad mezi všemi aktivitami Rámce podpory Společenství (RPS) týkajícími se informačních systémů a cíli definovanými v Národním rozvojovém plánu. Řídicí orgán OPPP poskytne ministerstvu informatiky, které bude koordinovat provádění a monitorování strategie IS (včetně konkrétních akcí IS v každém Operačním programu) pomocí vhodného souboru ukazatelů založených na „e-Europe 2005“, veškeré potřebné informace.

Současná verze strategie obsahuje priority a cíle, kterých má být dosaženo do roku 2006. Čtyři prioritní oblasti jsou tyto:

- 1) Dostupné a bezpečné komunikační služby: Tato prioritní oblast zahrnuje třetí a čtvrtou prioritní oblast plánu „e-Europe 2005“ (dostupné širokopásmové služby za konkurenční ceny a bezpečná komunikační infrastruktura). Postihuje problematiku regulace trhu prostředky elektronické komunikace a zvýšení hospodářské soutěže na trhu, včetně přijetí nového evropského regulačního rámce pro telekomunikace. Zahrnuje to také zbývající cíle v rámci „e-Europe+ 2003“, jako je dostupnost základních internetových služeb. Tyto stavební součásti jsou nezbytné před tím, než bude možno začít s dalšími prioritními oblastmi.
- 2) Informační gramotnost: Tato priorita zajišťuje, aby výhody informační společnosti byly dostupné všem členům společnosti, včetně menšin a znevýhodněných skupin, a k vyřešení problému „digitálního předělu“.
- 3) Moderní veřejné služby on-line: služby e-government, e-procurement, a e-health (elektronické služby vlády a zdravotnictví, elektronický nákup).
- 4) Dynamické prostředí pro obchod v oblasti elektroniky: e-business, odpovídá stejné prioritní oblasti „e-Europe 2005“.

Řídící orgán OPPP poskytne veškeré relevantní podrobnosti o financování aktivit infrastruktury informačních a komunikačních technologií (ICT) v souladu s obecnými zásadami pro kritéria použití SF na podporu elektronické komunikace (za pomoci přílohy A dokumentu SEC (2003) 895). Navíc bude monitorování akcí IS OPPP založeno na souboru ukazatelů navržených v rámci národní strategie IS na základě ukazatelů akčního plánu „e-Europe 2005“.

3.3.4 Rovnoměrný rozvoj regionů

Realizace horizontálního cíle rovnoměrného rozvoje regionů představuje zvýšení konkurenceschopnosti ekonomik všech regionů. Cílem této snahy je zajistit, aby z dlouhodobého hlediska přinášel rovnoměrný rozvoj výhody všem regionům. Rovnoměrný rozvoj regionů je jedním z hlavních předpokladů vnitřní soudržnosti.

V minulých letech byly tyto regionální rozdíly zřejmé, ale jejich dopad nezvýšil významně rozdíly v hospodářské výkonnosti jednotlivých regionů. Úroveň výkonnosti regionů zůstává, s výjimkou Prahy, relativně vyvážená. Dosažení rovnoměrného regionálního rozvoje bude založeno na prorůstové strategii podpory zaměřené na „životaschopné“ části regionální ekonomické základny, ale vzhledem k různým výchozím bodům jednotlivých regionů ji musí doprovázet odstranění faktorů, které rozvoji brání. Tímto způsobem bude zmírněn růst regionálních rozdílů plynoucích z dopadů hospodářské transformace a přistoupení České republiky k EU.

Nejvýznamnější problém je existence strukturálně postižených regionů s negativními projevy průmyslové restrukturalizace spojenými s narušeným životním prostředím a vysokou mírou nezaměstnanosti. Vysoká míra nezaměstnanosti vykazuje nepříznivou strukturu s význačným podílem dlouhodobě nezaměstnaných (zejména v regionech soudržnosti Severozápad a Moravskoslezsko). Rigidní školský systém a nedostatečný rozvoj celoživotního učení nepomáhají řešit strukturální nezaměstnanost. Trvalý problém představuje nedostatečné začlenění skupin obyvatelstva ohrožených vyřazením ze společnosti a z účasti na trhu práce. Proto bude podpora směřována do všech regionů, přičemž bude zvláštní pozornost věnována strukturálně postiženým regionům.

Venkovské oblasti vykazují specifické problémy v oblasti nabídky pracovních míst, stálost počtu obyvatel, dostupnosti dopravy, dostupnosti služeb a infrastruktury. Tato situace je navíc ovlivněna nedokončenou restrukturalizací českého zemědělství, pro který je typická nízká produktivita a nízká míra využívání zdrojů s trvalými negativními dopady na životní prostředí. Podpora bude směřována na řešení výše uvedených problémů, zejména na zlepšení místně nedostatečné technické infrastruktury, na zkvalitnění čištění odpadních vod v malých a středně velkých obcích. Investice do výrobních a nevýrobních činností zemědělství přispějí ke stabilizaci počtu venkovského obyvatelstva při zachování environmentálních funkcí krajiny.

Nízká mobilita pracovní síly je charakteristická pro většinu regionů České republiky. Kromě neochoty dojíždět či stěhovat se za zaměstnáním souvisí tento problém s nedostatečnou dopravní obslužností regionů veřejnou dopravou. Železniční a silniční sítě jsou dostatečně husté, ale je pro ně typická nízká kvalita a nedostatečná kapacita. Některým regionům stále ještě chybí přiměřená propojení na páteřní komunikační sítě.

4 PRIORITY A OPATŘENÍ OPMP

4.1 Priorita 1 – Rozvoj podnikatelského prostředí

Jednou z klíčových oblastí intervence v Rámci podpory Společenství, a v širším slova smyslu v OPMP, je podpora rozvoje vhodného podnikatelského prostředí, jejímž cílem je zajištění konkurenceschopnosti českých podniků na světových trzích. Vhodně vytvářená podnikatelská infrastruktura zajistí předpoklady pro rozvoj národního hospodářství a pomůže České republice využít příležitostí k růstu, a tedy pomáhat rozvoji efektivní ekonomické výkonnosti. Dobře fungující podnikatelská infrastruktura by měla usnadnit a urychlit rozvoj podnikatelské sféry a také povzbudit a podpořit vznik nových podniků.

Cílem této priority je zajištění hmotné a nehmotné podpory rozvoje průmyslových a podnikatelských činností. Zaměřuje se na vytváření podmínek nezbytných ke zvyšování konkurenceschopnosti a posílení exportní výkonnosti České republiky a na podporu udržitelného rozvoje v období po přistoupení. Navrhované aktivity budou složeny z opatření k zajištění infrastruktury pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace, z modernizace stávajících a výstavby nových průmyslových lokalit a podnikatelských center, z podpory rozvoje infrastruktury lidských zdrojů v průmyslu a v podnikatelských službách a ze zlepšování informačních, konzultačních a poradenských služeb.

Hlavním cílem této priority je zlepšení podnikatelského prostředí. V této prioritě je navrhována podpora investic, jež v České republice povedou k vytvoření hmotných i nehmotných podmínek nezbytných k zajištění úspěšného působení českých podniků na trhu. Konkrétně se jedná o:

- podporu investic do infrastruktury pro výzkum a vývoj prostřednictvím spolupráce s výzkumnými a technickými institucemi: investice do zajištění inovativních center a inkubátorů s cílem usnadnit vznik nové generace technologicky orientovaných podniků;
- zajištění vhodné hmotné infrastruktury včetně kvalitních průmyslových parků a lokalit;
- zajištění podpory rozvoje manažerských a školicích center, aby české podniky měly přístup k odborným znalostem a školení v motivujícím prostředí;
- naplnění potřeb stávajících i budoucích českých podniků v oblasti poradenských a informačních služeb.

Tyto intervence mají českým podnikům zajistit prostředí, které umožní stabilní růst a efektivněji soutěžit s konkurencí na mezinárodních trzích, a urychlit proces modernizace své silné průmyslové základny. To povzbudí a podpoří myšlenku samostatné výdělečné činnosti prostřednictvím zavedení odpovídající infrastruktury pro podporu podnikání. Klíčovou slabou stránkou českého průmyslu je nedostatek nových technologicky orientovaných začínajících podniků. Tato priorita se zaměří na vyřešení nedostatků identifikovaných na úrovni Rámce podpory Společenství v souvislosti s potřebou zlepšit do značné míry hmotné i nehmotné prostředí pro český průmysl. Podpoří rozvoj podnikatelských služeb v oblasti poradenství a vzdělávání, a tím vyřeší slabé stránky identifikované na úrovni Rámce podpory Společenství a OPMP.

Infrastruktura pro výzkum a vývoj

Je známo, že předpokladem pro udržitelný ekonomický růst je silná provázanost mezi investicemi do výzkumu a inovativní ekonomickou základnou. V posledních letech došlo v rozvinutých ekonomikách k dramatické změně směrem ke „znalostní“ aktivitě, kde konkurenční výhodu předurčují intelekt a inovace. S ohledem na skutečnost, že je to právě akumulace „znalostního kapitálu“, co umožní uvedený vývoj, soustředí se tato priorita na zajištění vhodných investic do infrastruktury výzkumu, vývoje a inovací v České republice.

Podpora v této oblasti se soustřeďuje zejména na posilování spolupráce mezi výzkumnými a vývojovými institucemi, univerzitami a podnikatelským sektorem především malými a středními podniky a na vytváření podmínek pro zavádění inovovaných produktů a technologií na trh a na vytváření stabilního systému poskytování specializovaných poradenských služeb soukromým podnikům se zvláštním zaměřením na inovativní malé a střední podniky.

Důležitou součástí této infrastruktury je rovněž rozvoj inovativního prostředí pro výzkum a vývoj a jejich přímá vazba na soukromý podnikatelský sektor s cílem využít nejnovějších poznatků v průmyslové praxi.

Hmotná infrastruktura včetně průmyslových lokalit a parků

Z nejnovějších studií zadaných agenturou CzechInvest jasně vyplývá, že je nutno stimulovat investice do rozvoje moderních průmyslových zařízení a infrastruktury mimo Prahu. Je zapotřebí vyřešit celou řadu vážných problémů týkajících se kontaminovaných průmyslových lokalit apod. a splnit požadavky na umístění a zařízení pro vznikající sektor malého a středního podnikání. Aby byly české podniky schopny konkurovat v mezinárodním měřítku, musejí být umístěny v mezinárodně srovnatelných lokalitách. Proto je nutno investovat do vysoce kvalitních a vhodně vybavených podnikatelských parků a takto usnadnit používání moderních technologií, např. e-commerce.

Stávající pozemky a objekty jsou v mnoha případech pro moderní podniky jednoduše nevhodné a mnohdy se nacházejí i ve špatných lokalitách. V souladu s politikou Rámce podpory Společenství bude vynaloženo úsilí na zajištění vyváženého regionálního rozvoje. Investice do průmyslových lokalit a budov se budou provádět tak, aby zajišťovaly maximální ekonomický dopad odpovídající potřebám rozložení podnikatelských aktivit v regionech.

Školící zařízení pro rozvoj lidských zdrojů

Za poslední tři roky byly na základě výzkumu nashromážděny důkazy, které ukazují na rostoucí nedostatek kvalifikace na celém území ČR. Příčinou je často nedostatek vzdělávacích zařízení a školitelů, případně jejich zastaralost a špatná vybavenost. Toto selhání trhu snižuje přitažlivost určitých regionů pro zahraniční investory. Rovněž omezuje schopnost lokálních malých a středních podniků efektivně konkurovat z důvodu zvýšených nákladů na získání jedinečných dovedností. Díky této intervenci mají vzniknout (případně být modernizována, pokud již existují) veřejná i soukromá zařízení, která budou sloužit vzdělávacím a rozvojovým potřebám českých podniků. Tato iniciativa umožní českému průmyslu těžit z výhod nejmodernějších zařízení, kde bude k dispozici profesionální poradenství a vzdělávání.

Poradenství a informace

Národní rozvojový plán a ex-ante hodnocení OPPP konstatují, že z historických a jiných důvodů trpí Česká republika nedostatkem řádně vyvinutého a rozvinutého poradenského sektoru. Pro rozvoj malého a středního podnikání je životně důležitý přístup k obecnému a odbornému poradenství a informacím. Investice v této oblasti usnadní vznik efektivního a kvalitního poradenského sektoru. Budou vytvořeny mechanismy na podporu standardů a profesionality tohoto sektoru, aby zajistily existenci silného institucionálního poradenského rámce.

Z prostředků strukturálních fondů bude této prioritě přiděleno 50 % prostředků. Cílů této priority bude dosaženo pomocí následujících opatření:

- 1.1 *Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace (indikativní váha 16 %)*
- 1.2 *Rozvoj podnikatelské infrastruktury (indikativní váha 23 %)*
- 1.3 *Infrastruktura pro RLZ v průmyslu a podnikání (indikativní váha 6 %)*
- 1.4 *Rozvoj informačních a poradenských služeb (indikativní váha 5 %).*

Ustanovení programového dodatku budou plně v souladu s operačním programem, zejména v oblasti monitorovacích ukazatelů a kvantifikovaných cílů.

Priorita 1 – Rozvoj podnikatelského prostředí

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	DRUH INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA	KVANTIFIKACE		ZDROJ DAT
				Počáteční hodnota (2001)	Cílová hodnota (po dokončení programu)	
PU 01	Počet nově vzniklých inkubátorů a vědeckotechnických parků	Výstup	Počet	0	15	ISOP Implementační Agentura
PU 02	Vybudované podnikatelské prostory a objekty	Výstup	m ² z nichž nové obnovené	0	102 900 m ² 68 900 30 000	ISOP Implementační Agentura
PU 03	Zvýšení kapacity školících zařízení (počet míst)	Výsledek	Počet	0	1000	ISOP Ministerstvo průmyslu a obchodu
PU 04	Hrubý počet vytvořených pracovních míst	Výsledek	Počet	0	4000	ISOP Implementační Agentura
PU 05	Nárůst přidané hodnoty z výroby u podpořených podniků	Dopad	%	0	10	ISOP Implementační Agentura

* Indikátory PU jsou indikátory jsou na úrovni priority

4.1.1 Opatření 1.1 - Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace

Účel opatření

Účelem tohoto opatření je podpora inovativního podnikatelského prostředí v České republice, vytvoření pozitivních podmínek pro průmyslový výzkum a vývoj, transfer technologií a know-how a jejich uplatnění v průmyslové výrobě.

Cílem opatření je:

- Rozšíření a zkvalitnění vazeb průmyslu a podnikání na oblast výzkumu a vývoje.
- Vytvoření optimálních podmínek pro rozvoj a růst společností s inovativním potenciálem.
- Zvýšení kapacity výzkumných a vývojových institucí pro uspokojení potřeb a požadavků podnikatelského sektoru.

Popis opatření

Podpořené akce posílí vazby mezi organizacemi pro výzkum a vývoj a podnikatelským sektorem na základě podpůrné infrastruktury pro aplikovaný výzkum, vývoj technologií a inovace. Tím se urychlí ekonomický růst a konkurenceschopnost české ekonomiky. Opatření věnuje zvláštní pozornost vytváření podmínek pro zřizování a fungování podnikatelských inkubátorů a vědeckotechnických parků, které usnadní rozvoj výzkumu a vývoje a transfer technologií. Mezi hlavní cíle tohoto opatření patří:

- prohloubení integrace a spolupráce mezi univerzitami, vědeckými pracovišti a inovativními podniky;
- podpora tvorby či obnovy technologických parků a center aplikovaného výzkumu pro vývoj moderních technologií s potenciálním dopadem na konkurenceschopnost českých podniků;
- zřizování a rozvoj center s podnikatelskými inkubátory pro inovativní podniky a center pro vývoj a transfer technologií;
- vybavení pracovišť zaměřených na aplikovaný výzkum propojených s podnikatelským sektorem;
- vytváření celostátních vědeckých a výzkumných sítí, které by zajišťovaly účinné vazby mezi univerzitami, výzkumnými ústavami a soukromým sektorem;
- podpora případným sítím národních a evropských vědeckotechnických a výzkumných center;
- vytváření vhodných struktur, mechanismů a nástrojů na ochranu duševního vlastnictví a transferu technologií (patenty);
- rozvoj klastrů pro spolupráci mezi soukromým sektorem a univerzitami, vědeckotechnickými a výzkumnými centry v oblastech, v nichž má Česká republika komparativní výhodu a růstový potenciál.

Příjemci podpory

Příjemci podpory v rámci tohoto opatření budou např. univerzity, výzkumné ústavy, vědeckotechnická pracoviště, orgány veřejné správy (včetně obcí a krajských úřadů) a soukromý sektor.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

Konečným příjemcem tohoto opatření je Řídící orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu. Implementační agenturou je CzechInvest.

4.1.2 Opatření 1.2 – Rozvoj podnikatelské infrastruktury

Účel opatření

Zlepšení podnikatelského prostředí prostřednictvím zlepšení kvality stávajících podnikatelských lokalit a průmyslových zón s cílem zintenzivnit jejich využití a uvést nabídku do většího souladu s poptávkou.

Cíle opatření

- Lepší dostupnost podnikatelských nemovitostí, zejména pro MSP.
- Intenzivnější využití stávajících průmyslových zón (včetně tzv. brownfields).

Popis opatření

Jedná se primárně o opatření na straně nabídky, které zajišťuje podporu obcím, svazům obcí, krajským úřadům a soukromým firmám zapojeným do výstavby podnikatelských nemovitostí pro vytváření a výstavbu hmotné podnikatelské infrastruktury. Soustředí se na modernizaci stávajících lokalit, na pořizování nových lokalit a zajišťování kvalitních zařízení typu průmyslových parků.

Přitažlivost země pro investory i domácí podniky lze zvýšit průmyslovými zónami s dobrou infrastrukturou a komunikacemi, které umožňují snadný přístup na trhy. V současné době jsou mnohé průmyslové zóny a neobsazené prostory pro moderní průmysl nevhodné a často jsou kontaminovány.

Hmotná podpora bude poskytována jak pro výstavbu nových, tak i pro revitalizaci a obnovu stávajících průmyslových objektů a lokalit k zajištění jejich maximálního využití. Tyto lokality se stanou po odstranění starých ekologických a jiných zátěží pro nové investory přitažlivějšími. Toto opatření tedy pomůže při:

- budování dobře fungujícího trhu s vysoce kvalitními podnikatelskými nemovitostmi;
- zkvalitňování podnikatelského prostředí podporou investic vedoucích k zajištění moderních zařízení pro podnikání jak domácích, tak zahraničních investorů;
- urychlení rozvoje ekonomicky slabých nebo strukturálně postižených regionů vytvářením moderních průmyslových lokalit. To zvýší jejich přitažlivost jak pro domácí, tak pro zahraniční investory a pomůže odstranit negativní důsledky probíhající restrukturalizace regionálních průmyslových odvětví;
- eliminace kontaminovaných lokalit a jejich zpřístupňování podnikům.

Toto opatření bude podporovat aktivity všude tam, kde existují důkazy o rostoucí poptávce po podnikatelských lokalitách, nebo kde je kvalita stávající základny nedostačující. Investice do průmyslových zón budou zahrnovat rozvoj související infrastruktury, komunikací a jiné technické infrastruktury.

Projekty budou financovány jen tehdy, bude-li možno prokázat jejich životaschopnost a udržitelnost. V případě sanace starých a znečištěných průmyslových lokalit a tzv. brownfields bude uplatňována zásada „znečišťovatel platí“.

Příjemci podpory

Obce, svazy obcí či krajské úřady a soukromé společnosti zapojené do výstavby podnikatelských nemovitostí.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

Konečným příjemcem tohoto opatření je Řídicí orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu. Implementační agenturou je CzechInvest.

4.1.3 Opatření 1.3 – Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání

Účel opatření

Účelem tohoto opatření je vytváření a zlepšování podmínek pro efektivní výkon vedoucích pracovníků i zaměstnanců v průmyslu a podnikatelských službách na všech úrovních.

Cíle opatření

- Zřízení nebo modernizace zařízení pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikatelských službách.
- Zlepšení přístupu podniků (zejména MSP) ke školení.

Popis opatření

Existence kvalifikované pracovní síly je klíčovým konkurenčním faktorem rozvoje každého podnikání. Jak je uvedeno výše, potřeby v oblasti rozvoje lidských zdrojů v průmyslu nejsou plněny dostatečně, především v sektoru malých a středních podniků. To přímo souvisí s rozsahem výstavby hmotných zařízení a nedostatkem technické způsobilosti a vynakládaných zdrojů na straně malých a středních podniků. Nezbytný proces inovace a zvýšení kvality vedoucích i řadových pracovníků a zlepšení technologických standardů ve výrobě však budou vyžadovat další investice. Tzv. „měkké“ složky této podpory jsou předmětem opatření operačního programu Rozvoj lidských zdrojů – OP RLZ (Evropský sociální fond). Za účelem maximální podpory rozvoje lidských zdrojů bude toto opatření 1.3. komplementární k OP RLZ a soustředí se na zkvalitnění tzv. „tvrdé“ infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů. Realizace tohoto opatření bude v maximální možné míře koordinována s opatřením 3.1 Společného regionálního operačního programu, které se zaměřuje na plnění požadavků veřejné správy, zatímco toto opatření se soustředí na podnikatelskou komunitu a zejména na podnikatelské sítě a klastry sektorového a regionálního zaměření. Tam, kde to bude možné, budou tyto dvě potřeby kombinovány za účelem maximálního využití školicích zařízení financovaných z OP PP a SROP (zástupci SROP se budou pro zajištění maximální koordinace podílet na výběru projektů).

Toto opatření se bude zabývat nápravou v oblasti nedostatku vhodných vzdělávacích a školicích zařízení, která jsou pro vzdělávání majitelů/manažerů českých podniků a jejich zaměstnanců nezbytná. Prostřednictvím tohoto opatření bude provedena řada strategických investic do školicích středisek v celé ČR, která budou – především malým a středním podnikům – nabízet řádně vybavená a personálně zabezpečená zařízení určená pro školení a rozvoj vedoucích pracovníků a zaměstnanců. Jedná se o výstavbu a renovace dílen, školicích středisek, laboratoří a učeben. Opatření bude rovněž zahrnovat vybavení těchto zařízení odpovídajícím hardwarem (od počítačů po přístroje), nábytkem a softwarem, stejně jako zajištění podpory pro vývoj a nákup výukových materiálů a kurzů. Podporován bude rovněž vývoj nebo nákup inovativních školicích nástrojů a metod, jako jsou dálkové kurzy a e-learning (což přispěje k rozvoji informační společnosti). Záměrem je podpořit spolupráci mezi centrálními a regionálními orgány se školiteli a konzultanty a samozřejmě i se samotným podnikatelským sektorem za účelem rozvoje strukturovaného přístupu k potřebám školení a rozvoje malého a středního podnikání v České republice.

Nová školicí zařízení pro podnikatelský sektor budou zřizována v regionech, kde neexistují, a v regionech s nedostatečnou školicí infrastrukturou. Podporována bude rovněž modernizace stávajících regionálních školicích středisek včetně obnovy potřebného učebního vybavení, které nelze podporovat z Evropského sociálního fondu. Přednost budou mít školicí zařízení s širším regionálním a sektorovým významem.

Projekty budou financovány pouze tehdy, bude-li možno prokázat jejich potřebnost a udržitelnost.

Příjemci podpory

Příjemci podpory v rámci tohoto opatření jsou vzdělávací instituce včetně univerzit, místní a regionální úřady, neziskové organizace, sdružení, fungující klastry a jednotlivé společnosti. V případě regionálních vzdělávacích zařízení budou upřednostňovány společné projekty vzdělávacích institucí, podniků, zástupců veřejné správy a dalších regionálních subjektů.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

Konečným příjemcem tohoto opatření je Řídicí orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu. Implementační agenturou je CzechInvest.

4.1.4 Opatření 1.4 – Rozvoj informačních a poradenských služeb

Účel opatření

Účelem tohoto opatření je zlepšení institucionálního rámce pro poskytování vysoce kvalitních služeb průmyslovému a podnikatelskému sektoru.

Cíle opatření

- Zvýšení kvality a kapacity informačních a poradenských služeb pro podnikatele.
- Zlepšení kvality a dostupnosti marketingových informací při vstupu na nové trhy.
- Posilování rámce institucionální podpory pro český podnikatelský sektor prostřednictvím budování sítí pro spolupráci mezi podniky a inovativními klastry v rámci sektorů a regionů.

Popis opatření

Cílem tohoto opatření je rozšíření a zkvalitnění poradenské a informační podpory, kterou mají podniky v České republice k dispozici. Zvláštní pozornost bude věnována rozvoji inovativní kapacity a konkurenceschopnosti malých a středních podniků. K dosažení tohoto cíle bude vytvořen národní registr kvalifikovaných a akreditovaných poradců. Registrovaným poradcům se dostane podpory, aby mohli získávat nové dovednosti a zdokonalovat ty stávající.

Společnosti, které budou chtít využít služeb poradce, budou mít možnost provést informovaný výběr prostřednictvím vyhledávání v registru podle odpovídající kombinace dovedností, zkušeností a lokality. Registr, který bude přístupný on-line, zajistí společnostem při výběru přístup k transparentním informacím a zaručí, že kvalita poskytovaných služeb bude odpovídat jejich potřebám.

Toto opatření bude podporovat vytváření, řízení a rozvoj klastrů a sítí společností zaměřených na zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků prostřednictvím inovace a spolupráce. Klastry mohou být vytvářeny společnostmi působícími ve stejném sektoru, specializovanými dodavateli,

poskytovateli služeb a přidruženými výzkumnými a vzdělávacími ústavy na regionální, celostátní nebo mezinárodní úrovni. Toto opatření přispěje v nejvyšší možné míře k šíření principů etiky a řízení a správy podniků mezi podnikateli.

Toto opatření podpoří objem, kvalitu a dostupnost informačních a poradenských služeb podporujících konkurenceschopnost českých podniků na mezinárodních trzích včetně transferu know-how ze zahraničí. Agentura CzechTrade získá podporu pro sběr a šíření takových informací a know-how v české podnikatelské sféře. Tato činnost povede ke zkvalitnění úrovně marketingových služeb a pomůže českým podnikům při uvádění výrobků a služeb na zahraniční trhy a s přizpůsobováním výroby skutečným potřebám trhu.

Příjemci podpory

Příjemci podpory v rámci tohoto opatření budou CzechInvest, CzechTrade, podniky, skupiny podniků tvořící klastry, veřejné instituce (včetně regionálních a místních úřadů), svazy podniků a profesní sdružení.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

Konečným příjemcem tohoto opatření je Řídící orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu a CzechInvest a CzechTrade.

4.2 Priorita 2 – Rozvoj konkurenceschopnosti podniků

Často bývá uváděno, že jednou z největších překážek rozvoje firem v České republice je omezený přístup k investičnímu kapitálu. To se týká především malých a středních podniků, pro něž je obtížné získat buď vlastní kapitál (rizikový kapitál pro rozvoj nebo počáteční kapitál pro začínající podniky), nebo úvěr od stávajících peněžních institucí. Platí to především pro malé a inovativní firmy s vysoce rizikovým profilem, které mají buď omezenou nebo žádnou možnost poskytnout zajištění závazku. Tento nedostatek na trhu vyvolává potřebu zajistit dostupné veřejné financování. Investované veřejné finanční prostředky budou stimulovat poskytovatele finančních služeb v soukromém sektoru, a mobilizovat tak další investice.

Finanční prostředky investované v rámci této priority by měly podpořit ekonomický růst v regionech Cíle 1 poskytnutím finanční (ve formě úvěrů a dotací) a odpovídající poradenské podpory pro projekty s vysokým růstovým potenciálem. Tato priorita se zaměřuje na poskytování prostředků na rozvoj začínajících i stávajících firem. Podpora bude zaměřena na společnosti, které budou schopny prokázat, že jsou životaschopné a jejich činnost je udržitelná, že se podílejí na vývoji či uplatňování nových technologií a že díky poskytnutým finančním prostředkům dojde k širšímu využívání moderních technologií. Specifický rys této priority pomůže malým a středním podnikům zvýšit jejich výkonnost pomocí efektivního využití energie.

Priorita se zaměřuje zejména na konkurenceschopnost malých a středních podniků a na rozšiřování výzkumně-vývojových průmyslových aktivit. Investice v rámci této priority doplňují pomoc poskytovanou na zajištění kvalitního podnikatelského prostředí v rámci Priority 1.

Tato priorita je spojena s aktivitami Společného regionálního operačního programu (SROP). Zatímco opatření SROP se zaměřují na vytvoření nových a na zajištění stávajících pracovních míst ve vybraných problémových regionech, tato priorita se orientuje na podporu podnikání ve všech regionech Cíle 1 v České republice a na zvyšování konkurenceschopnosti podniků.

Hlavním úkolem této priority je zvýšení konkurenceschopnosti podniků. Tato priorita bude zahrnovat investice vedoucí k naplnění následujících klíčových cílů:

- rozvoj malých a středních podniků;
- podpora inovací;
- snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie.

Předpokládá se, že specifická opatření nastíněná níže pomohou vzniku většího počtu nových malých a středních podniků, umožní stávajícím malým a středním podnikům uplatnit jejich přirozený rozvojový potenciál, povzbudí zvýšenou míru investic do vnitropodnikového výzkumu a vývoje nových výrobků a procesů a dosáhnou výrazného snížení a úspor spotřeby energie.

Rozvoj malých a středních podniků

Klíčovým aspektem průmyslové politiky je potřeba zvýšit počet nově vzniklých malých a středních podniků a podpořit zavedené malé a střední podniky při rozšiřování jejich činností. V tomto rámci je navrhována celá řada strategicky významných intervencí, které mají společně zaplnit mezeru ve financování a umožnit malým a středním podnikům uskutečnit rozvojové plány. Zvláštní pozornost bude věnována zajištění investičního kapitálu pro začínající podniky,

pro mladé malé a střední podniky a pro mikropodniky, pro něž je obtížné získat finanční prostředky na rozvojové projekty od komerčního bankovního sektoru.

Podpora inovací

Inovace jsou *klíčovým* faktorem konkurenceschopnosti ekonomiky jako takové, rozsáhlé uplatňování výzkumu a vývoje v průmyslu a v podnikatelských službách vytváří silný potenciál pro rychlejší ekonomický růst. Z praktického hlediska inovace podporují vytváření a udržení kvalitních pracovních míst zvyšováním konkurenceschopnosti společností a jejich schopnosti konkurovat na trhu díky lepší produktivitě a flexibilitě, zlepšování jejich schopnosti rychle inovovat výrobky a procesy, přijímání efektivnějších technologií a metod řízení, vývoj výrobků zaplňujících místo na trhu, rychlou reakci na změny a příležitosti na trhu a vytváření prostředí, v němž podnikatelé mohou zakládat nové podniky inovativního charakteru. „Řešení“ nedostatečné schopnosti a limitované prostředky pro inovace je pro českou ekonomiku velkou výzvou. Dostupné prostředky mají motivovat podnikatele ke spolufinancování inovativních aktivit, jejichž výsledkem je zvýšení inovativní kapacity české ekonomiky jako celku. Podpora bude poskytována podnikům s projekty na investice do nových či inovativních výrobků nebo procesů. Technologicky a inovativně zaměřené podniky mají nejvyšší šanci využít změn v obecném ekonomickém prostředí.

Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie

Dalším cílem této priority je snížení spotřeby energie v průmyslu, která je přibližně dvakrát vyšší než průměr v zemích EU-15. Budou realizovány aktivity vedoucí ke snížení spotřeby energie, k podpoře kogenerace a energeticky úsporných objektů, jakož i širší využití obnovitelných zdrojů energie v průmyslu. Vysoká spotřeba energie dále zvyšuje náklady na výrobu, což se odráží v nižší konkurenceschopnosti českých podniků.

Podpora v rámci této priority se nebude využívat pro udržení neživotaschopných podniků, které nejsou schopny restrukturalizovat svoji výrobu a obstát na trhu.

Této prioritě bude přiděleno 46 % prostředků ze strukturálních fondů a minimálně 70 % prostředků v rámci této priority bude investováno do malého a středního podnikání. Cíle související s touto prioritou budou realizovány pomocí následujících opatření:

- 2.1 *Zakládání a rozvoj malých a středních podniků (indikativní váha 24 %)*
- 2.2 *Podpora inovací výrobků, technologií a služeb (indikativní váha 12 %)*
- 2.3 *Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie (indikativní váha 10 %).*

Ustanovení programového dodatku budou plně v souladu s operačním programem, zejména v oblasti monitorovacích ukazatelů a kvantifikace cílů.

Priorita 2 – Rozvoj konkurenceschopnosti podniků

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	DRUH INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA	KVANTIFIKACE		ZDROJ DAT
				Počáteční hodnota (2001)	Cílová hodnota (po dokončení programu)	
PU*						

PU 06	Zvýšení obrátu u podporovaných firem	Výsledek	%	0	15	ISOP Implementační Agentura
PU 07	Počet podpořených MSP	Výstup	Počet	0	1 600	ISOP Poskytovatel podpory
PU 08	Úspora energie	Výsledek	GJ/rok	0	120 000	ISOP Implementační Agentura
PU 09	Energie vyrobená z obnovitelných a druhotných zdrojů energie	Výsledek	MW instalované /rok MWh vyrobené /rok	0	15 50 000	ISOP Implementační Agentura
PU 10	Podíl MSP na HDP	Dopad	%	37,16 (včetně Prahy)	42,5	Ministerstvo průmyslu a obchodu

* Indikátory PU jsou indikátory na úrovni priority.

4.2.1 Opatření 2.1 – Zakládání a rozvoj malých a středních podniků

Účel opatření

Cílem tohoto opatření je zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků a zvýšení počtu začínajících podniků.

Cíle opatření

- Usnadnit vstup do podnikání novým podnikatelům.
- Umožnit realizaci investičně zaměřených rozvojových podnikatelských projektů, jejichž nižší kapitálová vybavenost představuje bariéru pro získání financování z cizích zdrojů.
- Posílit marketingové a propagační aktivity vedoucí ke zvýšení konkurenceschopnosti českých podniků na zahraničních trzích.

Popis opatření

Toto opatření se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Podpora zajistí malým a středním podnikům lepší přístup ke kapitálu při financování nových investic i do rozvoje podnikatelských plánů. Opatření zahrnuje akce zaměřené na zlepšení kvality a technických standardů výrobků, zvýšení podílu výroby respektující pokyny pro integrovanou ochranu životního prostředí a podporu povýrobních služeb.

Podpora bude mít formu dotací i zvýhodněných půjček. Zvláštní pozornost se bude věnovat malým podnikům, začínajícím a mladým společnostem, které jsou sice svou povahou pro komerční banky nezajímavé, ale mají značný rozvojový potenciál.

Začínající podniky a malí a střední podnikatelé v počátečním stadiu vývoje budou požadovat informace a investiční prostředky, které je za normálních tržních podmínek obtížné získat. Hlavní překážkou rozvoje je nedostatek vlastního kapitálu a relativně vyšší náklady na pořízení poradenských a jiných služeb.

Analýza současné situace podnikatelského sektoru v České republice ukazuje, že malé a střední podniky:

- jsou schopny zmírnit negativní dopady strukturálních změn tím, že absorbují uvolněnou pracovní sílu;
- působí jako zdroj flexibilního inovativního potenciálu;
- se mohou snadněji přizpůsobit výkyvům a požadavkům trhu;
- fungují jako subdodavatelé velkých průmyslových podniků;
- vyplňují mezery okrajových oblastí trhu;
- přispívají k tvorbě zdravého podnikatelského prostředí a přispívají k rychlejšímu ekonomickému rozvoji regionů.

Na rozdíl od velkých podniků patří mezi nevýhody malých a středních podniků

- jejich omezená ekonomická síla;
- obtížný přístup ke kapitálu omezující možnosti financování nových investic;
- horší přístup k odbornému vzdělávání;
- nižší dostupnost odborných informací a poradenských služeb a slabé postavení při získávání veřejných zakázek.

Podpora v rámci tohoto opatření:

- zajistí stávajícím malým a středním podnikům podporu pro projekty vedoucí ke zvyšování konkurenceschopnosti, zejména zlepšováním výrobních metod, procesů a technologií;
- umožní českým podnikům po rozšíření EU plně využít příležitosti jednotného vnitřního trhu tím, že jim nabídne lepší přístup k informacím a na trhy;
- zlepší dostupnost vysoce kvalitních poradenských služeb pro malé a střední podniky a pro začínající firmy;
- posílí integraci podniků v mezinárodním obchodu;
- přispěje ke zlepšení standardu řízení podniků;
- zvýší konkurenceschopnost podniků na celosvětovém trhu zavedením moderních technologií, nových forem řízení a inovativního řízení lidských zdrojů.

Příjemci podpory

- podnikatelé vstupující poprvé do podnikání nebo vracející se k podnikání s velkým časovým odstupem;
- malé podniky s kratší historií s omezeným přístupem k finančním zdrojům;
- malé a střední podniky využívající poradenské a informační služby poskytované specializovanou sítí konzultantů;
- malé a střední podniky s jasně definovaným podnikatelským záměrem, růstovým potenciálem a touhou rozšířit svou činnost na celostátní a mezinárodní úroveň.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

U grantů: Konečným příjemcem je Řídicí orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu a implementační agenturou je CzechInvest.

U úvěrových schémat: Konečným příjemcem je Českomoravská záruční a rozvojová banka (pod dohledem Řídicího orgánu na Ministerstvu průmyslu a obchodu).

4.2.2 Opatření 2.2 – Podpora inovací výrobků, technologií a služeb

Účel opatření

Cílem tohoto opatření je zvýšení konkurenceschopnosti podniků stimulací jejich rozvoje zaváděním inovativních výrobků, technologií a služeb.

Cíle opatření

- Uvolnění veřejných a soukromých prostředků pro tvorbu inovativních řešení, která se týkají výrobků, technologií a služeb v českých podnicích.
- Zvýšení využití výsledků výzkumu a vývoje v průmyslu a podnikatelských službách.
- Podpora firem při využívání výzkumu a vývoje a technologií z mezinárodních zdrojů prostřednictvím transferu technologií.
- Zvýšení počtu podniků podílejících se v České republice na výzkumu a zvýšení rozsahu investic realizovaných těmito podniky.
- Zvýšení množství a kvality vazeb mezi podniky a oblastí vzdělávání a výzkumu.

Popis opatření

Podpora inovativních činností, technologického rozvoje a uplatňování výsledků vědy a výzkumu vedoucích ke zlepšení kvality výroby a konkurenceschopnosti podniků jako celku. Slabou stránkou České republiky v porovnání se státy EU-15 je nízký stupeň uplatňování aplikovaného výzkumu a vývoje, realizovaný prostřednictvím inovací v podnikatelském sektoru.

Podpora spočívá v přímé podpoře podniků, které jsou součástí inovativního prostředí České republiky, zejména těch, které aplikují výsledky průmyslového výzkumu a vývoje, transfer technologií a know-how a vyvíjejí inovativní výrobky a technologie jak pro český, tak i pro celosvětový trh. Toto opatření bude rovněž podporovat projekty vedoucí ke zřízení inovativních služeb; projekty, jejichž inovativní potenciál se soustřeďuje na životní prostředí a udržitelný rozvoj, na činnosti zaměřené na vývoj, na zavádění a širší využití inovativních informačních a komunikačních technologií.

Rozvoj inovací v podnicích bude rovněž zahrnovat spolupráci s výzkumnými a vývojovými ústavami a pracovišti a technologickými centry; jeho součástí budou rovněž náklady na nákup patentů, licencí, know-how, průmyslových patentů a příslušného vybavení.

Inovace v kontextu tohoto opatření se definují jako nové výrobky pro český trh, nové výrobní procesy pro příslušný sektor nebo nový přístup k organizaci, prezentaci a službám.

Příjemci podpory

Příjemci v rámci tohoto opatření jsou soukromé podniky, které se podílejí na vysoce inovativních řešeních a realizaci výsledků výzkumu a vývoje.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

Konečným příjemcem tohoto opatření je Řídicí orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu a implementační agenturou je CzechInvest.

4.2.3 Opatření 2.3 – Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie

Účel opatření

Účelem tohoto opatření je podpora konkurenceschopnosti podniků snížením jejich energetické náročnosti a podporou většího využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie.

Cíle opatření

- Dosažení úspor energie v průmyslu a průmyslových službách (konkrétně u malých a středních podniků), aby energetická náročnost byla srovnatelná s průměrem v EU, a zvýšila se tak konkurenceschopnost průmyslu.
- Zajištění hospodárného využívání energie.

Popis opatření

Energetická náročnost českého průmyslu je téměř dvakrát vyšší než v zemích EU-15. Vysoká energetická náročnost zvyšuje celkové náklady na výrobu, a snižuje tak konkurenceschopnost výrobků na trhu. To se netýká pouze energie využívané při výrobním procesu, při výrobě konečného výrobku, ale rovněž při přípravě surovin jako základu výrobku.

Cíl tohoto opatření je v souladu s energetickou politikou České republiky. Energetická náročnost průmyslu by se měla snížit, aby bylo zajištěno efektivní a úsporné využívání domácích zdrojů energie. Dalším cílem tohoto opatření je podpora maximálního využití dostupných primárních zdrojů energie jak neobnovitelných, tak i obnovitelných, a to způsobem, který minimalizuje negativní dopad na životní prostředí a splňuje ekonomické požadavky energetického potenciálu. Toto opatření bude rovněž pomáhat při dosahování národního cíle pro elektrickou energii z obnovitelných zdrojů. V kontextu směrnice EU o obnovitelných zdrojích energie (2001/77/ES) se Česká republika zavázala k dosažení národní cílové úrovně ve výši 8 % spotřeby elektřiny pocházející z obnovitelných zdrojů do roku 2010.

Toto opatření se zaměřuje na podporu vyšší energetické účinnosti u malých a středních průmyslových podniků prostřednictvím finanční podpory investic do energeticky úsporných technologií a uplatňování obnovitelných zdrojů energie. Opatření rovněž zajistí podporu pro nové, energeticky méně náročné výrobní technologie. Větší využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie a zavádění energeticky úsporných technologií bude přispívat k úspornému využívání zdrojů energie.

Zlepšení účinnosti spotřeby energie a dosažení výrazných úspor je většinou spojeno se značnými novými investicemi do výrobního procesu. Malé a střední podniky obvykle nemají prostředky, jimiž by tyto investice pokryly. Investice by mělo částečně pokrýt toto opatření.

Podpora používání obnovitelných zdrojů energie je zajištěna jak v rámci OP Infrastruktura, tak OP PPP. K zajištění synergie se tyto dvě intervence odlišují podle typu konečných příjemců. V souladu s cíli OP Infrastruktura v oblasti obnovitelných zdrojů budou podporována zejména občanská sdružení a nevládní organizace s veřejně prospěšnými projekty a v rámci OP PPP jednotlivé malé a střední podniky.

Příjemci podpory

Příjemci podpory v rámci tohoto opatření jsou malé a střední podniky.

Instituce odpovědné za realizaci opatření

Konečným příjemcem je Řídicí orgán na Ministerstvu průmyslu a obchodu a implementačními agenturami jsou CzechInvest a Česká energetická agentura.

4.3 Priorita 3 – Technická pomoc

Tato priorita zahrnuje všechny podpůrné aktivity prováděné Řídicím orgánem a subjekty implementační struktury OPPP s cílem podpořit účinnost prováděné podpory. Kvalita intervencí se bude zlepšovat a efektivnost investovaných prostředků se bude zvyšovat, což bude mít za následek větší dopad operačního programu.

Této prioritě bude z rozpočtu strukturálních fondů přiděleno 4 % prostředků. Cíle v rámci této priority budou implementovány prostřednictvím těchto opatření:

3.1 *Technická pomoc při řízení a implementaci programu (2 %)*

3.2 *Ostatní technická pomoc (2 %)*

4.3.1 Opatření 3.1 – Technická pomoc při řízení a implementaci programu

Technická pomoc v rámci tohoto opatření zahrnuje:

- výdaje související s přípravou, výběrem, implementací, hodnocením a monitorováním operačního programu;
- náklady související se zasedáními hodnotitelských komisí a Monitorovacího výboru operačního programu, včetně nákladů na účast externích odborníků;
- náklady na zpracování dat, náklady na audity a kontroly prováděné na místě, náklady na odměňování zaměstnanců (včetně sociálního pojištění), kteří se podílejí na přípravě, výběru, hodnocení a monitorování programu, auditech a kontrolách.

Opatření může zahrnovat i jiné činnosti v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1145/2003.

4.3.2 Opatření 3.2 – Ostatní technická pomoc

Technická pomoc v rámci tohoto opatření se zaměří na financování přípravy studií, analýz, strategií a hodnocení. Dále se bude jednat o financování seminářů, workshopů, výměn zkušeností a informací, propagace a publicity, informativních akcí, zpracování informačních analýz, pořizování a instalaci počítačových systémů potřebných pro řízení, implementaci a monitorování na centrální i regionální úrovni, přípravy programové dokumentace pro další programové období, pilotní projekty a hodnocení. Toto opatření bude rovněž věnovat zvláštní pozornost rozvoji kapacity pro hodnocení. Může rovněž zahrnovat další činnosti v souladu s pravidlem č. 11, odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 1145/2003.

4.4 Synergie programu s horizontálními cíli Rámce podpory Společenství

4.4.1 Informační společnost

Česká vláda si uvědomuje příležitosti a výzvy, které s sebou přináší rychlý rozvoj informační společnosti. Důkladné a všudypřítomné změny informačních a komunikačních technologií nemají vliv pouze na odvětví související s počítači, jako jsou software a elektronika, ale prakticky na všechna odvětví hospodářství včetně finančních služeb, podnikatelských služeb a spotřebního zboží. Podniky stále více využívají datové komunikace k vytváření globálních hodnotových řetězců. Rychlé zavedení a využívání elektronického obchodování je předpokladem udržitelné konkurenceschopnosti podniků a jeho důležitost bude narůstat. Tato horizontální priorita představuje velkou příležitost pro ekonomický rozvoj.

Při zajišťování rozvoje infrastruktury a při podpoře jednotlivých podniků se zohlední potřeba zajistit, aby byly české podniky schopné využít příležitostí, které představuje rychlý rozvoj informačních technologií. Operační program se výrazně orientuje na zajištění toho, aby se podpora dostala do podniků, které využívají informačních a komunikačních technologií. To se odrazí:

- v budování tzv. „inteligentních“ budov, které usnadní podnikům používání nejnovějších telekomunikačních technologií;
- v orientaci na průmyslová odvětví zaměřená na nové technologie s příležitostí vytvářet nová pracovní místa;
- v zajištění dostupnosti odpovídajícího odborného poradenství malým a středním podnikům;
- ve vytváření vazeb mezi společnostmi a vzdělávacími, výzkumnými a technicky orientovanými institucemi;
- v tom, že se podpora zaměří na pomoc podnikům při zlepšování jejich způsobilosti v této oblasti a zlepšení úrovně jejich znalostí.

Česka republika má v této oblasti obzvlášť silné postavení, neboť má vzdělanou a technicky vyspělou populaci. Národní rozvojový plán nastiňuje integrovaný přístup, který zajistí koordinovaný postup při zajišťování nezbytné infrastruktury a metod rozvoje.

Ministerstvo průmyslu a obchodu zajistí prostřednictvím své politiky a prostřednictvím propagačních činností svých implementačních agentur, jako je CzechInvest, aby se českým podnikům dostalo pomoci při osvojování informačních technologií.

4.4.2 Rovné příležitosti

Národní rozvojový plán popisuje závazek vlády týkající se rovných příležitostí na pracovišti. Tato politika bude uplatňována prostřednictvím Operačního programu průmysl a podnikání a nárůst pracovních příležitostí vzniklých díky investicím v rámci OPMP bude určen pro všechny s tím, že se bude zvyšovat především počet žen zaměstnaných v průmyslu a službách, zejména na vedoucích místech. Nerovnosti mezi ženami a muži v oblasti vlastnictví a řízení podniků spolu s nízkým zastoupením žen ve vědě a technických oblastech svědčí o příležitosti k zahájení pozitivních kroků ve prospěch uplatňování žen.

OPMP v oblasti podpory rozvoje malého a středního podnikání bude věnovat zvláštní pozornost podpoře žen při zakládání podniků a bude monitorovat a měřit absorpci svých rozvojových programů z hlediska zastoupení pohlaví. Řídící orgán zajistí, aby orgány jako je Monitorovací výbor a všechny další orgány s rozhodovací pravomocí nebo hodnotitelské komise byly v maximální možné míře vyvážené, pokud jde o zastoupení pohlaví.

4.4.3 Udržitelný rozvoj

Všechna rozhodnutí o výdajích v rámci OPMP budou záviset na tom, zda jsou investice a související činnosti v souladu s cílem zachovat a v některých případech i zlepšit životní prostředí. Národní rozvojový plán uznává potřebu zajistit, aby se otázky spojené s ochranou a zlepšováním životního prostředí dostaly do popředí zájmu ekonomického rozvoje.

Podpora zpracovatelského průmyslu bude záviset na závazku jednotlivých podniků k výrobě šetrné k životnímu prostředí, na vhodném odpadovém hospodářství, nakládání s odpadními vodami a vzdušnými emisemi.

Očekává se, že všechny projekty, které se ucházejí o podporu, budou v souladu s národní i evropskou environmentální legislativou a že všechny žádosti budou zkoumány z hlediska možných environmentálních dopadů. Všechny návrhy projektů usilujících o financování budou muset obsahovat podrobné informace o environmentálních aspektech. Zvláštní podporu obdrží podniky ke zlepšení pozitivních vlastností procesů z hlediska životního prostředí.

4.4.4 Vyvážený rozvoj regionů

Veškeré investice v rámci OPMP se budou opírat o cíl vyváženého rozvoje regionů. Program bude intenzivně propagován ve všech regionech Cíle 1. Je důležité, aby z finančních prostředků pocházejících ze strukturálních fondů těžila celá země (s výjimkou Prahy) a Ministerstvo průmyslu a obchodu a jeho agentury budou mít za úkol zajistit, aby méně rozvinuté regiony a regiony ohrožené zastaralou výrobou apod. dále nezaostávaly. Implementační agentury zřídí ve všech regionech svá zastoupení, aby se informace o programu dostaly k celé stávající i potenciální podnikatelské obci. Konkrétní regiony, jako je Severozápad a Moravskoslezsko, v současné době trpí útlumem těžkého průmyslu a bude vynaloženo zvláštní úsilí, aby jim byla poskytnuta nezbytná hmotná a provozní podpora.

Mezi těmito regiony a Ministerstvem pro místní rozvoj bude probíhat úzká spolupráce, aby se tak zajistilo vhodné rozložení činností v regionech

4.4.5 Konzistence priorit OPMP s prioritami Rámce podpory Společenství

Priorit OPMP jsou odvozeny od první osy Rámce podpory Společenství – Posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb. Priorit OPMP jsou v souladu s pokyny Evropské komise, které se týkají strukturálních fondů a jejich koordinace s Fondem soudržnosti. Pokyny stanoví, že při podpoře produktivního sektoru se pomoc ze strukturálních fondů musí zaměřovat zejména na malé a střední podniky, aniž bude ignorovat potřeby podniků velkých, zejména s ohledem na úzké vazby, které mezi nimi a malými a středními podniky často existují. Podpora by měla rovněž zahrnovat pomoc při transferu technologií, podporu při vstupu na trh a při internacionalizaci, při inovaci organizace a řízení a pomoc při tvorbě a rozvoji finančních nástrojů.

Všechny cíle priorit OPMP jsou v souladu s evropskými politikami a strategiemi v oblasti podnikání, průmyslu, inovací a cestovního ruchu uvedenými především v následujících dokumentech:

- Lisabonská strategie;
- Evropská charta pro malé podniky;
- Víceletý program pro podniky a podnikání, 2001-2005;
- „Vstříc Evropě podnikání“, pracovní program pro politiku podnikání 2000-2005;
- Zelená kniha – „Podnikání v Evropě“;
- „Myslet v rozšiřující se Evropě na malé“;
- „Politika inovace: změna přístupu Unie v kontextu lisabonské strategie“.

5 INDIKATIVNÍ FINANČNÍ PLÁN

Východiskem pro plánování celkových příjmů ze strukturálních fondů pro sektor průmyslu jsou údaje v Národním rozvojovém plánu. Podpora strukturálních fondů členským zemím EU vychází z procentního podílu na hrubém domácím produktu. Na základě příslušných nařízení Evropské komise byl tento limit stanoven na 4% hrubého domácího produktu členské země.

Finanční rámec NRP na období 2004 až 2006 vychází u makroekonomických prognóz m.j. z vývoje HDP, podílu veřejných rozpočtů na HDP a očištění veřejných zdrojů od mimořádných a neopakovatelných příjmů. Výsledkem analýzy byl pak objem veřejných finančních prostředků, které by měla ČR mít k dispozici pro realizaci NRP.

Finanční rámec a alokace prostředků pro roky 2004 až 2006, vycházejí z finančního návrhu Evropské komise pro strukturální operace pro přistupující země, upřesněny byly po Kodaňském summitu 2002.

Rozdělení prostředků mezi jednotlivé sektorové operační programy a Společný regionální operační program bylo provedeno na základě analýz struktur výdajů v sektorových částech Národního rozvojového plánu a analýz Ministerstva financí. Podíl OPPP na celkové podpoře činí 17,94 % z prostředků vyčleněných ze strukturálních fondů na operační programy Cíle 1.

Rozdělení prostředků na jednotlivé priority a opatření zohledňuje závažnost jejich strategických cílů a využívá zkušeností získaných při realizaci programů SOP 2001 a 2002, programů MPO (např. státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie) a programu Phare.

Výši příspěvků z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro různé aktivity (investice do firem, investice do infrastruktury) stanovuje Nařízení Rady č. 1260/1999 v článku 29, odst. 3.

Intenzita veřejné podpory v ČR, daná regionální mapou, činí 46 až 50 % a u příjemců podpory z řad malých a středních podniků ji lze navýšit o 15 %.

Finanční tabulky definují veřejné prostředky pro Operační program průmysl a podnikání a alokaci prostředků v letech 2004 – 2006 podle zdrojů, priorit a opatření, které by měly být doplněny 50 % výší soukromých zdrojů.

Tab. 5.1: Finanční rámec OPMP na léta 2004 – 2006, priority a zdroje

(€)

Priorita	Celkové náklady	Veřejné zdroje											soukromé zdroje	Kohезní fond	ostatní finanční nástroje	půjčky EIB	
		Celkem	EU					národní									
			Celkem	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem	SR	regio-nální	místní	ostatní					
Priorita 1	173 901 426	173 901 426	130 426 070	130 426 070					43 475 356	43 475 356							
Celkem ERDF				130 426 070													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 2	159 989 314	159 989 314	119 991 986	119 991 986					39 997 328	39 997 328							
Celkem ERDF				119 991 986													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 3	13 912 114	13 912 114	10 434 086	10 434 086					3 478 028	3 478 028							
Celkem ERDF				10 434 086													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Celkem	347 802 854	347 802 854	260 852 142	260 852 142					86 950 712	86 950 712							
Celkem ERDF				260 852 142													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	

Poznámky:

1. Spolufinancování prostředků ERDF a prostředků státního rozpočtu ve veřejných zdrojích je v poměru 75 : 25.
2. Spolufinancování prostředků ERDF je navrženo pouze k veřejným zdrojům.
3. Vynaložení prostředků z veřejných zdrojů přinese multiplikační efekt v podobě investování soukromých prostředků a to až ve výši 50 – 60 % celkových vynaložených prostředků, především u Priority 2.

Tab. 5.2: Finanční rámec OPMP pro rok 2004, priority a zdroje

(€)

Priorita	Celkové náklady	Veřejné zdroje											soukromé zdroje	Kohезní fond	ostatní finanční nástroje	půjčky EIB	
		Celkem	EU					národní									
			Celkem	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem	SR	regio-nální	místní	ostatní					
Priorita 1	40 532 052	40 532 052	30 399 039	30 399 039					10 133 013	10 133 013							
Celkem ERDF				30 399 039													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 2	37 289 488	37 289 488	27 967 116	27 967 116					9 322 372	9 322 372							
Celkem ERDF				27 967 116													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 3	3 242 566	3 242 566	2 431 924	2 431 924					810 642	810 642							
Celkem ERDF				2 431 924													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Celkem	81 064 106	81 064 106	60 798 079	60 798 079					20 266 027	20 266 027							
Celkem ERDF				60 798 079													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	

Poznámky:

1. Spolufinancování prostředků ERDF a prostředků státního rozpočtu ve veřejných zdrojích je v poměru 75 : 25.
2. Spolufinancování prostředků ERDF je navrženo pouze k veřejným zdrojům.
3. Vynaložení prostředků z veřejných zdrojů přinese multiplikační efekt v podobě investování soukromých prostředků a to až ve výši 50 – 60 % celkových vynaložených prostředků, především u Priority 2.

Tab. 5.3: Finanční rámeček OPPT pro rok 2005, priority a zdroje

(€)

Priorita	Celkové náklady	Veřejné zdroje											soukromé zdroje	Kohезní fond	ostatní finanční nástroje	půjčky EIB	
		Celkem	EU					národní									
			Celkem	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem	SR	regio-nální	místní	ostatní					
Priorita 1	58 054 837	58 054 837	43 541 128	43 541 128					14 513 709	14 513 709							
Celkem ERDF				43 541 128													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 2	53 410 452	53 410 452	40 057 839	40 057 839					13 352 613	13 352 613							
Celkem ERDF				40 057 839													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 3	4 644 386	4 644 386	3 483 290	3 483 290					1 161 096	1 161 096							
Celkem ERDF				3 483 290													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Celkem	116 109 675	116 109 675	87 082 257	87 082 257					29 027 418	29 027 418							
Celkem ERDF				87 082 257													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	

Poznámky:

1. Spolufinancování prostředků ERDF a prostředků státního rozpočtu ve veřejných zdrojích je v poměru 75 : 25.
2. Spolufinancování prostředků ERDF je navrženo pouze k veřejným zdrojům.
3. Vynaložení prostředků z veřejných zdrojů přinese multiplikační efekt v podobě investování soukromých prostředků a to až ve výši 50 – 60 % celkových vynaložených prostředků, především u Priority 2.

Tab. 5.4: Finanční rámec OPMP pro rok 2006, priority a zdroje

(€)

Priorita	Celkové náklady	Veřejné zdroje											soukromé zdroje	Kohезní fond	ostatní finanční nástroje	půjčky EIB	
		Celkem	EU					národní									
			Celkem	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	Celkem	SR	regio-nální	místní	ostatní					
Priorita 1	75 314 537	75 314 537	56 485 903	56 485 903					18 828 634	18 828 634							
Celkem ERDF				56 485 903													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 2	69 289 374	69 289 374	51 967 031	51 967 031					17 322 343	17 322 343							
Celkem ERDF				51 967 031													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Priorita 3	6 025 162	6 025 162	4 518 872	4 518 872					1 506 290	1 506 290							
Celkem ERDF				4 518 872													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	
Celkem FIFG																	
Celkem	150 629 073	150 629 073	112 971 806	112 971 806					37 657 267	37 657 267							
Celkem ERDF				112 971 806													
Celkem ESF																	
Celkem EAGGF																	

Poznámky:

1. Spolufinancování prostředků ERDF a prostředků státního rozpočtu ve veřejných zdrojích je v poměru 75 : 25.
2. Spolufinancování prostředků ERDF je navrženo pouze k veřejným zdrojům.
3. Vynaložení prostředků z veřejných zdrojů přinese multiplikační efekt v podobě investování soukromých prostředků a to až ve výši 50 – 60 % celkových vynaložených prostředků, především u Priority 2.

6 REALIZACE OPERAČNÍHO PROGRAMU

V souladu s Nařízením Rady č. 1260/1999 a Národním rozvojovým plánem tato kapitola stanovuje základní realizační principy Operačního programu průmysl a podnikání.

Tato kapitola upravuje obecný rámec řízení, finančních toků, kontroly, monitorování, propagace a publicity a hodnocení OP. Detailní popis všech vztahů, odpovědností a činností všech zapojených orgánů bude specifikován v Programovém dodatku, popřípadě dalších dokumentech (např. Implementační manuál Operačního programu průmysl a podnikání).

6.1 Řízení a implementace

Za správné a efektivní řízení Operačního programu průmysl a podnikání je odpovědný Řídicí orgán pod dohledem Monitorovacího výboru. Monitorovací výbor vykonává dohled nad realizací programu a monitoruje využívání všech prostředků v rámci programu. Platební orgán je především odpovědný za kontrolu finančních toků ze strukturálních fondů a certifikaci výdajů.

6.1.1 Řídicí orgán

Ministerstvo průmyslu a obchodu bylo na základě usnesení vlády č.102/2002 jmenováno Řídicím orgánem Operačního programu průmysl a podnikání. V rámci MPO plní samostatně funkci Řídicího orgánu odbor strukturálních fondů.

Řídicí orgán

Řídicí orgán OP	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Odbor pověřen funkcí Řídicího orgánu	Odbor strukturálních fondů
Sídlo	Na Františku 32, 110 15 Praha 1
Odpovědná osoba	JUDr. Ing. Břetislav Grégr, ředitel odboru
Telefon	+420 224 228 991
Fax	+420 224 062 630
Email	gregr@mpo.cz

Odpovědnosti Řídicího orgánu při řízení, monitorování a hodnocení programu definuje čl. 34 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999. Řídicí orgán zabezpečuje zejména následující činnosti:

- a) řídí implementaci programu
- b) připravuje Programový dodatek a jeho jakékoli úpravy ke schválení Monitorovacím výborem;

- c) řídí financování programů jak z prostředků státního rozpočtu, tak i z prostředků strukturálních fondů;
- d) vykonává funkci sekretariátu Monitorovacího výboru;
- e) řídí systém shromažďování statistických a finančních dat požadovaných pro řízení a monitorování programu. Příslušná data jsou předávána Monitorovacímu výboru, Řídicímu orgánu Rámce podpory Společenství (RPS) a Evropské komisi;
- f) připravuje výroční a závěrečné zprávy o realizaci programu ke schválení Monitorovacím výborem a k předložení Evropské komisi;
- g) po předložení výroční zprávy o realizaci organizuje posouzení výstupů z předcházejícího roku implementace programu ve spolupráci s Evropskou komisí a Řídicím orgánem RPS a připravuje odpovědi na doporučení EK;
- h) předkládá žádosti o platby z prostředků strukturálních fondů a státního rozpočtu Platební jednotce v souladu s postupy stanovenými Platebním orgánem;
- i) zajišťuje správnost operací financovaných ze strukturálních fondů prováděním vnitřních kontrol v souladu s principy řádného finančního řízení tak, aby:
 - zprostředkující orgány, koneční příjemci a koneční uživatelé správně účtovali a řídili výdaje;
 - měli oddělený účetní systém nebo příslušné účetní kódování pro všechny transakce vztahující se k asistenci;
 - byl zaveden vhodný *audit trail*;
- j) zajišťuje shodu s politikami EU, zvláště co se týče pravidel hospodářské soutěže a veřejné podpory, zadávání veřejných zakázek, životního prostředí a rovnosti příležitostí;
- k) zajišťuje přípravu a realizaci komunikační strategie operačního programu pro propagaci a publicitu;

Řídicí orgán je také odpovědný za implementaci opatření technické pomoci programu.

6.1.2 Programový dodatek a implementace

Realizace opatření operačního programu se provádí podle podmínek a postupů stanovených v Programovém dodatku. Programový dodatek (dle článku 18.3 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999) stanoví pro každé opatření:

- podrobnosti opatření každé priority programu;
- hlavní cíle opatření;
- kvantifikace cílů opatření (pokud mohou být kvantifikovány) v souladu s Článkem 41.3 Nařízení Rady (ES) č. (1260/1999);
- stanovení konečných příjemců (resp. typů konečných příjemců) a zprostředkujících orgánů;
- formu poskytované pomoci, např. grant, půjčka atd. se stanovením minimální a maximální výše podpory nebo množství;
- kritéria výběru projektů;
- indikativní finanční plán pro financování uznatelných nákladů definující příspěvek ze strukturálních fondů a veřejných zdrojů;
- zajištění propagace a publicity;
- ustanovení týkající se počítačového sběru dat a jejich výměny s Evropskou komisí.

Zprostředkující subjekty zajistí efektivní a správnou realizaci opatření a jejich plnou kompatibilitu s nařízeními o strukturálních фондах, a to zejména těch, jež se týkají finančního řízení a kontroly, publicity a zadávání veřejných zakázek. Předběžné základní odpovědnosti zprostředkujících subjektů jsou vyjmenovány v subkapitole 6.1.3.

6.1.3 Zprostředkující subjekty

Zprostředkujícím subjektem je příslušná agentura (agentury) Ministerstva průmyslu a obchodu či jiná jím určená organizace. Zprostředkující subjekt musí mít plně funkční systém vnitřní kontroly. Zprostředkující subjekty pracují na základě Implementačního manuálu OPPP, vydaného Řídicím orgánem, který stanoví vnitřní postupy implementace programu.

Zprostředkující subjekt bude v závislosti na písemné dohodě s Řídicím orgánem zejména zajišťovat:

- a) příjem žádostí a další komunikaci s konečnými uživateli (final recipients);
- b) sekretariát hodnotitelských komisí;
- c) provoz a správu dat v informačním systému ISOP;
- d) průběžné hodnocení žádostí projektů;
- e) přípravu Rozhodnutí o poskytnutí dotace k podepsání Řídicímu orgánu;
- f) monitorování realizace jednotlivých projektů a sběr dat pro monitorovací ukazatele pro příslušné počítačové systémy;
- g) dohled nad zadáváním veřejných zakázek konečným uživatelem (pokud je to aplikovatelné) a ověřování správnosti průběhu výběrových řízení;
- h) předkládání žádostí o platby oprávněných výdajů Řídicímu orgánu ve formátu požadovaném Platebním orgánem tak, aby žádosti o proplacení mohly být připraveny pro Řídicí orgán k předložení platební jednotce;
- i) to, že veškeré žádosti o platby ze strukturálních fondů předložené konečným uživatelem vycházejí z věrohodné účetní dokumentace, že systém uchování dokumentace je v souladu s vhodným *audit trail*, a že se Řídicímu orgánu předloží pouze oprávněné uskutečněné výdaje;
- j) ověření veškerých výdajů zaplacených konečným uživatelem, správnost vykazovaných nákladů a dodání služeb, prací.

Centrálním zprostředkujícím subjektem bude CzechInvest, který bude také vytvářet, řídit a zajišťovat fungování sítě regionálních pracovišť, kde bude probíhat administrace projektu a komunikace s (případnými) žadateli.

Ostatními zprostředkujícími subjekty, které budou hrát roli při implementaci programu jsou:

- Česká energetická agentura
- CzechTrade
- Českomoravská záruční a rozvojová banka

Aniž je dotčena příslušná legislativa ES a národní legislativa, implementační ustanovení popsána v této kapitole mohou být upravena za předpokladu, že povedou k efektivnějšímu systému implementace programu.

6.1.4 Koneční příjemci a koneční uživatelé

V případě programů podpor podle Článku 87 Smlouvy o založení ES je konečným příjemcem Ministerstvo průmyslu a obchodu a konečnými uživateli jsou jednotliví žadatelé. Tato situace platí pro většinu grantových schémat.

Pracovníci zabývající se řízením OPMP a výběrem projektů budou hodnotit žádosti projektů odděleně od ostatních útvarů ministerstva. Pracovníci Řídicího orgánu nemohou předkládat projekty s žádostí o podporu, aby se zabránilo jakémukoli střetu zájmů a aby se hodnocení jednoznačně oddělilo od přípravy projektů.

Pokud pomoc nemá povahu veřejné podpory, např. pokud žadatelem je obec nebo region, bude konečný příjemce zároveň konečným uživatelem. To bude platit též pro situaci, kdy žadatelem bude vládní organizace.

V případě finančních operací prováděných jako výdaj Řídicího orgánu nebo zprostředkovatelského subjektu (např. technická pomoc), je konečným příjemcem i konečným uživatelem tato instituce.

V případě finančních programů je konečným příjemcem Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB, a.s.). Koneční příjemci a koneční uživatelé jsou zodpovědní za zabezpečení, že na žádostech o proplacení budou předkládány pouze vynaložené výdaje, které byly schváleny. U všech konečných příjemců a uživatelů bude vyžadována existence jednoznačného záznamu (audit trail) finančních toků.

V daných případech bude konečný příjemce nebo uživatel odpovědný za to, že postupy pro veřejné zakázky na uskutečnění podporovaného projektu budou v souladu s předpisy EU.

6.1.5 Výběr projektů pro financování

Řídicí orgán je zodpovědný za proces výběru projektů. Zajistí, aby proces výběru byl transparentní, objektivní a efektivní, a tím byla zaručena kvalita vybraných projektů. Řídicí orgán může za tímto účelem jmenovat hodnotitelské komise skládající se z nezávislých znalců a jiných odborníků, kteří na základě metodických pravidel vyberou a doporučí projekty k financování.

Všechny žádosti projektů o podporu lze podávat regionálním kancelářím agentury CzechInvest (jedna v každém kraji (NUTS III)), kde bude provedena formální kontrola. Veškeré žádosti projektů, za které nesou odpovědnost Česká energetická agentura nebo agentura CzechTrade, budou předány celostátním hodnotitelským komisím (jedné pro každou agenturu). Agentury zajistí odborné znalecké posouzení všech projektů jako východisko pro hodnotitelské komise. O žádostech projektů, za které nese odpovědnost agentura CzechInvest, rozhodnou buď regionální hodnotitelské komise (menší projekty do předem určených finančních limitů) nebo celostátní hodnotitelská komise (pro větší projekty přesahující předem určené finanční limity). Efektivnost uvedené výběrové procedury bude v průběhu programového období sledována, a bude-li to potřebné, lze ji na základě získaných zkušeností upravit.

Žádosti o půjčky s nízkým úrokem se předkládají regionálním kancelářím Českomoravské záruční a rozvojové banky, která má v případě některých programů podpory úlohu konečného příjemce. Banka zajistí odborné znalecké posouzení. Větší projekty vybírá hodnotitelská komise a schvaluje výbor pro úvěry uvedené banky. Řídící orgán může monitorovat výběrové procedury banky a účastnit se jich.

Kritéria výběru, která schvaluje Monitorovací výbor, musí být jednoznačná a objektivní, aby usnadnila postup výběru.

6.1.6 Oprávněnost výdajů

Řídící orgán a příslušné zprostředkující subjekty zajistí, aby byly propláceny pouze oprávněné výdaje, které jsou ve shodě s prioritami a opatřeními programu. Obecná pravidla oprávněnosti výdajů jsou obsažena v Nařízení Komise (ES) č. 1685/2000 a jeho novele č. 1145/2003.

6.2 Slučitelnost opatření s politikami Společenství

Řídící orgán Operačního programu průmysl a podnikání zajišťuje, že v průběhu všech fází přípravy a realizace priorit a opatření je posuzována slučitelnost opatření operačního programu s politikami Společenství. Programový dodatek podle článku 18 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 obsahuje detailní informace o způsobu zabezpečení slučitelnosti navrhovaných opatření s politikami Společenství.

Všechny instituce zainteresované do tvorby operačního programu jsou na základě Implementačního manuálu OPPP a Programového dodatku zavázány dbát na zásadu slučitelnosti připravovaných opatření s politikami Společenství.

Zprostředkující subjekt, který se podílí na výběru projektů, bude povinen na základě Implementačního manuálu OPPP, podílet se na kontrole slučitelnosti postupů aplikovaných při implementaci s pravidly platnými v EU. Výsledky prováděných kontrol jsou zpracovány do příslušných kontrolních zpráv.

Vypracovaný Rámec podpory Společenství bude blíže specifikovat povinnosti Řídícího orgánu pro OPPP vůči politikám Společenství. Vzhledem k postupující harmonizaci legislativy ČR s legislativou EU je česká legislativa v principu kompatibilní s politikami Společenství.

6.2.1 Soulad s pravidly veřejné podpory

Podpory z veřejných prostředků poskytované podnikům nebo dalším podnikatelským subjektům se budou řídit příslušnými ustanoveními zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře. Tato ustanovení jsou v souladu s pravidly stanovenými v článcích 87 až 89 Smlouvy o založení ES.

Finanční prostředky poskytované ze strukturálních fondů budou považovány za státní prostředky. Jejich poskytování bude znamenat podporu z veřejných prostředků a proto se řídí všemi ostatními příslušnými pravidly a předpisy ES pro veřejnou

podporu. Podpora z veřejných prostředků znamená výhradně takovou podporu, která má veškeré znaky stanovené v článku 87 Smlouvy o založení ES.

Řídicí orgán zajistí, aby akce financované ze strukturálních fondů splňovaly pravidla pro poskytnutí veřejné podpory, jak jsou stanovena v článku 87 Smlouvy o založení ES.

Veškeré zamýšlené podpory z veřejných prostředků musí být oznámeny (Článek 88 bod 3 Smlouvy o založení ES) a žádné podpory z veřejných prostředků nelze poskytovat před tím, než Komise přijme konečné rozhodnutí. Pouze „skupinové výjimky“ (stanovené v Nařízení Rady (ES) 994/98) tvoří výjimku z tohoto pravidla. Zákaz veřejné podpory (Článek 2 bod 1 zákona č. 59/2000 Sb.) dále neplatí na veřejné podpory malého rozsahu (*pravidlo „de minimis“*) poskytované příjemcům na základě § 4 bod 1 písm. a) zákona č. 59/2000 Sb. (podpora nepřesahující 100 000 € po dobu tří let).

V případě poskytnutí podpory „*de minimis*“ oznámí poskytovatel příjemci, že se jedná o podporu uvedeného typu, a zároveň požaduje od příjemce místopřísežné prohlášení, ve kterém příjemce uvede, zda obdržel jakoukoli jinou podporu „*de minimis*“ v průběhu posledních tří let, a pokud ano, v jaké výši.

Zvláštní pozornost bude věnována veřejné podpoře akcí z několika zdrojů (např. státní rozpočet, regionální rozpočty, finanční prostředky ze strukturálních fondů). Celková výše veřejné podpory ze zdrojů České republiky a EU nesmí překročit limity stanovené v Regionální mapě intenzity veřejné podpory České republiky pro roky 2002 – 2006.

V případě, že podpora v rámci jakéhokoli opatření bude prováděna nad rámec *de minimis* a nebude spadat pod nařízení o blokových výjimkách, bude tato podpora vyznačena v tabulce veřejné podpory s názvy programů, číslem veřejné podpory, odkazem na schvalovací dopis a dobu trvání programu.

Číslo opatření	Název programu státní podpory nebo ad hoc státní podpory	Číslo státní podpory	Odkaz na schvalovací dopis	Trvání programu
Priorita 1	Rozvoj podnikatelského prostředí			
1.1	Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
1.2	Rozvoj podnikatelské infrastruktury	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
1.3	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
1.4	Rozvoj informačních a poradenských služeb	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
Priorita 2	Rozvoj konkurenceschopnosti podniků			
2.1	Zakládání a rozvoj MSP	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
2.2	Podpora inovací výrobků, technologií a služeb	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
2.3	Snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie	Notifikace procedurou	interim	2004-2006*
Priorita 3	Technická pomoc			
3.1	Technická pomoc při řízení a implementaci programu	Není veřejná podpora		2004-2006*
3.2	Ostatní technická pomoc	Není veřejná podpora		2004-2006*

* Programy budou trvat v letech 2004-2006, nicméně vyplácení prostředků bude probíhat až do r. 2008.

Poznámka:

V souladu se svými povinnostmi podle článku 34, odst. 1, písm. g, Nařízení Rady č. 1260/1999, bude Řídící orgán výše uvedenou tabulku státní pomoci aktualizovat a bude informovat Komisi o jakýchkoli změnách.

Zavedení nového programu podpory nebo ad hoc státní podpory vyžaduje úpravu podpory na základě rozhodnutí Komise,

Článek [...] rozhodnutí Komise týkající se tohoto programu (odkládací klauzule týkající se státní pomoci) se uplatňuje na opatření obsahující programy státní pomoci, která podléhají příslušným opatřením nebo nebyla schválena. [V současné době se toto uplatňuje na opatření...].

V případě, když byl příslušný program podpory notifikován, vyplní se číslo státní podpory; v případě, když byl program schválen, vyplní se odkaz na schvalovací dopis a doba trvání programu. V případě, že program nebyl dosud notifikován, zůstanou tato tři políčka prázdná.

V případě, že nebude v rámci příslušného opatření poskytnuta podpora a/nebo v případě, že podpora poskytovaná v rámci tohoto opatření je v souladu s pravidlem *de minimis* nebo s programem (programy) podpory prováděnými na základě nařízení „*block exemption*“, vkládá se následující text: „Jakákoliv státní podpora poskytnutá na základě tohoto opatření bude buď slučitelná s pravidlem *de minimis* nebo bude uplatňována na základě výjimky z nařízení v souladu s Nařízením Rady č. 994/98 ze dne 7. května 1998 (Úřední věstník Evropských společenství ze dne 14. května 1998).“

6.2.2 Veřejné zakázky

Zakázky na zboží, služby a práce, které budou spolufinancovány ze strukturálních fondů, budou prováděny v souladu s národní a komunitární legislativou pro zadávání veřejných zakázek a budou založeny na veřejné soutěži. V případě veřejné soutěže bude nutné zajistit jejich uveřejnění v národních médiích a v Úředním věstníku EU.

Současně bude zajišťován soulad s požadavky Společenství, stanovenými ve Smlouvě (články 12, 28, 43 a 49) a v příslušných směrnicích Komise pro zadávání veřejných zakázek (směrnice 92/50 služby, 93/36 veřejné dodávky, 93/37 veřejné stavby v úpravě provedené směrnicí 97/52, směrnicí 93/38 smlouvy na veřejné zakázky v telekomunikacích, vodním hospodářství, v oboru energetiky a dopravy, upravené směrnicí 98/4 aj.).

Stávající zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek (ve znění pozdějších změn a doplňků), není s normami Společenství plně v souladu. Programy financované ze Strukturálních fondů nebudou spadat do působnosti tohoto zákona. Jejich realizace bude probíhat podle nového zákona o zadávání veřejných zakázek, jež bude plně slučitelný s normami Evropských společenství. Tento zákon by měl zajistit transparentní zadávání veřejných zakázek, odstranit jakoukoli možnou diskriminaci a garantovat předběžné podmínky pro racionální čerpání zdrojů ze SF. Jeho přijetí musí Česká republika uskutečnit do svého vstupu do EU, neboť je to podmínkou pro uskutečňování projektů financovaných ze Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

CzechInvest bude monitorovat, zda koneční uživatelé a koneční příjemci zadávají veřejné zakázky v souladu s platným zákonem a pravidly EU.

Další bude doplněno po schválení zákona o zadávání veřejných zakázek.

6.2.3 Ochrana životního prostředí

Pravidla trvale udržitelného rozvoje a environmentální legislativa byla brána v potaz již v průběhu programování.

Posouzení Operačního programu průmysl a podnikání z hlediska vlivů na životní prostředí proběhlo podle zákona č. 244/1992 Sb. v platném znění a podle Směrnice Evropského parlamentu č. 2001/42/EC o posuzování některých plánů a programů na životní prostředí. Stanovisko k Operačnímu programu průmysl a podnikání vydalo Ministerstvo životního prostředí 20. prosince 2002 (viz příloha).

Obecný závazek ohledu k životnímu prostředí při rozvoji podnikatelských aktivit se promítl do principu OPPP, že žádné z přijatých opatření nesmí prohlubovat existující škody na životním prostředí a u každého investičně významnějšího projektu je posuzován vliv na životní prostředí v oblasti:

- ochrany ovzduší,
- ochrany vody,
- ochrany půdy,
- ochrany (hygieny) prostředí.

Projekty většího rozsahu, předkládané mimo rámec vyhlášených grantových schémat, budou posuzovány v rámci výběrového řízení samostatně i odborníkem na životní prostředí.

6.2.4 Rovnost příležitostí

Rovné příležitosti pro muže a ženy představují základní zásadu, kterou je nutno začlenit do všech politik, včetně programování v rámci Strukturálních fondů. Princip rovných příležitostí bude podporovat široký okruh aktivit, které lze charakterizovat jako pozitivní akce, např. školicí aktivity pro jedno pohlaví, rovnost v zaměstnanosti, návrat do práce po období péče o děti nebo jiné závislé osoby apod.

K uplatnění tohoto principu bude u jednotlivých priorit bráno v úvahu:

- **mainstreaming rovnosti** - princip rovnosti příležitostí je zabudován do všech opatření, implementačních a hodnotících systémů a procesů. Tento přístup bude přijat ve všech stádiích realizace a řízení programu;
- **rovnost v zaměstnanosti** - snaha zajistit stejný přístup k zaměstnanosti a vzdělávacím příležitostem a zajištění zlepšení kvality zaměstnání pro ženy a větší pružnosti ochrany pracovních míst pro ženy;
- **informace o rovných příležitostech** - pravidelná analýza opatření z hlediska rovnosti prostřednictvím monitorování a hodnocení projektů.

Princip rovnosti příležitostí bude zakotven do kritérií pro výběr projektů u adekvátních opatření.

6.3 Monitorování

6.3.1 Monitorovací výbor

Řízení OPPP bude pod dohledem Monitorovacího výboru. Složení Monitorovacího výboru bude založeno na principu partnerství, zejména ve vztahu k regionům a sociálním partnerům. Členy Monitorovacího výboru programu budou zástupci:

- Řídícího orgánu;
- Řídícího orgánu RPS;
- Platebního orgánu MF a Platební jednotky MPO;
- útvarů MPO, které jsou gestory za jednotlivá opatření OPPP;
- zprostředkujících subjektů (např. CzechInvest, ČEA, CzechTrade, ČMZRB);
- Řídících orgánů ostatních operačních programů;
- regionálních orgánů NUTS II (Regionálních rad);
- sociálních partnerů, včetně neziskových organizací;
- podnikatelské komunity zastoupené komorami a jinými sdruženími a asociacemi;
- Ministerstva životního prostředí;
- organizací reprezentujících horizontální priority udržitelného rozvoje, informační společnosti a rovných příležitostí;
- Evropské komise v roli pozorovatele s poradní rolí.

Výše zmíněné organizace se budou účastnit jednání Monitorovacího výboru, nicméně jeho složení může být přezkoumáno a rozšířeno, aby byla zajištěna dostatečná reprezentativnost a partnerství. Monitorovacímu výboru bude předsedat zástupce Řídícího orgánu nebo jiný zástupce Ministerstva průmyslu a obchodu. Složení Monitorovacího výboru bude založeno na principu rovných příležitostí.

V souladu s čl. 35 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 bude Monitorovací výbor dohlížet na efektivní a kvalitní realizaci programu, dále bude monitorovat finanční absorpční kapacitu jednotlivých programů. To zahrnuje především:

- schválení popř. změny Programového dodatku včetně věcných a finančních indikátorů a kritérií výběru projektů;
- posuzování a schvalování výběrových kritérií;
- pravidelné hodnocení postupu učiněného v dosahování specifických cílů pomoci;
- hodnocení výsledků realizace programu, zejména dosažení cílů stanovených pro jednotlivá opatření;
- posuzování a schvalování výroční a závěrečné zprávy o realizaci před předložením Evropské komisi;
- posuzování a schvalování každého návrhu na změnu obsahu rozhodnutí Evropské komise o příspěvku z fondu;
- návrhy Řídícímu orgánu týkající se úprav nebo přehodnocení pomoci.

Monitorovací výbor OPPP rozhoduje o realokaci výdajů ze strukturálních fondů mezi opatřeními v rámci každé priority OPPP. V případech, kdy Monitorovací

výbor rozhodne o přesunu financí z jednoho opatření na jiné, dojde principiálně ke stejnému přesunu v rámci státních výdajů určených ke spolufinancování.

Monitorovací výbor odpovídá za vypracování vlastního jednacího řádu v souladu s národním institucionálním, legislativním a finančním rámcem. Jednací řád odsouhlasí společně s Řídicím orgánem.

Řídicí orgán bude pravidelně informovat Monitorovací výbor o postupu realizace rozhodnutí z předchozích jednání Monitorovacího výboru.

6.3.2 Výroční a závěrečná zpráva o implementaci

V souladu s Článkem 37 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 předloží Řídicí orgán (po schválení Monitorovacím výborem) Komisi výroční zprávu o realizaci do šesti měsíců od konce každého kalendářního roku, kdy probíhala odpovídající realizace. Závěrečná zpráva o realizaci bude předložena Komisi do šesti měsíců od konečného data přijatelnosti nákladů. Zpráva se považuje za vyhovující, pokud Komise do dvou měsíců po obdržení zprávy neposkytne vyrozumění o tom, že nevyhovuje (společně s uvedením důvodů); v případě závěrečné zprávy o realizaci je tato lhůta do pěti měsíců.

Výroční a závěrečná zpráva o realizaci bude obsahovat:

- relevantní socioekonomické údaje, které mohou ovlivnit realizaci programu včetně změn národních, regionálních či sektorových politik;
- pokroky v oblasti realizace priorit a opatření v souvislosti se specifickými cíli, společně s kvantifikací ukazatelů fyzických a ukazatelů výsledků a dopadů, jak stanovuje Článek 36 Nařízení Rady č. 1260/1999;
- finanční realizaci programu; u každého opatření se shrnou celkové výdaje zaplacené Platebním orgánem a seznam celkových plateb, jež zaslala Komise a budou se kvantifikovat finanční indikátory podle článku 36.2.c Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999;
- opatření přijatá Řídicím orgánem a Monitorovacím výborem k zajištění kvality a efektivnosti realizace, a to zvláště:
 - monitorování, finanční kontrola a hodnocení včetně shromažďování dat;
 - shrnutí důležitých problémů vzniklých při řízení programu a přijatých opatření, včetně opatření dle článku 34.2 a 38.4 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999;
 - využití technické asistence;
 - opatření přijatá v oblasti publicity;
- opatření přijatá k zajištění kompatibility s politikami Společenství;
- zvláštní oddíl o velkých projektech a globálních grantech, pokud je relevantní.

Každoročně poté, co se výroční zpráva o realizaci předloží Komisi, vyhodnotí Komise spolu s Řídicím orgánem hlavní výstupy realizace programu z předcházejícího roku. Po tomto zhodnocení může Komise připravit připomínky a Řídicí orgán informuje Komisi o opatřeních přijatých na základě těchto připomínek. Pokud Komise tato opatření neshledá dostatečnými, může Řídicímu orgánu doporučit úpravy zaměřené na zlepšení efektivnosti monitorovacích nebo řídicích postupů týkajících se

realizace programu. Jestliže Řídicí orgán takovéto připomínky obdrží, provede potřebné kroky ke zlepšení situace nebo vysvětlí, proč patřičná opatření nebyla přijata.

V souladu s Článkem 32.3 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 je odstranění nedostatků v monitorovacích nebo řídicích systémech – na základě doporučení Komise – jednou z podmínek pro vyplácení průběžných plateb.

6.3.3 Monitorovací indikátory

Návrh monitorovacích indikátorů OPPP vychází z potřeb monitorování a hodnocení účinnosti definovaných priorit, opatření a projektů v rámci 1. prioritní osy Rámce podpory Společenství (RPS), Nařízením Rady (ES) č. 1260/1999, Nařízením Komise (ES) č. 438/2001 a pracovními dokumenty EK č. 3 a 4.

Systém pro měření plnění celkových cílů OPPP je vytvořen na principu stanovení měřitelných indikátorů, které umožňují monitorovat realizaci programu a hodnotit jeho výkonnost vzhledem ke stanoveným cílům. Indikátory byly stanoveny dle pracovního dokumentu EK č. 3 na třech úrovních:

- 1) na úrovni celého programu
- 2) pro jednotlivé priority programu
- 3) pro jednotlivá opatření programu (detailní seznam indikátorů k jednotlivým opatřením bude uveden v programovém dodatku).

Struktura monitorovacích indikátorů

Indikátory na úrovni programu, priorit a opatření zahrnují v souladu s požadavky a metodickými pokyny Evropské komise monitorovací indikátory čtyř typů, tj. indikátory vstupů, výstupů, výsledků a dopadů:

- **indikátory vstupů** – kvantifikují finanční zdroje poskytnuté pro zabezpečení procesů. Vzhledem k tomu, že vstupy tvoří téměř výhradně finanční prostředky, je způsob jejich evidence jednoznačný, definován účetními a jinými souvisejícími předpisy a v soustavě monitorovacích indikátorů není dále rozpracován. Finanční prostředky budou sledovány v rozlišení na prostředky národní a prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj;
- **indikátory výstupů** – slouží pro *vyjádření konkrétních výstupů na úrovni jednotlivých projektů* a akcí. Tyto indikátory jsou uvedeny u jednotlivých opatření v programovém dodatku. Jsou definovány tak, aby umožnily agregaci dat z úrovně opatření na úroveň priorit a programu;
- **indikátory výsledků** – pro posouzení stupně dosažení souhrnných kvantifikovaných cílů na úrovni priorit, opatření a programů podpory. Vztahují se přímo k poskytované podpoře programu;
- **indikátory dopadů** – pro globální posouzení správnosti vymezení jednotlivých priorit a opatření operačního programu jako celku, vazeb na strategické cíle RPS.

Společné jádro indikátorů

Společné jádro indikátorů jsou takové ukazatele, které mohou být použity pro srovnávání podobných programů nebo opatření. Mohou být agregovány do vyšších úrovní. Společné jádro indikátorů zahrnuje určitý počet indikátorů charakteru vstupu a výstupu, u kterých je zajištěna *jednotná metodika pro měření indikátoru a možnosti agregovat data*.

Společné jádro indikátorů:

Indikátory vstupů:

- celkově vynaložené finanční prostředky
- vynaložené prostředky ERDF
- vynaložené prostředky ze státního rozpočtu.

Indikátory výstupů:

- počet podpořených podnikatelů (muži/ženy/oboje/státní podnik)
- počet podpořených projektů (granty/půjčky)
- počet podpořených MSP
- vybudované podnikatelské prostory a objekty (m²)
- počet vybavených školících zařízení.

Zdroj dat a periodicitu sběru indikátorů

Data jsou získávána způsobem, který je adekvátní charakteru indikátorů. Indikátory vstupů, výstupů a výsledků jsou naplňovány daty získávanými z formulářů o zahájení a ukončení projektů a z pravidelných reportů implementačních agentur. Indikátory dopadů vyžadují hlubší šetření. Indikátory globálních dopadů na úrovni programu jsou zjišťovány na základě dat běžné statistické evidence.

Periodicita sběru indikátorů bude respektovat jak potřeby sledování, tak možnosti získat v průběhu krátkého programu relevantní data. Sběr indikátorů vstupu (finanční data) a indikátorů výstupu bude probíhat pololetně, protože zde bude docházet k nejrychlejší obměně dat. Indikátory výsledků budou sbírány ročně (pokud není přímo u indikátoru stanovena jiná periodicitu). Indikátory dopadů jsou většinou závislé na údajích ze sledovaných studií. Proto budou tyto indikátory vzhledem ke krátkému období programu a s ohledem na potřebu zajistit údaje pro závěrečné hodnocení, zjišťovány koncem roku 2005.

Údaje budou shromažďovány v centrální databázi (ISOP). Řídící orgán zajistí, aby z databáze byly získávány informace v libovolných časových průřezech. Údaje budou uvedeny v pravidelných zprávách; tyto informace budou převáděny do jiných databází strukturálních fondů, např. MSSF a Viola.

Indikátory na úrovni programu, priorit a opatření

Indikátory na úrovni programu (indikátory OP) jsou uvedeny v kapitole 3 (včetně kontextových indikátorů a indikátorů horizontálních cílů) a indikátory na úrovni priorit (indikátory PU) jsou uvedeny v kapitole 4.

Indikátory na úrovni opatření budou kvantifikovány v programovém dodatku. Jsou tvořeny indikátory dále označovanými jako SU (specifické indikátory), které jsou

definovány jednotlivými kategoriemi podpory. Indikátory SU jsou navrhovanými indikátory pro monitorování na úrovni opatření. Zdroj dat, a tam, kde je to vhodné, metoda získávání dat na úrovni příslušných intervencí, musí být uveden v programovém dodatku.

Indikátory vstupů

Kvantifikují prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), ze státního rozpočtu a z jiných veřejných zdrojů a ze soukromých zdrojů.

Indikátory pro monitorování výstupů

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA
SU 01	Počet podpořených MSP (vlastněných muži; ženami; vlastněných obojími; vlastněných státním podnikem)	počet
SU 02	Počet podpořených začínajících podnikatelů (vlastněných muži; ženami; vlastněných obojími; vlastněných státním podnikem)	počet
SU 03	Počet firem (MSP / velkých podniků) které obdržely finanční podporu na zavedení <i>ekologických technologií nebo vývoj ekologického produktu</i>	počet
SU 04	Počet firem, které obdržely podporu na <i>projekty vědy, výzkumu a nákupu technologií</i>	počet
SU 05	Počet <i>začínajících</i> MSP v technologicky vyspělém sektoru	počet
SU 06	Počet podporovaných projektů	počet
SU 07	Počet podporovaných společných projektů firem a výzkumných institucí	počet
SU 08	Počet založených společných služeb (pro MSP)	počet
SU 09	Počet poradenských a výcvikových kurzů	počet

Indikátory pro monitorování výsledků

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA
SU 10	Vybudované podnikatelské prostory a objekty	m ²
SU 11	Počet nově vzniklých inkubátorů a vědeckotechnických center pro transfer technologií	počet
SU 12	Počet existujících MSP rozvíjejících a podnikajících v oblasti informačních technologií	počet
SU 13	Počet podniků s projektem lokalizovaným v podporovaných nemovitostech	počet
SU 14	% firem, které získaly certifikaci z hlediska ekologických norem	%
SU 15	Počet podniků, které se staly novými vývozci; příp. exportujících na nové trhy	počet
SU 16	Velikost investičně připravených ploch (greenfiels, brownfields)	ha
SU 17	Počet nových a modernizovaných školících zařízení	počet

SU 18	Počet kvalifikovaných poradců v registru konzultantů	počet
SU 19	Zvýšení investic do výzkumu a vývoje v MSP / velkých podnicích, které se účastní společných podporovaných projektů	mil. Kč %
SU 20	Energie vyrobená z obnovitelných a druhotných zdrojů energie	MW instalované/rok MW vyrobené/rok
SU 21	Úspory energie	GJ/year
SU 22	Hrubý počet vytvořených pracovních míst	počet
SU 23	Zvýšení kapacity školících zařízení	počet míst

Indikátory pro monitorování dopadů

OZNAČENÍ INDIKÁTORU	NÁZEV INDIKÁTORU	MĚŘÍCÍ JEDNOTKA
SU 24	Počet začínajících podnikatelů, kteří dostali finanční podporu a stále existují ke konci započatého třetího kalendářního roku poskytování podpory	počet
SU 25	Počet nových nebo inovovaných technologií, výrobků a služeb	počet
SU 26	Nárůst přidané hodnoty z výroby u podpořených podniků	%
SU 27	Zvýšení obrátu u podporovaných firem	mil. Kč %
SU 28	Vytvořená přidaná hodnota absolutně ke konci započatého třetího kalendářního roku poskytování podpory	%
SU 29	Zvýšení přidané hodnoty relativně ke konci započatého třetího kalendářního roku poskytování podpory	%
SU 30	Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v porovnání k celkové energetické dodávce	%

Doplňující indikátory

Soustava doplňujících indikátorů OPPP byla navržena pro potřeby zkvalitnění výběru projektů a efektivního a věcně jednoznačného hodnocení podpory. Priorita byla dána *ekonomickému vyjádření* výsledku nebo dopadu. Doplňující indikátory jsou vyjádřeny v absolutní, relativní nebo logické (ano/ne) formě.

SU 39- Relativní nárůst produktivity práce

Současná pozice českého průmyslu je charakterizována nízkou produktivitou práce a výkonností průmyslové výrobní základny, podstatně zaostávající za průměrem EU.

SU 40 - Intenzita veřejné podpory, jako poměr celkem vynaložených veřejných prostředků k celkovým nákladům na projekt je sledovaná Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) na základě usnesení vlády.

SU 41 - Efektivnost veřejné podpory, jako poměr celkem vynaložených veřejných prostředků k celkovým efektům z užití výsledků projektu, sledovaná EK.

Indikátory SU 40, SU 41 identifikují *ekonomickou efektivitu projektu* a míru spoluúčasti podnikatelského subjektu na celkových nákladech projektu. Jsou současně využitelné při finanční kontrole a sledování hospodárnosti a efektivnosti investic.

SU 36 – Emise - posuzované jako dopad na životní prostředí ve formě zvýšení nebo snížení znečištění CO₂, NO_x (v % změny výchozí hodnoty).

SU 37 – Stupeň znečištění odpadních vod – hodnocený jako změna objemu a míry znečištění vypouštěných průmyslových odpadních vod dle zákona č. 254/01 Sb.(v % výchozího stavu).

SU 38 – Odpady – posuzované jako změna objemu produkce tuhých odpadů (t) nebo podílu recyklovaných (v %) z výrobního procesu.

SU 42 dopad na životní prostředí (hluk, prach, atd.)

Ukazatel SU 42 bude uváděn pouze v rozsahu logických hodnot ano/ne s přihlédnutím k věcnému charakteru projektu nebo opatření, přičemž hodnota „ne“ znamená výstup ekologicky neutrální, nikoli stav zhoršující.

Snížení zátěže na životní prostředí lze považovat za jednu ze základních priorit českého státu. U všech projektů podporovaných z fondů EU byly proto ve smyslu doporučení EK stanoveny indikátory k rámcovému posouzení, zda projekty a akce pozitivně přispívají k ochraně a zkvalitňování životního prostředí. Tyto indikátory pokrývají všechny projekty, kde investiční náklady převyšují 10 mil. Kč. Pro projekty zaměřené na ekologii, nebo s možným vyšším dopadem na životní prostředí, budou použity odpovídající indikátory SU 36 – 38.

6.3.4 Informační systémy, přenos dat

Každý zprostředkující subjekt podílející se na realizaci Operačního programu průmysl a podnikání (OPPP) již má nebo bude mít nainstalován vhodný počítačový systém sběru a uchovávání informací tak, aby odpovídal jeho odpovědnostem a činnostem ve vztahu k dané podpoře z Programu.

Pro implementaci OPPP se v rámci MPO používá Informační systém operačních programů (ISOP), do kterého se vkládají všechna relevantní data. Tento systém používá jak Řídicí orgán, tak i zprostředkující a další subjekty zapojené do systému řízení a implementace programu. Systém ISOP řeší proces financování, kontrol a monitorování realizace projektů, přičemž zabezpečuje všechny potřebné individuální i agregované výstupy. Systém má rovněž realizovány potřebné vazby na jiné, externí systémy státní správy. V rámci toho je kompletně připraven (včetně úspěšně provedené testovací fáze) na funkční komunikaci s Monitorovacím systémem strukturálních fondů (MSSF) a je koncipován tak, aby v případě potřeby umožnil i komunikaci se systémy Komise ES.

Základem pro elektronickou výměnu dat s Komisí ES je tedy zejména používání jednotného centrálního počítačového systému sběru dat pro komplexní věcný a finanční monitoring prostředků ze strukturálních fondů (MSSF). Správcem tohoto systému je Ministerstvo pro místní rozvoj jako Řídicí orgán Rámce podpory Společenství. MSSF bude zároveň sloužit i jako zdroj dat pro informační systém Viola, který používá Národní Fond v rámci Ministerstva financí (Platební orgán) pro účetní operace v rámci přijímání zdrojů ze strukturálních fondů. Celý projekt MSSF by měl být finalizován do konce třetího čtvrtletí 2003 a poté bude předložen DG Enlargement k certifikaci.

Řídicí orgán Rámce podpory Společenství a Platební orgán zodpovídají za to, že MSSF splňuje požadavky Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 a Nařízení Komise (ES)

č. 438/2001, zejména pak článku 18, který se týká dat předávaných Komisi. Manuál správce systému bude obsahovat popis všech 12 modulů včetně jejich účelu, užívání, plnění daty a využívání jako informačního zdroje. Dále bude zahrnovat popis práce s moduly monitorování programů a projektů (věcný a finanční monitoring) včetně výběru náhledů, sestav, třídění, filtrů atd.

Detailní rozpracování do podmínek konkrétního operačního programu bude obsahem manuálu příslušného Řídicího orgánu. Určujícími dokumenty pro Řídicí orgán budou především standardizované formuláře (žádosti o podporu, žádosti o financování, čtvrtletní hlášení atd.), ze kterých vyplynou jeho povinnosti a vydefinování činností, které povedou k jejich splnění. Komunikaci a práci s MSSF budou zajišťovat určené pracovníci zejména Řídicího orgánu a Platební jednotky. Tito vybraní pracovníci s jednoznačně definovanými kompetencemi a přístupovými právy jsou a budou na práci s MSSF a ISOP průběžně školeni.

Sledování dat požadovaných za účelem monitorování prostřednictvím centrálního systému MSSF je jednou z hlavních priorit systému ISOP a Řídicího orgánu Operačního programu průmysl a podnikání MPO.

Popis informačního systému ISOP je dále podrobněji specifikován v Programovém dodatku.

6.4 Hodnocení

6.4.1 Hodnocení ex-ante

V rámci vypracování OPPP a hodnocení ex-ante v souladu s Článkem 41 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 přezkoumal externí hodnotitel soudržnost a strategii Operačního programu.

Kontrolní výbor doporučil hodnotitele na základě zjednodušeného zadání v souladu s platnou legislativou (zákon č. 199/94 Sb.). Byla zřízena pracovní skupina nezávislých hodnotitelů skládající se z pracovníků Střediska regionálních a správních věd Vysoké školy ekonomické, Praha, (vedoucí instituce konsorcia) a dvou subdodavatelů – členů konsorcia, jmenovitě: Ifo-Institut für Wirtschaftsforschung München, pobočka Drážďany, Německo, a March Consulting, s.r.o., Praha (člen skupiny Enviros GROUP). Tým hodnotitelů pracoval pod vedením doc. Reného Wokouna, CSc., ředitele Střediska regionálních a správních věd Vysoké školy ekonomické, Praha.

Hodnocení ex-ante bylo prováděno souběžně jako neoddělitelná součást práce spojené s vypracováním programového dokumentu a bylo též propojeno, ve smyslu materiálním a organizačním, s dokončením Národního rozvojového plánu České republiky.

Dne 19. září 2002 předložilo ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky třetí verzi Operačního programu průmysl a podnikání. Dne 20. září 2002 byla předložena k hodnocení změněná šestá kapitola týkající se provádění. Tento OPPP byl výsledkem interaktivního procesu založeného na konstruktivním dialogu mezi autory OPPP a jeho hodnotiteli.

Tým hodnotitelů zahrnul do svých celkových závěrů doporučení Evropské komise, tj. zaměřit se na nejnaléhavější potřeby podpory regionů a sektorů, což vedlo k významnému snížení počtu původně navrhovaných priorit a opatření. To umožnilo dostatečnou koncentraci dostupných finančních zdrojů na klíčové problémy a dosažení nejvyšší možné účinnosti prováděných činností.

V průběhu hodnocení ex-ante OPPP došli hodnotitelé k závěru, o kterém se domnívají, že je klíčovou otázkou úspěšné implementace. Konečný systém implementace musí zajišťovat transparentní rozdělení kompetencí jednotlivých institucí tak, aby se zabránilo jejich překrývání. Základní úkoly přijímání rozhodnutí by měly zůstat v rámci Ministerstva průmyslu a obchodu. Jako velmi rizikové se ex-ante hodnotitelům jeví jakékoliv možnost přenesení rozhodujících kompetencí v oblasti implementace na orgány a instituce, které nejsou součástí základní struktury MPO.

6.4.2 Hodnocení mid-term

S ohledem na přístup ČR k EU v průběhu programovací periody strukturálních fondů 2000 až 2006 je Operační program průmysl a podnikání vypracován na zkrácené období let 2004 až 2006. Z tohoto důvodu se nepředpokládá provést hodnocení v polovině období, jak uvádí Článek 42 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999. To v zásadě vylučuje kalkulovat s výkonnostní premií (performance reserve – Článek 44).

6.4.3 Hodnocení ex-post

Hodnocení ex-post, zpracované podle článku 43 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 je v odpovědnosti Evropské komise a bude provedeno v úzké součinnosti s vládou ČR a zejména s MPO jako Řídicím orgánem pro OPPP.

Hodnocení ex-post bude provedeno nejpozději do 3 let po ukončení programovacího období. Výsledky hodnocení ex-post budou ve smyslu článku 40 zveřejněny.

6.4.4 Průběžné hodnocení realizace OPPP

V průběhu programovacího období bude realizace vytýčených cílů permanentně hodnocena externím posuzovatelem. Přitom bude prováděno hodnocení nejen indikátorů definovaných v Rámci podpory Společenství, ale bude prováděno i hlubší tematické hodnocení obsahu podpory.

Výsledky průběžného hodnocení realizace OP budou zpracovány do výročních a periodických zpráv a budou projednávány Monitorovacím výboru Operačního programu průmysl a podnikání.

6.4.5 Hodnocení strategických dopadů OPPP na životní prostředí

Základním legislativním podkladem pro vyhodnocení možného ovlivnění jednotlivých složek životního prostředí v důsledku realizace navrženého OPPP je

zákon č. 244/1992 Sb. ve znění zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a strategií na životní prostředí (SEA).

OPPP musí být rovněž v souladu s Nařízením Rady 1260/99 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech ES, čl. 12, které vyžaduje, aby operace financované z těchto fondů byly v souladu s právním rámcem a politikami Společenství v oblasti ochrany životního prostředí.

Hodnocení bylo realizováno v rámci projektu Phare CZ 9916.01.0003 „Posouzení vybraných operačních programů z hlediska vlivů na životní prostředí“ konsorciem AGRIFOR Consult a soustředilo se na následující okruh problémů:

- situační analýzu;
- environmentální vliv jednotlivých opatření zejména z hlediska možných negativních dopadů na životní prostředí a udržitelný rozvoj;
- plány implementace a monitorování z hlediska sledování těchto dopadů.

Je nutno zdůraznit změnu environmentální legislativy (1998-2002), která pro některé podniky znamená velkou ekonomickou zátěž. V důsledku toho bude muset být řada výrobních zařízení uzavřena, tlaky způsobí i zavádění integrované prevence a omezování znečištění (IPPC). Některé podniky budou čelit obvinění z „eko-dumpingu“. Podnikům chybí patřiční specialisté, např. právníci, environmentální manažeři, odborníci na strategické plánování. V tomto ohledu budou zvýhodněni zahraniční investoři, pokud nebudou dostupní příslušní experti a informační podpora tuzemských podniků a jejich managementu.

Charakteristika českého průmyslu v 90. letech z environmentálního pohledu:

Český průmysl (včetně těžby a energetiky) byl do počátku 90. let hlavní příčinou výrazného poškození životního prostředí v ČR. Tyto negativní vlivy působily s klesající intenzitou také během 90. let a to zejména vzhledem k:

- nízké materiálové a energetické účinnosti;
- zastaralým technologiím (emise, odpady);
- relativně vysokému objemu zpracovávaných nebo vyráběných nebezpečných látek a přípravků;
- nízkému stupni recyklace (materiálové a energetické využití odpadů);
- relativně velké produkci nebezpečných odpadů;
- nerovnoměrnému rozložení v regionech (vysoce postižené oblasti – Severní Čechy, ostravsko a Praha a střední Čechy) a to včetně nevhodné lokalizace chemických výrobních zařízení v blízkosti obytných částí velkých měst (Ústí n/L, Neratovice, Pardubice apod.).

Nejzávažnější environmentální tlaky v průmyslu jsou působeny zejména:

- vysokými emisemi do ovzduší na jednotku produkce;
- vysokými emisemi do vod na jednotku produkce;
- vysokou produkcí odpadů, zvl. nebezpečných odpadů, a nevhodnými způsoby nakládání s těmito průmyslovými odpady;
- zábory půdy a nevhodnými zásahy do krajiny (těžba, skládka a výstavba);
- vysokou surovinovou náročností, nedostatečným zhodnocením surovin (nízká přidaná hodnota), nedostatečnou recyklací (materiálové využití odpadů);

- vysokou energetickou náročností včetně nedostatečného využití odpadního tepla.

Tlaky na zdroje neobnovitelných surovin zvyšují nad nezbytnou míru tzv. environmentální externality (škody na veřejných statcích jako je ovzduší, povrchové a podzemní vody a ekosystémy). Operační program průmysl a podnikání definuje nutnost v plné šíři „rozpojit“ (decoupling) průmyslový rozvoj a environmentální tlaky, tj. přerušit vazbu mezi průmyslovým rozvojem a nárůstem environmentálních tlaků (environmental pressures).

Vzhledem k tomu, že udržitelný rozvoj představuje širší koncept než „pouhá“ ochrana životního prostředí (environmentální, ekonomický a sociální pilíř), byl operační program hodnocen jako celek (holistický přístup) a nebyly z kontextu průmyslového rozvoje vytrhávány jednotlivé potenciální environmentální problémy, které mohou nastat nesprávným výběrem konkrétních projektů. Byl proto uplatněn princip předběžné opatrnosti, na jehož základě byla formulována doporučení vztažená k výběru projektů.

Vliv vstupu do EU

- Nová legislativa přijatá v rámci přípravy na vstup do EU během transpozice *acquis* do českého práva (1998-2002) je z environmentálního hlediska mnohem náročnější a jejím důsledkem je větší zátěž pro ekonomiku i lidské zdroje.

Při rozhodování o technologii a umístění investice budou mít rozhodující význam následující faktory, které se vztahují k životnímu prostředí:

- emise do ovzduší a hluk zejména s ohledem na blízkost sídel;
- nakládání s odpady, zejména nebezpečnými;
- nakládání s chemickými látkami a rozpouštědly;
- čištění odpadních vod a jejich vypouštění do městské kanalizace;
- požadavek využití obalů a vybraných výrobků jako baterie a akumulátory, oleje, pneumatiky, autovraky, chladničky apod.;
- další požadavky, které vyplývají z účasti veřejnosti v procesu EIA a IPPC (udělování provozních povolení).

Environmentální příležitosti a hrozby

Skutečností je, že nová environmentální legislativa si vyžádá nejen velké investice do zařízení na odstraňování nebo využívání odpadů, na výstavbu a modernizaci průmyslových ČOV a koncových zařízení na ochranu ovzduší (filtry, odsiřovací zařízení, skrubry, katalytické čističe apod.), ale především do výrobních technologií. Novou skutečností pro průmysl je IPPC a s tím spojené zavádění nejlepších dostupných technik (BAT) pro vybrané průmyslové technologie.

Další oblastí, která se týká průmyslu a energetiky je globální oteplování, resp. emise CO₂, methanu a dalších GHGs. V této oblasti lze v střednědobém výhledu očekávat jednak zavedení obchodování s emisemi (v rámci jednotného trhu EU) a pravděpodobně větší tlaky na zavádění BAT v případě výrob s vysokou spotřebou energie nebo fosilních paliv. Při zavádění moderních technologií je žádoucí dosažení optimálního poměru mezi environmentálními přínosy a náklady (kritérium ekonomické dostupnosti tj. „Availability“ BAT).

Dále lze očekávat zpřísnování evropské legislativy v oblasti jakosti výrobků, ochrany spotřebitele a životního prostředí, tj. přijímání přísnějších výrobních norem, prosazování eko-designu, analýzy životního cyklu (LCA) a zejména podpory ekologicky šetrných výrobků (EŠV).

Některé z problémů s novou legislativou vedly českou stranu k návrhům žádostí (byla vyjednána jen část původních požadavků) o přechodná období, z čehož se průmyslu týkaly následující oblasti:

- sběr a recyklace obalů a odpadních výrobků (oleje, baterie, autovraky atd.);
- zpřísněná ochrana povrchových a podzemních vod před kontaminací toxickými látkami (toxické kovy a organické látky, mutageny, karcinogeny);
- integrovaná prevence a snižování znečištění (IPPC).

Dále se průmyslu bude rovněž týkat regulace v geografických oblastech definovaných novou legislativou, kde je snížena jakost ovzduší, povrchových vod, záplavová území, obytná zástavba ohrožená průmyslovými haváriemi a nebo zvýšená ochrana přírody (CHKO a Národní parky).

SEA hodnocení se soustředilo na posouzení environmentálního vlivu opatření a vycházelo z jejich celkového popisu, oblasti v níž budou implementována (projekty) i charakteru podpory (investiční, neinvestiční).

Souhrnné hodnocení opatření

Výsledky uvedené v souhrnných tabulkách k jednotlivým opatřením definovaly pozitivní i negativní vlivy s jejich průměrnou hodnotou a stručným komentářem k „nejhoršímu možnému scénáři“, na jehož základě bylo toto hodnocení získáno.

Zvláštní pozornost zasluhují aktivity zaměřené na jednotlivé podniky, neboť zahrnují podporu malých podniků, které mohou být nevhodně umístěny a mohou nakládat s nebezpečnými látkami, generovat nebezpečné odpady, znečišťovat ovzduší a vody, přičemž jejich kontrola není tak častá a právně zakotvená, jako u velkých podniků, které spadají do kategorie IPPC.

V oblasti podpory rozvoje průmyslových zón a technologických parků je doporučena zejména podpora veřejných projektů využití „brownfields“ a budování průmyslových zón pro malé a střední podniky, které jsou často lokalizovány v obytných částech měst (emise, hluk, doprava, vypouštění nečištěných odpadních vod do městské kanalizace apod.). V takových průmyslových zónách (včetně brownfields) lze poskytovat malým a středním podnikům environmentální a další služby (odpadní vody, odpady, monitoring, prevence havárií a požárů, zabezpečení apod.) za ekonomicky výhodnějších podmínek.

OPPP neobsahuje žádná opatření, která by implicitně vedla k poškození životního prostředí. Byla identifikována opatření, při jejichž realizaci by při nesprávném výběru projektů mohlo dojít k negativnímu vlivu na životní prostředí a kde proto doporučena zvýšená pozornost při výběru konkrétních projektů, např. zařazením dodatečných environmentálních kritérií.

OPPP byl veřejně projednán dne 10.12.2002, stanovisko Ministerstva životního prostředí je Přílohou OPPP.

6.5 Finanční řízení a kontrola

Aniž by byla dotčena odpovědnost Komise za provádění rozpočtu EU, orgány České republiky jsou odpovědny za finanční řízení a kontrolu pomoci v rámci Operačního programu průmysl a podnikání.

6.5.1 Platební orgán, platební jednotka

Platebním orgánem pro OPPP je Ministerstvo financí, Odbor Národního fondu. Funkce a odpovědnosti Platebního orgánu se vztahují pouze na prostředky strukturálních fondů a Fond soudržnosti. Platební orgán zejména:

- administruje prostředky poskytnuté ze SF a FS
- sestavuje a předkládá žádosti o platbu na účet;
- sestavuje a předkládá žádosti o průběžné a závěrečné platby EK pro všechny programy, založené na prohlášení o výdajích předložených Řídicími orgány;
- přijímá platby od Evropské komise;
- zajišťuje to, aby konečný příjemce obdržel příspěvek z fondů EU co nejdříve;
- převádí prostředky ze SF a FS z účtů Platebního orgánu na účty platební jednotky (účty Platebního orgánu s dispozičním právem pro platební jednotku);
- certifikuje vzniklé náklady dle Článku 9 Nařízení Evropské komise (ES) č. 438/2001 a vydává certifikované žádosti o platby uskutečněných nákladů, které jsou zasílány Evropské komisi spolu s žádostmi o průběžné nebo závěrečné platby
- zajišťuje vrácení prostředků Komisi a provedení finančních oprav tam, kde chyby vzniknou z administrativních důvodů, na základě provádění programu nebo kde se prokáže, že prostředky byly nesprávně využity, jak stanoví Článek 39 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999;
- vrací Komisi nepoužité prostředky;
- na základě odhadu Řídicích orgánů sestavuje a předkládá aktuální souhrn očekávaných výdajů pro daný a další roky Evropské komisi, a to do 30. dubna každého roku;
- postupuje v souladu s pravidly vnitřní kontroly.

Platební orgán ověřuje správný výkon odpovědností Řídicího orgánu, a to zejména z hlediska zajištění správnosti finančních toků a předcházení a odhalování nesrovnalostí. Potvrzuje, že certifikace výdajů jsou přesné a vyplývají z účetnictví založeném na ověřitelné podpůrné dokumentaci. Platební orgán bude požadovat, aby před tím, než budou žádosti o platby potvrzeny a předloženy Komisi poskytl Řídicí orgán adekvátní záruky, že jsou naplňovány relevantní Nařízení a pravidla Společenství.

Platební orgán deleguje některé ze svých činností (především platby konečným příjemcům a příjem žádostí o platby od Řídicího orgánu) na platební jednotku na Ministerstvu průmyslu a obchodu. Platební jednotka pro Operační program průmysl a podnikání byla zřízena k 1. srpnu 2003 v rámci odboru rozpočtu a financování. Zřízení platební jednotky tímto způsobem zaručuje její naprostou nezávislost na Řídicím orgánu. Delegování aktivit bude zakotveno písemnou dohodou.

Platební orgán

Platební orgán	Ministerstvo financí
Odbor pověřen funkcí Platebního orgánu	Národní fond
Sídlo	Letenská 15, Praha 1, 118 10, Česká republika
Odpovědná osoba	Ing. Jan Gregor, ředitel
Telefon	+420 257 042 445
Fax	+420 257 042 487
Email	jan.gregor@mfc.cz
Číslo účtu Platebního orgánu	

Platební jednotka

Platební jednotka	Ministerstvo průmyslu a obchodu, Odbor rozpočtu a financování
Adresa	Na Františku 32, 110 15 Praha, Česká republika
Odpovědná osoba	Ing. Valérie Freimannova, ředitelka odboru.
Telefon	+420 224 852 417
Fax	+420 224 852 114
Email	freimannova@mpo.cz

Ve spolupráci s platebním orgánem se platební jednotka podílí na řízení a správě finančních prostředků poskytnutých z programů rozpočtu EU. V průběhu činnosti dodržuje Metodiku finančních toků a kontroly strukturálních fondů a pokyny platebního orgánu. V rámci uvedené spolupráce platební jednotka:

- a) přijímá od Řídicího orgánu žádosti konečných příjemců pro všechny programy, zaznamenává je v účetním informačním systému Viola, případně ve svém (vlastním) systému, a vyúčtovává v účetním informačním systému Viola;
- b) provádí platby konečným příjemcům z účtu platební jednotky;
- c) vede podvojný účetnictví všech finančních transakcí týkajících se správy finančních prostředků programu v účetním informačním systému Viola v analytickém členění dle konkrétních programů a projektů;
- d) uchovává veškerou účetní a podpůrnou dokumentaci týkající se činností platební jednotky po dobu určenou předpisy EU i České republiky. Pokud se tato doba liší, řídí se předpisy, které stanovují delší dobu;
- e) spolupracuje s platebním orgánem na provádění osvědčování efektivních výdajů, a v této souvislosti zvláště na kontrole potvrzení a ohlášení výdajů obdržených od Řídicího orgánu;
- f) provádí kontrolu ex-ante žádostí konečných příjemců z hlediska vyplácení efektivních výdajů před provedením platby, což zahrnuje formální kontrolu

schválení platby pro žádost od Řídicího orgánu, kontrolu souladu žádosti s finančním plánem dohodnutým ve smlouvách o financování a kontrolu požadovaných dokumentů předložených Řídicím orgánem;

- g) umožňuje platebnímu orgánu kontrolu vymezených činností, pravomocí a povinností;
- h) schvaluje předběžný odhad výdajů vypracovaný Řídicím orgánem pro konkrétní program pro aktuální rok a rok následující a předkládá uvedené předběžné odhady platebnímu orgánu;
- i) dodržuje pravidla vnitřního kontrolního systému podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve státní správě.

Platební jednotka necertifikuje platby, může však platebnímu orgánu poskytnout potřebnou dokumentaci pro účely jejich certifikace.

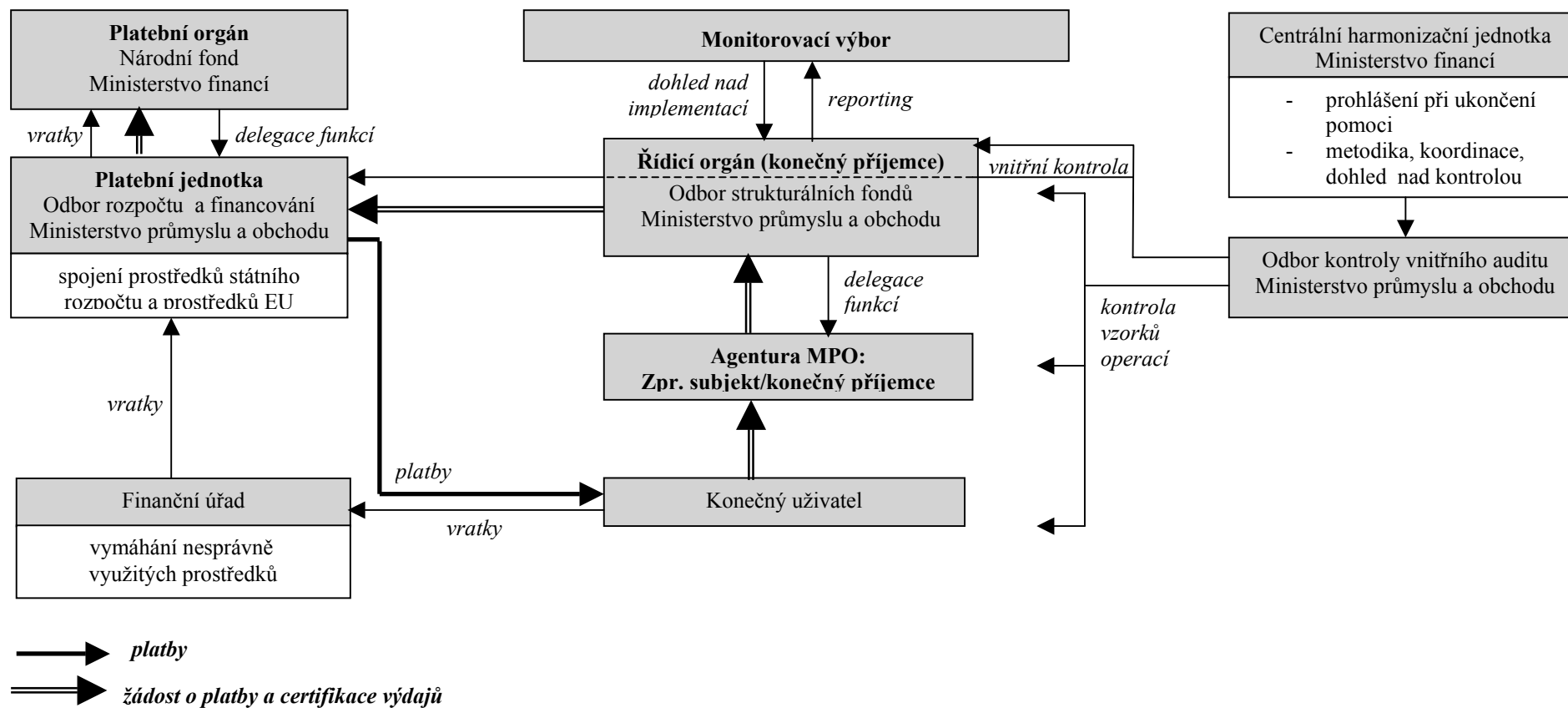
6.5.2 Úloha Řídicího orgánu

Řídicí orgán schvaluje platby založené na žádostech o proplacení schválené zprostředkujícími subjekty. Platební jednotka nemůže vykonat platby, které nebyly schváleny Řídicím orgánem. Řídicí orgán odpovídá za shromažďování spolehlivých dat a zajišťuje vedení vhodného účetnictví, správnost řízení a realizaci operací a naplňování Nařízení a pravidel Společenství.

Při zajišťování této činnosti bude Řídicí orgán postupovat v souladu s ustanoveními Článku 7, bodu 3 Nařízení Komise (ES) č. 438/2001.

Řídicí orgán zajišťuje plnou informovanost zprostředkujících orgánů a konečných příjemců o jejich odpovědnostech v rámci finančního řízení výdajů spolufinancovaných z EU a sleduje dodržování souladu s pravidly ES v příslušných oblastech (veřejné zakázky, veřejná podpora, životní prostředí, rovné příležitosti apod.). Za tím účelem vydává Implementační manuál Operačního programu průmysl a podnikání. Řídicí orgán bude provádět namátkové kontroly dokumentace zprostředkujících subjektů a konečných příjemců, na které se zakládají žádosti o platby.

Schéma implementace a finančních toků Operačního programu průmysl a podnikání

Pozn.: Toto schéma je pouze indikativní, detailní vztahy všech subjektů jsou popsány v textu a budou dále specifikovány v Programovém dodatku.

6.5.3 Finanční kontrola a správnost financování

Finanční kontrola Operačních programů se provádí v souladu s Článkem 38 Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, Nařízením Komise (ES) č. 438/2001 a příslušnými vnitrostátními předpisy, tj. zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, metodickými pokyny pro finanční toky a kontrolu strukturálních fondů, jak je přijala vláda České republiky, a metodickými pokyny vydanými ministerstvem financí. Pro provádění auditů, kterých se účastní příslušná oddělení pro vnitřní audit, se uplatní mezinárodně uznávané normy doporučené Evropskou komisí.

Centrální harmonizační jednotka (CHU) na Ministerstvu financí je odpovědná za metodiku a koordinaci kontroly centrální vlády a zdrojů strukturálních fondů a dohled nad ní. Tato jednotka koordinuje také metodiku namátkové kontroly operací v souladu s kapitolou IV Nařízení Komise (ES) č. 438/2001.

Odbor kontroly a vnitřního auditu Ministerstva průmyslu a obchodu odpovídá za organizaci namátkové kontroly transakcí (nejméně 5% celkových způsobilých výdajů) a za audit systémů podle článku 10 Nařízení Komise (ES) č. 438/2001.

6.5.3.1 Vnitřní řídicí a kontrolní systém operačních programů

Platební orgán, platební jednotky, Řídicí orgán a zprostředkovatelské subjekty budou mít zavedeny potřebné řídicí a kontrolní systémy (řídicí kontrola ve smyslu § 26 a § 27 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole), které budou schopny identifikovat administrativní, systémové nebo záměrné chyby a budou zajišťovat prevenci vzniku nesrovnalostí.

Vnitřní kontrolní systém operačních programů bude respektovat následující obecné požadavky:

- a) na každé řídicí úrovni vznikne manuál ve formě řízené dokumentace, která bude zahrnovat podrobné písemné pracovní postupy prováděných činností;
- b) funkčnost řídicích a kontrolních systémů bude předmětem auditu (tuto činnost může také vykonávat útvar interního auditu zřízený v rámci příslušného orgánu, který není zahrnut do jakékoli řídicí či platební činnosti v rámci relevantního programu).

Při provádění jednotlivých úkonů bude zajištěno:

- a) důsledné dodržování systému dvojího podpisu;
- b) přesné, včasné a spolehlivé vedení podvojného účetnictví, které se vztahuje k projektům spolufinancovaným ze strukturálních fondů;
- c) oddělení funkcí schvalovací a platební/účetní (nesmí nastat situace, kdy tatáž osoba platbu schválí a provede/zaúčtuje);
- d) zastupitelnost zaměstnanců u všech funkcí;
- e) bezpečné využívání informačních systémů;
- f) zpracování politiky s cílem předcházet možnému konfliktu zájmů.

6.5.3.2 Finanční kontrola na úrovni ministerstva financí

V souladu s ustanovením § 7 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, je Centrální harmonizační jednotka (CHU) Ministerstva financí ústředním správním orgánem pro finanční kontrolu, která metodicky vede a koordinuje fungování celého systému finanční kontroly strukturálních fondů.

Centrální harmonizační jednotka Ministerstva financí:

- podle stanoveného rozvrhu a na základě informací získaných od Řídících orgánů, platebního orgánu, platebních jednotek a zprostředkujících subjektů zpracovává a předkládá pravidelné zprávy v souladu s Článkem 13 Nařízení EK č. 438/2001 (strukturální fondy), zejména informace ohledně organizace řízení, plateb a zprostředkujících subjektů, hodnocení funkčnosti řídicích a kontrolních systémů dotyčných subjektů, provádění a výsledky namátkových kontrol transakcí a projektů na místě v předchozích obdobích atd.);
- metodicky vede a koordinuje činnosti oddělení zřízených v organizační struktuře ministerstev (které byly určeny jako Řídící orgán a zprostředkující subjekt) při provádění namátkových kontrol operací na místě (konkrétní kontrolní činnosti podle článků 10 - 12 Nařízení EK č. 438/2001);
- provádí dodatečné námtkové kontroly operací a projektů podle článků 10 - 12 Nařízení Komise (ES) č. 438/2001;
- připravuje, zpracovává a po ukončení programového období vydává prohlášení o ukončení podpory v souladu s články 15 - 17 a s odkazem na přílohu III Nařízení Komise (ES) č. 438/2001.

6.5.3.3 Finanční kontrola na úrovni Řídícího orgánu

Řídící orgán má konečnou odpovědnost za správné materiální využití prostředků ze SF v souladu s pravidly EU, např. odpovědnost za organizování nezávislé finanční kontroly (podle § 8 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole) a dodržování pravidel vnitřního kontrolního systému na všech úrovních. Předběžné, průběžné a následné kontroly budou zahrnovat fyzické a finanční prověření jednotlivých projektů, a to buď přímo na místě realizace projektů nebo u orgánů, které jsou povinny uchovávat originály technických postupů a výdajových dokladů.

Řídící orgány jsou zodpovědné za následující činnosti:

- a) přezkoumávání žádostí o proplacení výdajů předložených konečnými příjemci nebo konečnými uživateli podpory (přezkoumávání zahrnuje zejména ověření souladu se stanovenými výkonovými cíli a s finančním plánem projektu, souladu s politikami EU, posouzení, zda výdaje jsou uznatelné či nikoliv apod.);
- b) provádění kontrol fyzické realizace projektů (dle čl. 4 Nařízení Komise (ES) č. 438/2001) s cílem ověřit, že spolufinancované výrobky a služby byly dodány a požadované výdaje byly skutečně vynaloženy a jsou ve shodě s podmínkami smlouvy o financování (případně podniknout opatření navržená pro odstranění nesrovnalostí);
- c) vydávání osvědčení o provedené práci;
- d) splnění podmínek článku 7 Nařízení Komise (ES) č. 438/2001, které vyžadují, aby řídicí a kontrolní systém operačního programu (ve všech jeho úrovních) poskytoval

dostatečné podklady pro audit (tzv. "audit trail") se zaměřením na finanční toky a kontrolu;

- e) spolupráci s platebním orgánem, platební jednotkou a Centrální harmonizační jednotkou pro finanční kontrolu při plnění informačních povinností členského státu podle článků 5, 6, 8 a 13 Nařízení Komise (ES) č. 438/2001;
- f) předkládání jakýchkoli změn provedených v písemných rozhodovacích postupech platebnímu orgánu a platební jednotce.

6.5.3.4 Kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu

Nejvyšší kontrolní úřad je oprávněn vykonávat nezávislou kontrolní činnost ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

6.5.3.5 Kontrolní činnosti prováděné orgány Komise a Evropským účetním dvorem

Komise je oprávněna podle Článku 38(2) Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, po předchozím minimálně jednodenním upozornění, provádět kontroly na místě, včetně namátkových kontrol operací financovaných strukturálními fondy a pro řídicí a kontrolní systémy. EK může rovněž požádat členský stát, aby provedl kontrolu na místě k ověření správnosti jedné nebo více transakcí; těchto kontrol se mohou zúčastnit i zástupci EK. Samostatné a nezávislé kontroly vykonává ve své působnosti Evropský účetní dvůr.

6.6 Propagace a publicita

Řídicí orgán odpovídá za to, že jsou splněny požadavky Nařízení Evropské komise č. 1159/2000 týkající se propagace a publicity. Programový dodatek stanoví specifické požadavky na publicitu projektů spolufinancovaných strukturálními fondy v souladu s komunikačním akčním plánem podle Nařízení Evropské komise (ES) č. 1159/2000. Logo EU bude umístěno na všech propagačních materiálech, formulářích žádostí, rozhodnutích o grantech, taktéž na informačních tabulích realizovaných projektů v souladu s výše uvedeným nařízením.

7 PŘÍLOHA – PRÁVNÍ RÁMEC OPPP

Na základě článku 3 Nařízení Rady č. 1260/99 z 21. června 1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech, splňuje Česká republika, s výjimkou hlavního města Prahy, pro programovací období 2004 až 2006 kritérium pro zařazení mezi regiony Cíle 1. Hlavní město Praha splňuje kritéria pro zařazení pod Cíle 2 a Cíle 3.

V souladu s Článkem 18 Nařízení Rady (ES) č. 1260/99 předložila vláda ČR Evropské komisi (EK) Operační program průmysl a podnikání pro podporu ze strukturálních fondů EU na období 2004 – 2006.

OPPP byl předložen spolu s Národním rozvojovým plánem ČR pro využití prostředků ze strukturálních fondů pro ČR ve zkráceném programovacím období 2004 – 2006. OPPP konkretizuje strategii podpory Národního rozvojového plánu pro 1. prioritní osu „Rozvoj konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb“ a představuje spolu s dalšími programovými dokumenty plán využití finančních prostředků z ERDF v období 2004 – 2006. Z geografického hlediska je OPPP platný pro celé území ČR vyjma hlavního města Prahy.

I když ekonomická základna regionu soudržnosti NUTS 2 Praha není předmětem konkrétních řešení OPPP, měla by sehrát významnou úlohu v rozvoji ostatních regionů a příznivě ovlivňovat jejich konkurenceschopnost. Jde především o důslednější využití inovačního potenciálu hlavního města Prahy, daného umístěním rozsáhlé výzkumné a vývojové základny, vzdělávacích kapacit a koncentrací kvalifikované pracovní síly. Proto jsou mj. do analytické části OPPP zařazeny údaje o regionu Praha. Současně se předpokládá, že budou průběžně koordinovány implementační aktivity, kde bude zvláštní pozornost věnována vazbám Prahy a regionu Střední Čechy.

OPPP byl zpracován Ministerstvem průmyslu a obchodu. Rozvojová strategie představená v operačním programu byla zpracována na základě principu partnerství. V procesu přípravy dokumentu byli zapojeni převážně:

- zástupci regionů až na úroveň jednotlivých krajů,
- zainteresované resorty: Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo financí (MF), Ministerstvo dopravy (MD), Ministerstvo životního prostředí (MŽP),
- hospodářští a sociální partneři – Hospodářská komora, Svaz průmyslu a dopravy, Českomoravská komora odborových svazů, neziskový sektor.

Základní strategii průmyslu, která tvoří rámeček rozvoje silného a konkurenceschopného průmyslu při respektování vlastních specifíků průmyslové výroby a národní priority, definuje průmyslová politika.

Koncepce průmyslové politiky ČR, projednaná vládou ČR v dubnu 1999 a v konečné podobě schválená usnesením vlády ČR č. 51/2000, odráží nejen národní priority, ale také plně respektuje Asociační dohodu mezi ČR a EU, pravidla o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), závazky plynoucí z členství v Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a z dalších mezinárodních dohod, včetně závazků z oblasti ochrany životního prostředí a zásad udržitelného rozvoje.

Průmyslovou politiku ČR posoudila EK jako neintervenci koncepti rozvoje průmyslu, která odpovídá zásadám jednotného trhu. Při screeningových jednáních byla kapitola Průmyslová politika předběžně uzavřena v červnu 1999.

7.1.1 *Legislativní rámec - národní dokumenty*

Základní cíle stanovené dokumentem OPPP se odvíjejí od těchto koncepčních materiálů:

- Střednědobá resortní politika MPO;
- Koncepce průmyslové politiky;
- Energetická politika;
- usnesení vlády ke koncepčním materiálům a souvisejícím dokumentům;
- usnesení vlády ČR č. 51/2000, ke Koncepci průmyslové politiky;
- usnesení vlády ČR č. 53/2000, ke Střednědobé resortní politice Ministerstva průmyslu a obchodu;
- usnesení vlády ČR č. 50/2000, k Energetické politice;
- usnesení vlády ČR č. 682/2000, k zabezpečení realizace Strategie regionálního rozvoje ČR;
- usnesení vlády ČR č. 1092/2000, k SOP 2001;
- usnesení vlády ČR č. 1314/2001, k SOP 2002;
- usnesení vlády ČR č. 1234/2002, o nových programech SOP Průmysl 2003;
- usnesení vlády ČR č. 102/2002, k dokončení přípravy programových dokumentů a určení řídicích a platebních orgánů pro využívání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU;
- usnesení vlády ČR č. 401/2002, o vymezení obsahu operačních programů;

Legislativní normy, k nimž má OPPP úzký vztah:

- Zákon č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí ve znění zákona č. 132/2000;
- Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek;
- Zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře;
- Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách;
- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje;
- Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže;
- Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání;
- Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií;
- Zákon č. 458/2000 Sb., - energetický zákon;
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech;
- Zákon č. 130/2000 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků;
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě;
- Vyhláška č. 64/2002 Sb., kterou se provádí zákon o finanční kontrole ve veřejné správě;
- Vyhláška č. 62 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizacích s majetkem státu;

- Vyhláška č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku;
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

7.1.2 *Legislativní rámec - dokumenty EU*

Koncepční a programové dokumenty České republiky v oblasti průmyslu respektují základní zásady a principy platné v EU, které vyplývají zejména z:

- čl. 157 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a dalších dokumentů, k nimž patří Sdělení Komise o konkurenceschopnosti průmyslu EU (COM (94) 319 final);
- Usnesení Rady o posílení konkurenceschopnosti průmyslu Společenství (94/C 343/01);
- Rozhodnutí Rady o realizaci Akčního programu Společenství k posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu (96/413/EC);
- Nařízení Rady (ES) č. 1260/99 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1261/99 o Evropském fondu regionálního rozvoje;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1784/99 o Evropském sociálním fondu (ESF);
- Nařízení Komise (ES) č. 438/2001, kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ohledně řídicích a kontrolních systémů pro pomoc poskytovanou v rámci strukturálních fondů;
- Nařízení Komise (ES) č. 448/2001, kterým se stanoví podrobná pravidla pro provádění Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ohledně postupu při provádění oprav financování pomocí poskytované v rámci SF;
- Nařízení Komise (ES) č. 1159/2000 o informačních a propagačních opatřeních, která mají být prováděna členskými státy v souvislosti s pomocí ze SF;
- Nařízení Komise (ES) č. 1685/2000, týkající se způsobilosti výdajů na činnosti spolufinancované strukturálními fondy;
- Nařízení Komise (ES) č. 1145/2003, kterým se mění Nařízení Komise (ES) č. 1685/2000 týkající se pravidel pro způsobilost výdajů na činnosti spolufinancované strukturálními fondy;
- Směrnice Rady (ES) a Evropského parlamentu č. 42/2001 o ohodnocování vlivů určitých plánů a programů na životní prostředí;
- Nařízení Rady (ES) č. 1447/2001, kterým se mění Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1783/1999 o Evropském fondu pro regionální rozvoj;
- Nařízení Komise (ES) č. 1681/1994 o nesrovnalostech a navrácení chybně vyplacených částek v souvislosti s financováním strukturálních politik a organizaci informačního systému v této oblasti;

- Nařízení Komise (ES) č. 643/2000 o opatřeních pro používání EUR pro účely rozpočtového řízení strukturálních fondů;
- Finanční nařízení ze dne 21. prosince 1977 o společném rozpočtu Evropských Společenství;
- Nařízení Rady (ES) č. 7622/2001, kterým se mění Finanční nařízení ze dne 21. 12. 1977 o společném rozpočtu Evropských společenství;
- Nové programovací období 2000-2006 – metodologický pracovní pokyn č. 1 – příručka pro Strukturální Fondy a programové dokumenty;
- Metodologický pracovní pokyn č. 2,3,5;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 42/2001 – ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (Directive 2001/42 EC);
- Směrnice Rady (ES) č. 96/61 ze dne 24. září 1996 o integrované prevenci a omezování znečištění;
- Rozhodnutí Evropské komise 479/2000/EHS ze dne 17. 7. 2000 o implementaci Evropského emisního registru znečištění podle článku 15 směrnice Rady 96/61/EHS.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

b. c.	běžné ceny
BAT	nejlepší dostupná technika a technologie
BIC	Podnikatelské inovační centrum
CAU	Útvar pro kontrolu vzorků a interní audit
CEU	Útvar pro koordinaci a hodnocení pomoci
CFCU	Centrální finanční a kontraktační jednotka
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
CRR	Centrum pro regionální rozvoj
ČSÚ	Český statistický úřad
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EMAS	environmentální management a audit
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropské Společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HK	hodnotitelská komise
HSS	hospodářská a sociální soudržnost
ICT	informační a komunikační technologie
IPPC	integrovaná prevence a omezování znečištění
ISIC	odvětvová klasifikace produkce
IT	informační technologie
MA	Řídící orgán
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	malý a střední podnik
MVOP	Monitorovací výbor SOP
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NPO	neziskový sektor
NRP	Národní rozvojový plán
NUTS	nomenklaturní územní jednotka
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP	operační program
PA	platební orgán

PPP	parita kupní síly
RPIC	Regionální poradenské a informační centrum
RPS	Rámec podpory Společenství
s. c.	stálé ceny
SEA	strategické hodnocení dopadu na životní prostředí
SF	Strukturální fondy
SOP	sektorový operační program průmysl
SVE	střední a východní Evropa
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
VaS	výrobky a služby
VaV	věda a výzkum
VÚSC	vyšší územně-správní celek
WTO	Světová obchodní organizace
ZP	zpracovatelský průmysl

9 HODNOCENÍ EX-ANTE

9.1 Klíčové otázky hodnocení ex-ante

Klíčové otázky hodnocení	Slovní hodnocení úrovně a kvality
I. Socioekonomická analýza a analýza výsledků předchozích hodnocení	Předložená varianta OPPP obsahuje, jak socioekonomickou analýzu, tak i analýzu dosavadních zkušeností a výsledků. Socioekonomickou analýzu lze hodnotit bez výhrad. K analýze dosavadních výsledků a zkušeností mají hodnotitelé výhrady. Hodnotitelé však zároveň konstatují, že tyto výhrady nelze, z objektivních důvodů existujících v ČR, odstranit.
Rozsah a způsob provedení socioekonomické analýzy	Struktura i rozsah analýzy jsou vhodné.
Identifikace problémových oblastí a možných směrů dalšího rozvoje	Socioekonomická analýza identifikovala konkrétní problémové oblasti i směry dalšího rozvoje.
Konzistentnost závěrů socioekonomické analýzy s dalším textem dokumentu	Socioekonomická analýza posílila konzistentnost celého programového dokumentu OPPP a její výsledky byly v jeho rámci zohledněny.
Relevantnost předchozí strategie	Pouze omezeně. Analýza dosavadních výsledků a zkušeností naznačuje některé konkrétní kroky, které bude vhodné učinit.
Efektivnost existujících nástrojů pro provádění politiky	Autoři programového dokumentu byli při jeho přípravě limitováni skutečností, že efektivnost nástrojů v rámci jednotlivých politik není v ČR v drtivé většině případů vůbec analyzována.
Poučení z klíčových problémů ovlivňujících realizaci politiky	Pouze omezeně. Analýza dosavadních výsledků a zkušeností naznačuje některá konkrétní rizika, kterým bude nutné předejít.
Problémy s hodnotitelností a monitorováním	Autoři programového dokumentu byli při přípravě programového dokumentu konfrontováni se skutečností neexistence uceleného systému hodnocení a monitorování programů v ČR. Pro programy navržené k realizaci v rámci předloženého OPPP je proto nezbytné, aby byly plně aplikovány principy a postupy monitorování a hodnocení platné v EU.

II. Analýza silných a slabých stránek a potenciálu	SWOT analýza byla provedena odpovídajícím způsobem. Hodnotitelský tým k jejímu obsahu a výsledkům nemá výhrady.
Zdůvodněného pořadí jednotlivých problémů na něž je potřeba se zaměřit	Je v rámci předložené varianty OPPP provedeno.
Identifikaci cílů ve vztahu k prioritním potřebám	Cíle byly identifikovány jak ve vazbě na SWOT analýzu, tak jsou zároveň v souladu i se socioekonomickou analýzou.
Identifikaci faktorů, které pozitivně ovlivňují ekonomickou a sociální soudržnost, trvale udržitelný rozvoj a rovnost příležitostí mezi muži a ženami.	Tyto faktory ze SWOT analýzy v předložené verzi OPPP prokazatelně vyplynuly.

III. Hodnocení zdůvodnění záměru a konzistence strategie	Priority OPPP byly stanoveny odpovídajícím způsobem, tj. jejich stanovení se opírá o analytickou část programového dokumentu. Vazby mezi prioritami a specifickými cíly a mezi specifickými cíly a globálním a operačními cíly jsou vyspecifikovány, což přispívá ke konzistentnosti celého programového dokumentu. Hodnotitelský tým nemá výhrady k celkové strategii realizace OPPP.
Výběr priorit a souvisejících rozhodnutí o výdajích	Výběr priorit se opírá o analytickou část předložené verze OPPP, především potom socioekonomickou analýzu a SWOT analýzu. Konkrétní výdaje na jednotlivé priority a navazující opatření jsou rovněž v souladu s analytickou částí.
Zdůvodnění stanoveného podílu a váhy každé priority a navazujících opatření	Zdůvodnění je provedeno. Opírá se především o analytickou část programového dokumentu OPPP a finanční rámec Národního rozvojového plánu ČR.
Zdůvodnění strategie na úrovni hospodářské a sociální soudržnosti a míře její shody s politikami a prioritami na národní a komunitární úrovni	Strategie realizace OPPP je v souladu s celkovou koncepcí MPO ČR, předvstupní strategií ČR i konkrétními politikami na národní a komunitární úrovni. Hodnotitelský tým neidentifikoval žádné rozpory mezi navrhovanou strategií realizace OPPP a dalšími aktivitami.
Vazby mezi globálním, specifickými a operačními cíli	Jednotlivé vazby jsou naznačeny, hodnotitelský tým je považuje za průkazné.

IV. Stanovení cílů a jejich kvantifikace	Ke stanovení indikátorů a jejich kvantifikaci nemají hodnotitelé výhrady.
Stanovení relevantních indikátorů.	V předložené verzi OPPP jsou indikátory stanoveny v přehledné podobě, plně v souladu s požadavky EU pro jednotlivé oblasti zásahů.
Naznačit způsob ověření stanovených indikátorů.	Byl proveden v souladu s metodikou platnou v EU.
Definování postupu sběru dat.	Je v předložené verzi OPPP definován.
Definice zástupných indikátorů, identifikace kritických faktorů a zavedení postupů pro monitorování a hodnocení faktorů, kde je kvantifikace problematická.	V předložené verzi OPPP jsou indikátory definovány v dostatečném množství, tj. včetně zástupných. Odpovídajícím způsobem je stanoven i postup jejich monitorování a hodnocení.

V. Analýza očekávaných dopadů a zdůvodnění politiky	V OPPP byla tato analýza provedena.
Do jaké míry ovlivní realizace programu některé základní ekonomické ukazatele	Konkrétní úroveň vlivu OPPP na naznačené ukazatele se odvíjí od kvantifikace ukazatelů cílů, která je v rámci OPPP provedena. Tímto způsobem je posouzen vliv OPPP na zaměstnanost, produktivitu práce a konkurenceschopnost. Vzhledem k celkovému rozsahu OPPP nebyl posuzován jeho vliv na HDP jednotlivých regionů.
Dopady realizace programu týkající se vlastních politik Evropské unie	Předložená varianta OPPP zohledňuje danou problematiku. Konkrétní odpovědi podává v podobě kvantifikovaných ukazatelů v rámci jednotlivých priorit a opatření. Předložená varianta OPPP nepředpokládá negativní efekty ani u jedné z naznačených otázek.
VI. Kvalita realizačních a monitorovacích opatření	Mohou být po zapracování připomínek ex-ante hodnotitelů funkční.
Identifikace nezbytných zlepšení	V OPPP je přiměřeně provedena.
Stupeň vyjasnění zodpovědnosti	Rozsah odpovědností byl stanoven, je třeba dořešit postavení Řídicího výboru operačního programu.
Efektivní finanční toky a kontrolní mechanismy	Nastavení kontrolních mechanismů v podstatě vyhovující
Konkurenceschopné postupy a kritéria výběru, posilující efektivnost výběru	Připravený systém výběru projektů je přiměřeně transparentní.

9.2 Stanovisko Ministerstva životního prostředí k Programu

V souladu s §14 zákona č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivu rozvojových koncepcí a programů (Zákon o posuzování vlivu na životní prostředí) ve znění pozdější předpisů vydalo Ministerstvo životního prostředí 20. prosince 2002 své stanovisko (č.j. NM700/3541/6411/OPVŽP/02MS) týkající se návrhu Sektorového operačního programu – Průmysl s tímto závěrem:

Tým SEA navrhuje zahrnutí kritérií životního prostředí do výběru projektu v případě opatření, kde by mohl být zaznamenán negativní dopad na životní prostředí. Rovněž navrhuje úpravu a rozšíření komplexu environmentálních indikátorů a uplatnění kritéria závažnosti u specifických projektů, kde se užívá indikátorů.

Na základě navrženého SOP – Průmyslu, posouzení dopadu na životní prostředí, s přihlédnutím k připomínkám veřejnosti včetně výsledků veřejného projednávání a na základě dalších materiálů, zejména Státní politiky životního prostředí, Národního programu zdraví a životního prostředí, Státního programu na ochranu přírody a krajiny a Státního programu výchovy v oblasti životního prostředí

vydává Ministerstvo životního prostředí podle § 14 zákona ČNR č. 244/1992 Sb.,

souhlasné stanovisko k návrhu
„Sektorového operačního programu – Průmysl“
při zachování těchto podmínek:

1. V následujících fázích doplňování, rozvoje a dalších úprav SOP – Průmysl, budou striktně a účinně respektovány zásady udržitelného rozvoje a ochrany. Bude provedeno posouzení dopadu na životní prostředí doplněné verze této koncepce.
2. Během přípravy návazných programových dokumentů, programových dodatků a manuálů managementu operačního programu, bude do těchto materiálů zahrnut mechanismus EIA pro veřejné soutěže.

Vypracování posouzení dopadu na životní prostředí projektů a vypracování detailního postupu, podle něhož se během posouzení bude postupovat, zajistí MM ve spolupráci s Ministerstvem pro životní prostředí.

3. SOP – Průmysl se bude řídit doporučeními navrženými v dokumentaci SEA týkající se SOP – Průmysl.

Ministerstvo životního prostředí rovněž předpokládá, že management realizace této koncepce zajistí nejširší možnou publicitu a veřejnou informovanost v případě každého navrhovaného řešení.

Toto stanovisko není dostupné v elektronické podobě; jeho kopie je součástí tištěné verze Operačního programu.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

100 10 PRAHA 10 - VRŠOVICE, Vršovická 65

V Praze dne 30. prosince 2002

Č.j.: NM700/3541/6411/OPVŽP/02MS

STANOVISKO

Ministerstva životního prostředí

podle § 14 zákona č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových
konceptů a programů
na životní prostředí, v platném znění,

k návrhu

„Sektorového operačního programu
Průmysl“

verze listopad 2002

Předkladatel koncepce: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zpracovatel posouzení: Frédéric de Hemptinne
Lubomír Nondek
Luboš Vašek
Pavel Veselý
Vladislav Bízek
Ivo Staněk (osvědčení č. j. 8200/1309/OPV/93)
Bohumil Sulek (osvědčení č. j. 11038/1710/OHRV/93)

Průběh posuzování:

Posuzování Sektorového operačního programu Průmysl (dále jen „SOP Průmysl“) z hlediska vlivů na životní prostředí proběhlo podle zákona č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí, v platném znění, a podle Směrnice Evropského parlamentu č. 2001/42/EC, o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí. Strategické posouzení vlivů SOP Průmysl na životní prostředí je výsledkem projektu PHARE CZ 9916 „Posouzení vlivů vybraných operačních programů na životní prostředí“, který byl zahájen v lednu t. r. a byl ukončen v listopadu t. r.

Veřejné projednání SOP Průmysl a posouzení jeho vlivů na životní prostředí se uskutečnilo dne 10. prosince 2002 v Praze.

Stručný popis koncepce:

SOP Průmysl vymezuje priority a opatření v sektoru průmyslu pro realizaci pomoci v rámci Cíle 1 ze strukturálních fondů. SOP Průmysl byl vypracován ve vazbě na Národní rozvojový plán České republiky.

SOP Průmysl vymezuje cíle, priority a opatření, které pokrývají problematiku rozvoje podnikání, restrukturalizace průmyslové výrobní základny a energie.

Za koordinaci přípravy SOP Průmysl zodpovídá Ministerstvo průmyslu a obchodu. Struktura a obsah dokumentu vychází z legislativy EU, především z nařízení Rady Evropského společenství č. 1260/99.

Tvorba SOP Průmyslu probíhala za úzké spolupráce se zainteresovanými resorty, místními a regionálními orgány a relevantními partnery v souladu s principem partnerství.

Usnesení vlády č. 401 ze dne 17. 4. 2002 určilo vymezení obsahu operačních programů.

SOP Průmysl stanovil následující hlavní cíle:

Globální cíl SOP Průmysl:

- Zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb.

Specifické cíle SOP Průmysl:

- Rozvoj podnikání a zvyšování konkurenceschopnosti produkčního sektoru.
- Restrukturalizace průmyslové výrobní základny.
- Zvýšení energetické účinnosti získávání, přeměny a užití energetických zdrojů a orientace na úspory energie.

Závěry posouzení:

SEA tým doporučuje zařadit environmentální kritéria při výběru projektů u opatření, kde je indikován možný negativní vliv na životní prostředí. Dále doporučuje upravit a rozšířit sadu environmentálních indikátorů a aplikovat při jejich použití na konkrétní projekty kritérium relevance.

Na základě návrhu SOP Průmysl, posouzení jeho vlivů na životní prostředí, s přihlédnutím k připomínkám veřejnosti včetně výsledků veřejného projednání a na základě dalších podkladů, zejména Státní politiky životního prostředí, Národního programu zdraví a životního prostředí, Státního programu ochrany přírody a krajiny a Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

vydává Ministerstvo životního prostředí podle zákona č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí, v platném znění,

SOUHLASNÉ STANOVISKO

k návrhu

„Sektorového operačního programu Průmysl“

verze listopad 2002

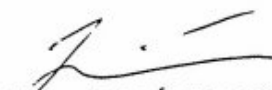
za těchto podmínek:

1. V dalších fázích aktualizace, rozpracování či jiných úpravách SOP Průmysl bude důsledně a účinně respektován princip udržitelného rozvoje a prevenční přístupy. Bude provedeno posouzení vlivů na životní prostředí aktualizovaných verzí této koncepce.
2. Při přípravě návazných programových dokumentů, programových dodatků a manuálů pro řízení operačních programů bude v těchto materiálech zahrnut mechanismus environmentálního hodnocení projektů v rámci výběrových řízení.

Zpracování environmentálního hodnocení projektů a zpracování podrobného postupu těchto hodnocení zajistí MMR ve spolupráci s MŽP.
3. V SOP Průmysl budou zohledněna doporučení navržená v dokumentaci SEA k SOP Průmysl.

MŽP dále předpokládá, že řídicí složky realizace této koncepce zajistí u každého navrženého řešení co nejširší publicitu a informování veřejnosti.

Ing. Ivana JIRÁSKOVÁ
náměstkyně ministra – ředitelka
sekce technické ochrany ŽP